

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE
B E N I C E

NÁVRH NA PREROKOVANIE

J Ú N 2 0 2 2

O B S A H**I. Textová a tabuľková časť****A. Základné údaje**

A.1 Údaje o obstarávateľovi a spracovateľovi	4
A.2 Hlavné ciele riešenia a problémy, ktoré územný plán rieši	4
A.3 Zhodnotenie doterajšej územnoplánovacej dokumentácie	5
A.4 Údaje o súlade riešenia územia so zadaním	5

B. Riešenie územného plánu

B.1 Vymedzenie riešeného územia a jeho geografický opis	6
B.2 Vázby vyplývajúce z riešenia a zo záväzných častí územného plánu regiónu	13
B.3 Základné demografické, sociálne a ekonomické rozvojové predpoklady obce	19
B.4 Riešenie záujmového územia a širšie vzťahy dokumentujúce začlenenie riešenej obce do systému osídlenia	23
B.5 Návrh urbanistickej koncepcie priestorového usporiadania územia	24
B.6 Návrh funkčného využitia územia obce.....	25
B.7 Návrh ochrany kultúrnych hodnôt	27
B.8 Návrh riešenia bývania, občianskej vybavenosti, výroby a rekreácie	33
B.9 Vymedzenie zastavaného územia obce	40
B.10 Vymedzenie ochranných pásiem a chránených území podľa osobitných predpisov	40
B.11 Návrh riešenia záujmov obrany štátu, požiarnej ochrany, ochrany pred povodňami	42
B.12 Návrh ochrany prírody a tvorby krajiny, vrátane prvkov územného systému ekologickej stability a ekostabilizačných opatrení	43
B.13 Návrh verejného dopravného a technického vybavenia územia	51
B.14 Koncepcia starostlivosti o životné prostredie	66
B.15 Vymedzenie prieskumných území, chránených ložiskových území a dobývacích priestorov	71
B.16 Vymedzenie plôch vyžadujúcich zvýšenú ochranu	71
B.17 Vyhodnotenie dôsledkov stavebných zámerov a iných návrhov na poľnohospodárskej pôde	72
B.18 Hodnotenie navrhovaného riešenia z hľadiska environmentálnych, ekonomických, sociálnych a územnotechnických dôsledkov	76

Doplňujúce údaje	77
-------------------------	----

Dokladová časť	77
-----------------------	----

C. Záväzná časť riešenia

C.1 Zásady a regulatívy priestorového a funkčného využitia územia pre funkčné a priestorovo homogénne jednotky	Zč - 1
C.2 Prípustné, obmedzujúce alebo vylučujúce podmienky na využitie jednotlivých plôch a intenzita ich využitia	Zč - 2
C.3 Zásady a záväzné regulatívy pre umiestnenie bývania a rekreácie	Zč - 13
C.4 Zásady a záväzné regulatívy pre umiestnenie občianskeho vybavenia	Zč - 14
C.5 Zásady a záväzné regulatívy pre umiestnenie výroby	Zč - 15
C.6 Zásady a záväzné regulatívy pre umiestnenie verejného dopravného vybavenia územia	Zč - 15
C.7 Zásady a záväzné regulatívy pre umiestnenie verejného technického vybavenia územia	Zč - 18
C.8 Zásady a záväzné regulatívy zachovania kultúrohistorických hodnôt, pre ochranu prírody a tvorbu krajiny, pre ochranu a využívanie prírodných zdrojov, pre vytváranie a udržiavanie ekologickej stability vrátane plôch zelene	Zč - 21
C.9 Zásady a záväzné regulatívy starostlivosti o životné prostredie a krajinnno-ekologické opatrenia	Zč - 23
C.10 Vymedzenie zastavaného územia obce	Zč - 27
C.11 Vymedzenie ochranných pásiem a chránených území podľa osobitných predpisov	Zč - 27
C.12 Plochy pre verejnoprospešné stavby, pre vykonanie delenia a sceľovania pozemkov, pre asanáciu a pre chránené časti krajiny	Zč - 29
C.13 Určenie, pre ktoré časti obce je potrebné obstarat' a schváliť územný plán zóny	Zč - 29
C.14 Zoznam verejnoprospešných stavieb	Zč - 30
C.15 Schéma záväzných častí riešenia a verejnoprospešných stavieb	

II. Grafická časť

1. Širšie vzťahy	M 1 : 50 000
2. Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využívania územia - katastrálne územie, s vyznačenou záväznou časťou riešenia a verejnoprospešnými stavbami, ochrana prírody a tvorba krajiny, vrátane RÚSES	M 1 : 5 000
3. Verejné dopravné vybavenie územia	M 1 : 5 000
4. Verejné technické vybavenia územia	M 1 : 5 000
5. Výkres ochrany prírody a tvorby krajiny , vrátane prvkov územného systému ekologickej stability	M 1 : 5 000
6. Vyhodnotenie dôsledkov stavebných zámerov a iných návrhov na poľnohospodárskej pôde	M 1 : 5 000

Riešiteľský kolektív

Spracovateľ: ARTIX, s.r.o., Na Bystričku 14, 036 01 Martin
Hlavný riešiteľ : Ing. arch. Eleonóra Hejzlarová, 1629 AA SKA
Urbanizmus : Ing. arch. Eleonóra Hejzlarová, Ing. arch. Roman Jančo
Poľnohospodárska pôda: Ing. arch. Eleonóra Hejzlarová
Technická infraštruktúra : Ing. Jozef Vršanský – vodné hospodárstvo
Ing. Lukáš Stránsky – energetika_zásobovanie elektrickou energiou
Tatiana Bičanovská – energetika_zásobovanie plynom
Doprava : Ing. Iveta Kolenčíková
Krajinno-ekologický plán : Ing. Milan Hodas a kol.

Obstarávateľ

Obec Benice,
v zastúpení: Ing. arch. Tatiana Nosková - odborne spôsobilá osoba pre obstarávanie ÚPP a ÚPD

Dátum

Jún 2022

Zoznam použitých skratiek:

BD - bytový dom, **b. j.** - bytová jednotka, **BP** - bezpečnostné pásmo, **BPEJ** - bonitovaná pôdno-ekologická jednotka, **CR** - cestovný ruch, **ČOV** - čistička odpadových vôd, **DSS** - domov sociálnych služieb, **EO** - ekvivalentný obyvateľ, **GKÚ** - Geografický a kartografický úrad, **GL** - genofondová lokalita, **CHVÚ** - chránené vtáčie územie, **KEK** - krajinnoekologické komplexy, **KEP** - krajinnoekologický plán, **KPÚ** - Krajský pamiatkový úrad, **k. ú.** – katastrálne územie, **KURS** - Koncepcia územného rozvoja Slovenska, **MHD** - mestská hromadná doprava, **MŠ** - materská škola, **MV** - Ministerstvo vnútra, **MVE** - malá vodná elektrárňa, **MŽP** - Ministerstvo životného prostredia, **NDV** - nelesná drevinná vegetácia, **NN** - nízke napätie, **NKP** - národná kultúrna pamiatka, **NPR** - Národná prírodná rezervácia, **NRBc** - nadregionálne biocentrum, **OP** – ochranné pásmo, **OSO** – odborne spôsobilá osoba, **OV** - občianska vybavenosť, **OZ** – obecné zastupiteľstvo, **PP** – poľnohospodárska pôda, **RD** – rodinný dom, **RKC** - rekreačný krajinný celok, **RS** - regulačná stanica, **RÚSES** – regionálny územný systém ekologickej stability, **SAŽP** - Slovenská agentúra životného prostredia, **SKŠ** - súčasná krajinná štruktúra, **SODB** - sčítanie obyvateľov, domov a bytov, **SVP** - Slovenský vodohospodársky podnik, **ŠOP** - Štátna ochrana prírody, **ŠGÚ DŠ** - Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, **ŠÚ SR** - Štatistický úrad Slovenskej republiky, **STL** - strednotlaký, **STN** - Slovenská technická norma, **TP** - technický predpis, **TTP**- trvalý trávnatý porast, **UEV** - územie európskeho významu, **ÚPD** – územnoplánovacia dokumentácia, **ÚPN-O** – územný plán obce, **ÚPN-VÚC** - územný plán veľkého územného celku, **ÚPN-Z** – územný plán zóny, **ÚPP** – územnoplánovací podklad, **ÚSES** – územný systém ekologickej stability, **UŠ** - urbanistická štúdia, **ÚZPF** - ústredný zoznam pamiatkového fondu, **VN** - vysoké napätie, **VPS** - verejnoprospešná stavby, **VTL** - vysokotlaký, **VÚC** – veľký územný celok, **VVN** - veľmi vysoké napätie, **VZN** - všeobecne záväzné nariadenie, **z. ú.** – zastavané územie, **ZPN** - zemný plyn naftový, **ZMOS** - Združenie miest a obcí Slovenska, **ZŠ** - základná škola, **Z. z.** - Zbierka zákonov, **ŽSK** - Žilinský samosprávny kraj, **ŽSR** - železnice Slovenskej republiky

BI - obytné územie-plochy rodinných domov, **BH** - obytné územie-plochy bytových domov, **DP** - plochy dopravy a dopravných zariadení, **GL** – genofondová lokalita, **IP** – interakčný prvok – miestny, **MBk** – miestny biokoridor, **NRBc** – nadregionálne biocentrum, **OV** – plochy občianskej vybavenosti, **PK** - poľnohospodárska krajina, **PP** – pešie plochy a priestranstvá, **RU** - rekreačné územie, **SP** – športové plochy, **TI** – technická infraštruktúra, **VT** – vodné toky vrátane sprievodnej zelene, **ZC** –zeleň cintorína, **ZI** – zeleň izolačná, **ZS** - zeleň sádov, **ZU** - zmiešané územie, **ZV** - zeleň verejná

I. Textová a tabuľková časť**A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE****A.1 ÚDAJE O OBSTARÁVATEĽOVI A SPRACOVATEĽOVI**

Názov dokumentácie:	ÚZEMNÝ PLÁN OBCE BENICE
Obstarávateľ:	Obec Benice, v zastúpení: Ing. arch. Tatiana Nosková - OSO na obstarávanie ÚPP a ÚPD, reg. č. 289
Spracovateľ:	ARTIX, s.r.o., Martin

A.2 HLAVNÉ CIELE RIEŠENIA A PROBLÉMY, KTORÉ ÚZEMNÝ PLÁN RIEŠI**A.2.1 DÔVODY OBSTARANIA ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE**

Obec Benice nemá doteraz spracovaný komplexný dokument priestorového usporiadania a funkčného využívania územia - územný plán obce (ďalej len "ÚPN-O"). V súčasnosti jediným platným územným plánom vzťahujúcim sa na katastrálne územie obce je ÚPN – VÚC Žilinského kraja v znení jeho zmien a doplnkov, ktorý vzhľadom na svoju podrobnosť zameranú na rozvoj Žilinského kraja nemôže byť relevantným územnoplánovacím nástrojom na stanovenie zásad a regulatívov priestorového usporiadania a funkčného využívania územia obce, ale je základným územnoplánovacím dokumentom určujúcim základné princípy pre riešenie ÚPN-O.

Obec má menej ako 2000 obyvateľov, ale podľa platného zákona č.50/ 1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v platnom znení (stavebný zákon (§ 11, ods. 2, pís. a) zákona) je povinná mať územný plán obce, ak je treba:

- riešiť koncepciu územného rozvoja obce,
- uskutočňovať rozsiahlu novú výstavbu,
- umiestniť verejnoprospešné stavby.

Ďalšími dôvodmi pre obstaranie územného plánu obce sú:

- potreba získať právne záväzný dokument, usmerňujúci rozvoj obce na základe odborných kritérií a dohody všetkých zainteresovaných (občanov, samosprávy, štátnej správy a pod.),
- potreba vytvoriť podmienky pre rozvoj obce spolu s jej katastrálnym územím, zabezpečiť bezkolízny rozvoj jednotlivých funkcií.

Vzhľadom na fakt, že sa obec nachádza v blízkosti okresného mesta Martin a je dobre dopravne prístupná cestou II. triedy, nastal v posledných rokoch záujem o výstavbu rodinných domov v lokalitách mimo zastavaného územia obce bez prístupových komunikácií a inžinierskych sietí. Vzhľadom na potrebu koncepčného rozvoja obce pre strednodobý horizont (cca 15-20 rokov), začala obec uvažovať o vypracovaní strategického dokumentu, ktorý by vytvoril platformu pre diskusiu nad problémami v území a možnosťami ich riešenia, rozdiskutoval možné perspektívy rozvoja rôznych funkčných zložiek v území a v neposlednom rade odzrkadlil záujmy a predstavy väčšiny obyvateľov obce. ÚPN-O stanoví zásady a regulatívy funkčného využitia riešených plôch tak, aby nedochádzalo k nežiaducim kolíziám jednotlivých funkcií, vzájomnú koordináciu činností v území, a tak zabezpečí účelné a perspektívne vynakladanie prostriedkov na technickú infraštruktúru.

Na základe uvedených dôvodov Obecné zastupiteľstvo Benice rozhodlo o vypracovaní nového ÚPN-O Benice uznesením č.043/2019 zo dňa 14.8.2019.

A.2.2 PROBLÉMY, KTORÉ ÚZEMNÝ PLÁN RIEŠI

Riešenie a návrh územného plánu sleduje a naplňuje hlavne tieto ciele:

- *hlavným cieľom územného plánu je zabezpečenie územných a technických podmienok pre rozvoj obce a jej katastrálneho územia pre plánovaný rast počtu obyvateľov do roku 2040,*
- *komplexné riešenie a určenie zásad priestorového usporiadania a funkčného využívania územia,*
- *stanovenie limitov využitia plôch katastrálneho územia v súlade s prírodnými danosťami a potrebou vytvoriť podmienky pre trvalé udržiavanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny, dosiahnutie a udržanie ekologickej stability,*
- *stanovenie regulatívov, zabezpečujúcich vytváranie harmonického prostredia v obci a vo voľnej krajine,*
- *vzájomná koordinácia činností v území, zabezpečujúca účelné a perspektívne vynakladanie prostriedkov na technickú infraštruktúru,*

- vytvorenie ponuky využiteľných voľných plôch, napomáhajúcej rozvoju všetkých funkcií, vrátane hospodárskej základne obce.

A.3 ZHODNOTENIE DOTERAJŠEJ ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE OBCE

Pre obec Benice nebola zatiaľ vypracovaná žiadna komplexná územno-plánovacia dokumentácia. Preto je potrebné vypracovanie takého dokumentu, ktorý by komplexne riešil priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určil jeho zásady a regulatívy rozvoja vo väzbe na spoločenské a ekonomické zmeny, ktoré vplývajú na urbanistickú koncepciu obce.

A.4 ÚDAJE O SÚLADE RIEŠENIA ÚZEMIA SO ZADANÍM

Návrh je spracovaný v súlade so Zadaním pre spracovanie Územného plánu obce Benice, ktoré bolo schválené v Obecnom zastupiteľstve (OZ) v Beniciach dňa 11.2.2022, č. uznesenia 002/2022. Obsah záväznej časti bol vypracovaný v zmysle vyhlášky č. 55/2001 Z. z.

Návrhovým rokom je r. 2040.

Súpis použitých územnoplánovacích a iných podkladov

Pri spracovaní návrhu územného plánu obce boli použité nasledovné podklady :

- Prieskumy a rozbor pre územný plán obce Benice, Ing. arch. J. Kubina a kol., 11/2019
- ÚPN-VÚC Žilinského kraja, Združenie VÚC Žilina, 1998
- Nariadenie vlády SR č.223/1998 Z.z., ktorým sa vyhlasuje záväzná časť ÚPN-VÚC Žilinský kraj
- Územný plán VÚC Žilinského kraja, Zmeny a doplnky, Ing. arch. Kropitz, Ing. arch. Pivarčí, 2005
- Zmeny a doplnky ÚPN VÚC Žilinského kraja, záväzná časť schválená VZN č.6/2005 Žilinského samosprávneho kraja
- Zmeny a doplnky č.3 ÚPN-VÚC Žilinského kraja, záväzná časť schválená VZN č.17/2009 Žilinského samosprávneho kraja
- Zmeny a doplnky č.4 ÚPN-VÚC Žilinského kraja, záväzná časť schválená VZN č.26/2011 Žilinského samosprávneho kraja
- Zmeny a doplnky č.5 ÚPN-VÚC ŽK, záväzná časť schválená VZN č.49/2018 Žilinského samosprávneho kraja
- Stratégia adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, Uznesenie vlády SR č.148/2014, 26.03.2014
- Stratégia adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy - aktualizácia, r.2018, Uznesenie vlády SR č.478/2018
- Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Martin, SAŽP Banská Bystrica (2015)
- Územný generel cestovného ruchu ŽSK, arch. Toman a kol., 2007,
- Cyklostratégia „Budovanie cyklotrás na území ŽSK“, Ing. arch. Kubina, 02/2014,
- Plán rozvoja verejných vodovodov pre územie Žilinského kraja, 2010
- Plán rozvoja vodovodov a kanalizácií v regióne Turca, 2002
- Krajinno-ekologický plán obce Benice, Ing. Milan Hodas a kol., 2019, s doplnením návrhu MÚSES, 2022
- Stratégia rozvoja cestovného ruchu SR do roku 2020
- Programové vyhlásenie vlády za oblasť dopravy
- Stratégia rozvoja dopravy SR do r.2020
- Strategický plán rozvoja dopravnej infraštruktúry SR do r.2020
- Operačný program: Integrovaná infraštruktúra 2014 - 2020
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Benice 2007 – 2013 s výhľadom do r.2013, Ing. M. Švec, Benice, 2007
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Benice 2014 – 2020 s výhľadom do r.2020, Benice, 2014
- podklady ŠOP o sústave chránených území NATURA 2000
- údaje zo Štatistického úradu SR, 2019
- Obecná štatistika obce Benice, 2021
- Mapy povodňového rizika a ohrozenia, SVP š.p. Piešťany
- údaje o parcelách, Katastrálny portál SR, 2021
- údaje o kvalite poľnohospodárskej pôdy, Pôdny portál - Info servis Výskumného ústavu pôdozvedectva a výživy rastlín
- Ústredný zoznam pamiatkového fondu SR
- údaje o existencii hydromelioračných zariadení, Hydromeliorácie, š.p. Bratislava
- údaje získané od orgánov št. správy, organizácií, správcov sietí
- internetové portály
- platné zákony, vyhlášky, nariadenia

Ako mapový podklad bola použitá digitálna katastrálna mapa obce Benice, poskytnutá GKÚ Bratislava.

B. RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU

B.1 VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA A JEHO GEOGRAFICKÝ OPIS

B.1.1 RIEŠENÉ ÚZEMIE

Obec Benice z hľadiska územno-správneho členenia patri do Žilinského samosprávneho kraja, do okresu Martin. Z hľadiska kategorizácie územno-štatistickej jednotky EUROSTAT vystupuje ako úroveň LAU 2 (do r.2002 NUTS V).

Rozhodnutím MV RR SR č.3/2007 zo dňa 06.06.2007 bola obec Benice zaradená do skupiny kohéznych pólov rastu ležiacich v záujmovom území inovačných pólov rastu.

Obec Benice leží v údolnej nive rieky Turiec, pri hlavnom dopravnom ťahu v smere Martin - Banská Bystrica, resp. Prievidza, Žiar nad Hronom, v strednej časti Turčianskej kotliny, v blízkosti okresného mesta Martin.

Riešené územie obce pozostáva zo zastavaného územia obce a ostatného katastrálneho územia. Zastavané územie je v súčasnosti legislatívne vymedzené hranicou zastavaného územia k 1.1.1990. Celková výmera riešeného katastrálneho územia je 215 ha. Plocha zastavaného územia obce k 1.1.1990 je 22,86 ha.

Územný plán obce Benice rieši celé katastrálne územie obce, vrátane zastavaného územia a rozvojových plôch, v mierke 1:5 000.

Tab. č. 1 - Základné údaje charakterizujúce územie obce k 31.12.2021

	Benice
Rozloha riešeného katastrálneho územia	215 ha
Počet obyvateľov	340
Počet trvalo obývaných bytov	107
Počet súpisných čísiel	141
Počet objektov využívaných na rekreáciu	2

*zdroj: Obecná štatistika obce, 2021

B.1.2 GEOGRAFICKÝ OPIS A PRÍRODNÉ PODMIENKY ÚZEMIA

zdroj: *KEP, Ing. Milan Hodas a kol., 2019

B.1.2.1 Abiotické vlastnosti krajiny - vybrané prírodné faktory územia

Geologické pomery

Ohraničenie Turčianskej kotliny voči okolitým pohoriam je tektonické. Okolité pohoria a podložie kotliny budujú horniny kryštalinika a jeho sedimentárny obal - tatrikum, fatrikum a hronikum. Výplň kotliny je tvorená sedimentami paleogénu a neogénu, ktoré sú pokryté sedimentami kvartéru. Na geologickej stavbe predmetnej lokality, sa podieľajú horniny neogénu a kvartéru.

Neogénne sedimenty sú zastúpené nasledovnými súvrstviami:

- Rakšianske súvrstvie (zlepence a piesčité zlepence turčianskej kotliny)
- Turčecká formácia (andezity, andezitové tufy, brekcie – spodný až stredný bádén)
- Martinské vrstvy (íly, ílovce, výpnnité íly -sarmat, panon)
- Blažovské súvrstvia (štrko – piesčité súvrstvia s polohami pieskovcov a piesčitých ílov a zlepencov
- dák, ruman)

Kvartér je v širšom okolí zastúpený proluviálnymi sedimentami – sedimenty kužeľov (pleistocén), deluviálne sedimenty (holocén) - litofaciálne nerozlíšené svahoviny a sutiny (minimálna hrúbka cca 2 metre). V týchto sedimentoch dochádza ku častému striedaniu zrnitostných frakcií. Vo všeobecnosti ide o zmes deluviálno-soliflukčných svahovín a sutín od balvanovito-blokovitých, kamenitých, piesčito-kamenitých cez hlinito-kamenité a hlinito-piesčité až po výlučne hlinité polygenetické svahové hliny.

Z hľadiska inžiniersko-geologickej rajonizácie patri riešené územie do rajónu kvartérnych sedimentov - rajón údolných riečnych náplavov, rajónu kvartérnych sedimentov – rajón náplavov terasových stupňov a rajónu kvartérnych sedimentov – rajón deluviálnych sedimentov.

Neogén je tvorený horninami sivé ílovce až prachovce, pieskovce, zlepence, uhoľné sloje, kyslé tufy a andezitové epiklastiká (klčovské, svinianske, lehotské, košíanske, novácke, handlovské a budišské súvrstvie); vrchný bádén – sarmat a sivé a pestré vápnnité íly, piesky, štrky až zlepence, sloje lignitu, sladkovodné vápence, ryolitové a andezitové tufy (sečovské a martinské súvrstvie, sekulské vrstvy); panón.

Základným geochemickým typom, hornín v území sú ílovce. Základnou morfoštruktúrou územia je vrásovo-bloková fatransko-tatranská morfoštruktúra a to negatívna morfoštruktúra: priekopové prepadliny a morfoštruktúrne depresie kotlín. Základným typom erózn – denudačného reliéfu je reliéf kotlinových pahorkatín (*Atlas krajiny SR, 2002*).

Geomorfologické členenie

Celé územie obce Benice patrí do Alpsko – himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vnútorne Západné Karpaty a Fatransko – tatranskej oblasti. Takmer celé územie obce patrí do celku Turčianska kotlina, podcelku Turčianska niva. Severozápadný cíp obce patrí do celku Turčianska kotlina, podcelku Valčianska pahorkatina (*Mazúr, Lukniš, in Atlas krajiny SR, 2002*).

Z hľadiska geomorfologickej typizácie (*Mazúr, Činčura, Kvitkovič, 1980*) na území obce rozlišujeme dva typy erózn-denudačného reliéfu.

Tab. č. 2 - Základné typy erózn-denudačného reliéfu

základné typy erózn-denudačného reliéfu	základné morfoštruktúry	základné morfoštruktúry (typy)
reliéf rovín a nív	negatívne morfoštruktúry: priekopové prepadliny a morfoštruktúrne depresie kotlín	vrásovo-bloková fatransko-tatranská morfoštruktúra
reliéf kotlinových pahorkatín	negatívne morfoštruktúry: priekopové prepadliny a morfoštruktúrne depresie kotlín	vrásovo-bloková fatransko-tatranská morfoštruktúra

Sklonitosť reliéfu - pre podrobnejšiu diferenciáciu reliéfu sa vyčleňujú nasledovné kategórie sklonitosti - územie so sklonom 0 - 3° (rovina), územie so sklonom 3 - 7° (mierny svah), územie so sklonom 7 - 12° (stredný svah), územie so sklonom 12 - 17° (výrazný svah), územie so sklonom 17 - 25° (príkrý svah) a územie so sklonom nad 25° (zráž). Sklonitosť územia sa vo veľkej časti obce pohybuje v rozmedzí 0 - 3° a územie je teda prevažne rovinatého charakteru. Mierny, stredný svah a výrazný svah sa v malej miere vyskytujú v juhozápadnej časti obce. Sklonitosť nad 25° sa v riešenom území vôbec neobjavuje.

Orientácia reliéfu - orientácia (expozícia) georeliéfu voči svetovým stranám má veľký význam z hľadiska pôsobenia usmernených procesov v krajine. Hlavne príjem priameho slnečného žiarenia (bezprostredne ovplyvňuje napr. rýchlosť procesov zvetrávania) a pôsobenie prevládajúcich vetrov sú silne ovplyvnené orientáciou georeliéfu voči svetovým stranám ako i sklonom georeliéfu. Význam orientácie pritom zväčša stúpa so zväčšovaním sklonu georeliéfu. Z hľadiska orientácie svahov voči svetovým stranám prevládajú východne a juhovýchodne orientované svahy.

Klimatické podmienky

Dotknuté územie patrí v zmysle klimatického členenia Slovenska do teplej a studenej horskej klimatickej oblasti (*Lapin et al., 2002*). Klimatické okrsky územia obce Benice sú:

- teplý, mierne vlhký, s chladnou zimou, s januárovými teplotami do -3 °C, letné dni nad 50
- studený horský, veľmi vlhký, s júlovými teplotami do 10 °C, letné dni nad 50

Priemerné ročné teploty vzduchu v obci Benice sa pohybujú v rozsahu 7 - 8 °C. Hodnota priemerných ročných teplôt vzduchu v posledných desaťročiach a najmä v posledných 10 rokoch stúpa. Priemerná teplota vzduchu v januári je -3 - -4° C. Priemerná teplota vzduchu v júli je 16 - 18° C. V letnom období sa v oblasti obce Benice vyskytuje v priemere 10 – 20 dní s dusným počasím. V zimnom období sa v tejto oblasti vyskytuje v priemere 60 – 80 dní so snehovou pokrývkou. Priemerný počet vykurovacích dní je 240 – 280 (*Atlas krajiny SR, 2002*).

Popri teplote vzduchu sú rozhodujúcim ukazovateľom klímy zrážky. Priemerné ročné úhrny zrážok z meteorologickej stanice Turčianske Teplice za rok 2018 boli v obci Benice 40,3 mm.

Turčianska kotlina, v s ohľadom na geografické a geomorfologické danosti sa radí medzi kotliny s nevhodnými rozptylovými podmienkami. Ide o pomerne úzku vysočinnú kotlinu, výrazne ohraničenú vrstvami, zvažujúcu sa z juhu na sever, kotlina je menej vetrateľná a v prechodných obdobiach sa v nižších nadmorských výškach vyskytujú časté inverzné stavy ovzdušia. Sledovaná oblasť je charakteristická veľkou početnosťou stavov bezvetria a malých rýchlostí vetra do 2 m/s, čo predstavuje až 74 % týchto situácií v roku (*SAŽP, 2015*).

Hydrologické a hydrogeologické podmienky

K. ú. Benice patrí do základného povodia č. 4-21-05 Váh od ústia Oravy po ústie Varínky (Vyhláška č. 224/2005 Z. z.).

Riešený úsek leží vo vrchovinovo-nízinnej oblasti charakterizovanej dažďovo-snehovým režimom odtoku s akumuláciou vody v decembri až februári, vysokou vodnosťou v marci až apríli, najvyšším prietokom v druhej polovici marca, najnižším prietokom v apríli a výrazným podružným zvýšením vodnosti koncom jesene a začiatkom zimy.

Vo Vrútkach dosahujú prietoky Turca maximum v marci a apríli (13 - 19 m³/s) a minimum v septembri a januári, kedy sa pohybujú na úrovni 3 – 6 m³/s. Dlhodobý priemerný prietok dosahuje hodnotu 10,28 m³/s, pričom dlhodobý klesá. Všetky hodnotené prítoky majú približne rovnaký charakter s tým, že najvyššie odtoky sú dosahované v mesiacoch apríl a máj.

Pravidelné zaplavovanie príbrežných pozemkov a výskyt dočasných stojatých vôd v inundáciách toku sa týka okrem Beníc aj Klášterských lúk pri Moškovci, Príbovci, Košťan nad Turcom. Vybrevovanie patrí medzi základné hydrologické charakteristiky povodia. V súvislosti s hydrologickými zmenami možno pozorovať čoraz väčšie výkyvy v pravidelnom vybrevovaní tunajších tokov už od Q_{1roč}.

Priemerná ročná teplota vody Turca neustále vzrastá. Kým v rokoch 1962 - 1966 dosahovala priemernú hodnotu 7.02 °C, tak v rokoch 1982 - 1986 už 7.96 °C. Po výstavbe VN Turček priemerná teplota vody Turca vzrástla nad 8 °C. Potoky v podhorskej oblasti Turca dosahujú maximálne v priemere 7 °C.

a) Vodné toky

V prílohe č. 1 k vyhláške č. 211/2005 Z.z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov sa nachádzajú v k.ú. Benice 2 toky. Uvádzame ich s číslom hydrologického poradia:

- 4-21-05-020 Turiec: pramení v Kremnických vrchoch na juhovýchodnom svahu Svrčinníka (1 312,8 m n. m.) v nadmorskej výške približne 1 090 m n. m. Do rieky Váh sa vlieva pri Vrútkach v nadmorskej výške približne 378 m n. m. Medzi Moškovcom a Martinom rieka vytvára početné meandre a je chráneným územím: riečny ekosystém európskeho významu (SKUEV0382 Turiec a Blatnický potok) a mokrad medzinárodného významu podľa Ramsarského dohovoru s jedinečnou a dobre zachovanou biodiverzitou, hydromorfologickými črtami, záplavovými pulzami, pozdĺžnou i laterálnou spojitou a riečnym kontinuum, ktoré – okrem Vodárenskej nádrže Turček na hornom toku – významne narušujú len dve hate na dolnom toku v Martine. Súčasná vegetácia a kvetena: prírode blízke a druhovo bohaté brehové a korytové porasty (zo stromov vŕba krehká, jaseň, čremcha, jelša lepkavá, brest horský) zachované len po ústie Bystričky (Topercer, 2005).
- 4-21-05-071 Valčiansky potok: pramení v Malej Fatre na hlavnom hrebeni pohoria v nadmorskej výške približne 850 m n. m. Je ľavostranný prítok Turca, má dĺžku 11,9 km a je tokom IV. rádu. Do Turca sa vlieva na okraji intravilánu obce Benice v nadmorskej výške cca 422,0 m n. m. Jeho najvýznamnejším ľavostranným prítokom je Hnilický potok. Koryto Valčianskeho potoka je zväčša neupravené. Súčasná vegetácia a kvetena: staré (50 – 60-ročné) dobre vyvinuté brehové porasty hlavne z vŕby krehkej (plus jaseň, brest), medzernaté poschodie krov (vŕba purpurová), z bylín blyskáč, cesnačka, chrastnica trstovníkovitá (Topercer, 2005).

b) Geotermálna energia

Obec Benice sa nachádza v útvare geotermálnych vôd SK300110FK – Geotermálne vody oblasti Turčianskej kotliny. Katastrálne územie spadá do vymedzenej geotermálnej oblasti Turčianska kotlina s teplotou v hĺbke 2000 m: 70-80 °C.

B.1.2.2 Biotické zložky**a) Fytogeografické zaradenie**

Podľa fytogeografického členenia Slovenska patrí dotknuté územie do oblasti západokarpatskej flóry (*Carpaticum occidentale*), obvodu predkarpatskej flóry (*Praecarpaticum*), (Futák, 1980). Podľa fytogeograficko-vegetačného členenia patrí vegetácia riešeného územia do bukovej zóny a kryštálicko-druhojhornej oblasti do okresu Turčianska kotlina a južného podokresu (Plesník, 2002).

b) Potenciálna prirodzená vegetácia

Potenciálnu prirodzenú vegetáciu riešeného územia karpatské dubovo – hrabové lesy, zmiešané a jaseňovo-brestovo-dubové lesy v povodiach veľkých riek (tvrdé lužné lesy). Potenciálna prirodzená vegetácia je predstavovaná vegetáciou rekonštruovanou do súčasných klimatických a prírodných pomerov (Michalko et al., 1986). Poznanie potenciálnej prirodzenej vegetácie územia je dôležité najmä z hľadiska rekonštrukcie, obnovy a ďalšieho prirodzeného vývoja vegetácie (lesnej aj nelesnej) s cieľom jej priblíženia sa či úplného prinavrátenia do prirodzeného stavu, aby sa tak zabezpečila ekologická stabilita územia. Táto pôvodná prirodzená vegetácia bola z rôznych dôvodov odstraňovaná pri novej výstavbe alebo poľnohospodárskymi aktivitami. Pôvodné rastlinné spoločenstvá sa čiastočne zachovali v brehových porastoch rieky Turiec, kde v súčasnosti plnia významné krajinné-ekologické a stabilizačné funkcie v krajine. Ich zachovanie je nevyhnutné z hľadiska ekologickej stability územia.

c) Reálna vegetácia

Reálna vegetácia riešeného územia je veľmi odlišná od potenciálnej prirodzenej vegetácie, ktorá by sa v území nachádzala bez pôsobenia antropogénneho vplyvu. Bez antropogénneho vplyvu by v riešenom území prevládali tvrdé lužné lesy (jaseňovo-brestovo-dubové lesy) v povodiach veľkých riek a karpatské dubovo-hrabové lesy. V súčasnosti však prevažnú časť riešeného územia zaberá orná pôda a lesné spoločenstvá predstavujú zanedbateľné percento z celkovej rozlohy územia. Nachádzajú sa tu fragmenty bukových a zmiešaných bukových lesov, ktoré nájdeme v juhozápadnej časti obce Benice na hranici s katastrálnym územím obce Ležiachov. Vyskytujú sa aj rôzne rastlinné spoločenstvá krovinových a kričkových porastov a slatín s vysokým obsahom báz. Najzachovalejšie prvky vegetácie sú brehovú porasty a fragmenty lužných lesov v okolí rieky Turiec.

Podľa Katalógu biotopov Slovenska (Stanová, Valachovič, 2002) sa v katastri obce Benice vyskytujú tieto biotopy:

➤ Lesy - Ls

Ls5 Bukové a zmiešané bukové lesy

Fragment biotopu: Ls5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy

kód Natura 2000: 9130

Štruktúra a ekológia: mezotrofné a eutrofné porasty nezmiešaných bučín a zmiešaných jedľovo-bukových lesov spravidla s bohatým, viacvrstvovým bylinným podrastom tvoreným typickými lesnými sciofytmí s vysokými nárokmi na pôdne živiny. Vyskytujú sa na rôznom geologickom podloží, miernejších svahoch s menším sklonom do 20°, na stredne hlbokých až hlbokých, štruktúrnych, trvalo vlhkých pôdach s dobrou humifikáciou (mulový moder), najmä typu kambizemí. Porasty sú charakteristické vysokým zápojom drevín, pri podhorských bučinách s chýbajúcim alebo slabo vyvinutým krovinovým poschodím. Pri hromadení bukového opadu je typická nízka pokryvnosť bylinnej vrstvy do 15 %.

➤ Rašeliniská a slatiny – Ra

Biotop: Ra6 Slatiny s vysokým obsahom báz

kód Natura 2000: 7230

Štruktúra a ekológia: heliofilné spoločenstvá kalcitrofných rašelinísk a slatinných lúk extrémne bohatých na minerálne živiny. Pôdy sú organogénne i minerálne, oglejené, bohaté na uhličitany a sírany (vápenatý, horečnatý) s pomerne nízkou schopnosťou rašelinenia. Vyskytujú sa najčastejšie na svahových a podsvahových prameniskách, ale aj na okrajoch zazemňovaných vodných nádrží a na nivách. Reakcia stanovišťa je slabo bázická až neutrálna, pri prameniskových typoch môže byť i silne bázická. Sú to druhovo bohaté spoločenstvá s dominanciou nízkych ostríc a machorastov, s výskytom mnohých vzácných a ohrozených druhov.

Biotop: Ra7 Sukcesne zmenené slatiny

kód Natura 2000: -

Štruktúra a ekológia: jednotka predstavuje degradované štádiá rastlinných spoločenstiev slatín triedy *Scheuchzeria-Caricetea fuscae*, ktorých vývoj pri poklese hladiny podzemnej vody smeruje k vlhkomilným lúkam podhorského a horského stupňa alebo k bezkolencovým lúkam. Výrazný vplyv na ich ďalšie smerovanie má okrem zmien vodného režimu predovšetkým obhospodarovanie, najmä kosenie. Porasty sa vyskytujú na svahových a podsvahových prameniskách, v dolinách a údoliach, úpätiach a podmáčaných polohách svahov. Rastú najmä na kontakte so slatinnými lúkami, na minerálnych oglejených alebo častejšie organogénnych pôdach, mierne kyslých až mierne zásaditých.

➤ Krovinové a kričkové biotopy - Kr

Biotop: Kr7 Trnkové a lieskové krovin

kód Natura 2000: -

Štruktúra a ekológia: vzhľad porastov určujú dominantné dreviny (kroviny) a fyziognómiu dotvárajú lianovité rastliny, ako sú *Fallopia dumetorum*, *Clematis vitalba*, a najmä početná skupina druhov rodu *Rubus*. V bylinnom poschodí prevládajú polotieňomilné, mezofilné a mierne nitrofilné druhy. Krovinový poskytuje biotopy a biokoridory pre viacero živočíchov, hniezdiská pre spevavce a úkryty pre pernatú a srstnatú zver.

Biotop: Kr8 Vrbové krovin stojatých vôd

kód Natura 2000: -

Štruktúra a ekológia: uzavreté porasty krovitých vrb, charakteristické bochníkovitým tvarom a sivou monotónnou farbou s dominanciou vrb (*Salix cinerea*, *S. aurita*), dorastajúce do výšky 2 – 5 (7) m.

Biotop: Kr9 Vrbové krovin na zaplavovaných brehoch riek

kód Natura 2000: -

Štruktúra a ekológia: uzavreté, alebo rozvoľnené krovinaté porasty, často bochníkovitého tvaru, žltozelenej alebo sviežozelenej farby s dominanciou vrb. Lemujú brehy menších i väčších vodných tokov a ich ramien, ojedinele brehy vodných nádrží a rybníkov.

Pozdĺž rieky Turiec sa podľa Katalógu biotopov Slovenska (Stanová, Valachovič, 2002) vyskytujú tieto biotopy:

➤ **Lesy - Ls**

- Biotop: Ls1.1 Vŕbovo-topoľové nížinné lužné lesy 91E0*
 Biotop: Ls1.3 Jaseňovo-jelšové podhorské lužné lesy 91E0*
 Biotop: Ls1.4 Horské jelšové lužné lesy 91E0*
 Biotop: Ls2 Dubovo-hrabové lesy
 Biotop: Ls7.4 Slatinné jelšové lesy

➤ **Nelesné brehové porasty - Br**

- Biotop: Br1 Štrkové lavice bez vegetácie
 Biotop: Br2 Horské vodné toky a bylinné porasty pozdĺž ich brehov 3220
 Biotop: Br5 Rieky s bahnitými až piesočnatými brehmi s vegetáciou zväzov *Chenopodium rubri* p. p. a *Bidention* p. p. 3270
 Biotop: Br6 Brehové porasty deväťsilov 6430
 Biotop: Br7 Bylinné lemové spoločenstvá nížinných riek 6430
 Biotop: Br8 Bylinné brehové porasty tečúcich vôd

➤ **Vodné biotopy - Vo**

- Biotop: Vo2 Prírodné eutrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou plávajúcich a/alebo ponorených cievnatých rastlín typu *Magnopotamion* alebo *Hydrocharition* 3150
 Biotop: Vo4 Nížinné až horské vodné toky s vegetáciou zväzu *Ranunculion fluitantis* a *Callitriche-Batrachion* 3260
 Biotop: Vo5 Oligotrofné až mezotrofné vody s bentickou vegetáciou chár 3140
 Biotop: Vo6 Mezo - až eutrofné poloprirodzené a umelé vodné nádrže so stojatou vodou s plávajúcou alebo ponorenou vegetáciou, Vo8 Spoločenstvá bylín a šachorín eutrofných mokradí s kolísajúcou vodnou hladinou

➤ **Lúky a pasienky - Lk**

- Biotop: Lk1 Nížinné a podhorské kosné lúky 6510
 Biotop: Lk4 Bezkolencové lúky 6410
 Biotop: Lk5 Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach 6430
 Biotop: Lk6 Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí
 Biotop: Lk7 Psiarkové aluviálne lúky
 Biotop: Lk9 Zaplavované travinné spoločenstvá
 Biotop: Lk10 Vegetácia vysokých ostríc
 Biotop: Lk11 Trstinové spoločenstvá mokradí (*Phragmition*)

➤ **Teplo a suchomilné travinno-bylinné porasty - Tr**

- Biotop: Tr1 Suchomilné travinno-bylinné a krovinné porasty na vápnitom substráte 6210
 Biotop: Tr7 Mezofilné lemy

d) Charakteristika živočíšstva

Prevažná časť riešeného územia je poľnohospodársky využívaná a tvorí ju najmä orná pôda, ktorá je spravidlaná zeleňou poľnohospodárskej krajiny. Na takýto typ krajiny sú naviazané spoločenstvá druhov živočíchov tvoriacich typickú faunu poľnohospodárskej krajiny. Sú to druhy ako napr. hraboš poľný (*Microtus arvalis*), krt obyčajný (*Talpa europaea*) a stehlík obyčajný (*Carduelis carduelis*).

Okolité trvalé trávne porasty (TTP) využívajú ako potravné teritórium niektoré druhy dravých vtákov ako sú myšiak lesný (*Buteo buteo*), orol skalný (*Aquila chrysaetos*) a tiež krkavec čierny (*Corvus corax*). Lesné biotopy ako bukové a zmiešané bukové lesy sú v riešenom území zastúpené len vo forme fragmentov, na ktoré je naviazaná fauna bukových lesov a zmiešaných bukových lesov. Okolité krajina týchto biotopov je preto navštevovaná jeleňou a diviачou zverou (*Cervus elaphus*, *Sus scrofa*).

Najzachovalejšie prvky vegetácie sú brehové porasty a fragmenty lužných lesov v okolí rieky Turiec, kde sa vyskytujú významné druhy živočíchov. V riečnom ekosystéme Turca sa vyskytujú rôzne druhy bentosu ako napr. *Baetis pentaplebeodes*, *Ecdyonurus macani*, *Taeniopteryx nebulosa*, *Nemoura dubitans*, *Siphonoperla taurica*, *Brachyptera starmachi*, *Capnia vidua*, *C. bifrons*, *Drusus monticola*, *D. biguttatus*, *Liponeura brevirostris*, *L. vimmeri*, a *L. decipiens*. Medzi motýle, ktoré to môžeme zaznamenať patria druhy ako modráčik bahniskový (*Maculinea nausithous*), modráčik krvavcový (*Maculinea teleius*), ohniváček veľký (*Lycaena dispar*), priadkovec trnkový (*Eriogaster catax*) a spriadač kostihojový (*Callimorpha quadripunctaria*). Nachádzajú sa tu aj rôzne druhy vážok ako je klinovka hadia (*Ophiogomphus cecilia*) alebo šidielko ozdobné (*Coenagrion ornatum*). Medzi chrobáky, ktoré sa v tomto území vyskytujú patrí napr. bystruška potočná (*Carabus variolosus*). Ďalším významným druhom riečneho ekosystému Turca je korytko riečne (*Unio crassus*), ktoré patrí medzi lastúrniky. Medzi stavovce do nadtriedy Kruhoústnice a triedy Mihule zaradujeme mihuľu ukrajinskú (*Eudontomyszon mariae*), ktorá preferuje horské a podhorské potoky a rieky s piesčitým alebo jemne kamenitým dnom. Z rýb sa tu nachádzajú druhy ako napr. havátka podunajská (*Hucho hucho*), kolok vretenovitý (*Zingel streber*), plž podunajský (*Cobitis taenia*), ploska pásavá

(*Alburnoides bipunctatus*), mieň sladkovodný (*Lota lota*) a hlaváč bieloplutvý (*Cottus gobio*). Oblasť toku rieky Turiec v úseku medzi obcami Moškovec a Košťany nad Turcom v dĺžke 21 km je od roku 1966 vyhlásená za chránené územie predovšetkým pre výskyt hlavátky podunajskej. Nachádza sa tu viacero druhov obojživelníkov medzi ktoré patria napr. skokan zelený (*Rana kl. esculenta*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*) a mlok hrebatý (*Triturus cristatus*). Z významných druhov vtákov je vhodné spomenúť druhy ako je napr. močiarnica mekotavá (*Gallinago gallinago*), chriašť bodkovaný (*Porzana porzana*), chrapkáč poľný (*Crex crex*) a myšovka horská (*Sicista betulina*). Hlodavce a hmyzožravce sú zastúpené druhmi ako myšovka horská (*Sicista betulina*) a duloonica menšia (*Neomys anomalus*). Z netopierov sa tu vyskytuje netopier brvitý (*Myotis emarginatus*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*), netopier veľký alebo netopier blythov (*Myotis myotis*) a podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*). Medzi významný druh cicavca z čeľade lasicovité patrí vydra riečna (*Lutra lutra*).

➤ Zoznam druhov európskeho významu:

Mäkkýše - korytko riečne (*Unio crassus*)

Vážky, šidielka - klinovka hadia (*Ophiogomphus cecilia*), šidielko ozdobné (*Coenagrion ornatum*)

Chrobáky - bystruška potočná (*Carabus variolosus*)

Motýle - ohnivák veľký (*Lycaena dispar*), priadkovec trnkový (*Eriogaster catax*), spriadač kostihojový (*Callimorpha quadripunctaria*)

Ryby - hlaváč bieloplutvý (*Cottus gobio*), hlavátka podunajská (*Hucho hucho*), kolok vretenovitý (*Zingel streber*), plž severný (*Cobitis taenia*)

Obojživelníky - kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), mlok hrebatý (*Triturus cristatus*)

Cicavce - netopier brvitý (*Myotis emarginatus*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*), podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*), vlk dravý (*Canis lupus*), vydra riečna (*Lutra lutra*)

B.1.2.3 Prírodné stresové javy

Stresové javy sú prírodné, antropogénne (človekom podmienené) a antropické (človekom priamo vyvolané) javy, ktoré aktívne alebo potenciálne ohrozujú životné prostredie človeka. Stresové javy a zdroje podstatne obmedzujú, príp. až znemožňujú využívanie územia na daný účel.

a) Seizmicita

Podľa mapy seizmických oblastí na území SR je riešené územie zaradené do oblasti s intenzitou seizmického ohrozenia 6 - 7° makroseizmickkej intenzity v MSK-64. Uvedenému stupňu v území odpovedá špičkové zrýchlenie na skalnatom podlaží 1,0 – 1,29 m.s⁻². V blízkom okolí neboli doteraz zistené žiadne znaky nestability územia v prirodzenom stave, preto je územie možno hodnotiť ako stabilné s pomerne nízkym rizikom seizmickkej aktivity (*Atlas krajiny SR, 2002*).

b) Prírodná rádioaktivita - radónové riziko

Pre rádioekologické hodnotenie územia je dôležité poznať úroveň prirodzenej rádioaktivity hornín a vôd a radónové riziko. Prírodná rádioaktivita sa v k. ú. nevyskytuje nad rámec prirodzeného žiarenia prostredia. Riešené územie a jeho širšie okolie patria podľa mapy radónového rizika SR (www.geology.sk) medzi územia s nízkym a stredným radónovým rizikom. Väčšina územia patrí do stredného radónového rizika.

c) Náchylnosť na vodnú eróziu

Potenciálna ohrozenosť poľnohospodárskej pôdy vodnou eróziou je v juhozápadnej časti katastrálneho územia obce (Pod Hájom) veľmi silná, pôdy vyskytujúce sa v tejto oblasti patria medzi pôdy ohrozené vodnou eróziou. V území južne od lokality Pod Hájom sa vyskytuje stredná erózia. Vo väčšina územia sa žiadna erózia nevyskytuje. Náchylnosť na vodnú eróziu predstavuje významný faktor rozvoja poľnohospodárstva, v dôsledku intenzívnej erózie pôdy sa znižuje kvalita a tým aj úrodnosť pôdy, dochádza k degradácii pôdy.

Vodná erózia pôdy má veľký význam pri modelovaní reliéfu krajiny ako aj pri degradácii úrodnotvorných vlastností poľnohospodárskych pôd (dochádza k uvoľňovaniu a následnému transportu pôdnych častíc, na ktoré sú relatívne pevne fixované živiny a organická hmota). Vodná erózia sa prejavuje znižovaním hĺbky pôdneho profilu (predovšetkým biologicky aktívnej vrstvy pôdy), úbytkom organickej hmoty a živín a rovnako aj zhoršovaním pôdnej štruktúry.

d) Náchylnosť na veternú eróziu

Veterná erózia je degradačným procesom, ktorý spôsobuje škody nielen na poľnohospodárskej pôde a výrobe, odnosom ornice, hnojív, osív a ničením poľnohospodárskych plodín, ale aj zanášaním komunikácií, vodných tokov, vytváraním návejov a znečisťovaním ovzdušia. Veterná erózia pôsobí rozrušovaním pôdneho povrchu mechanickou silou vetra (abrázia), odnášaním rozrušovaných častíc vetrom (deflácia) a ukladaním týchto častíc na inom mieste (akumulácia). Veterná erózia v riešenom území patrí medzi kategórie žiada až slabá erózia.

e) Náchylnosť pôdy na zhutnenie

Predstavuje dôležitý faktor rozvoja poľnohospodárstva, v dôsledku zhutňovania pôd sa zhoršujú podmienky pre vývoj koreňovej sústavy plodín, voda ostáva na povrchu pôdy alebo z nej po povrchu odteká. Väčšina územia je z hľadiska náchylnosti pôd na zhutnenie zaradená do ostatných poľnohospodárskych pôd bez kompácie. V minimálnom množstve sa v juhozápadnej časti katastrálneho územia vyskytujú pôdy s primárnou náchylnosťou na zhutnenie pôd.

f) Svahové pohyby a deformácie

Podľa Atlasu máp stability svahov SR (www.geology.sk) je riešené územie súčasťou rajónu stabilných území. To sú územia prevažne stabilné, resp. územia s veľmi nízkym stupňom náchylnosti ku vzniku svahových deformácií (v morfológicky priaznivých územiach s nedostatočnou preskúmanosťou sa sporadická existencia svahových deformácií ako aj lokálny vznik nových svahových deformácií menších rozmerov nedajú vylúčiť). Náchylnosť územia na zosúvanie je stredná. Riešené územie nie je postihnuté žiadnymi svahovými deformáciami.

g) Výskyt inváznych rastlín

Podľa Vyhlášky 24/2003 Z. z. Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, Prílohy č. 2a medzi invázne druhy rastlín patria druhy uvedené v nasledujúcich tabuľkách. Aktuálny výskyt inváznych druhov rastlín SR spracováva ŠOP SR a je dostupný na interaktívnej mape Slovenska. Vlastník, správca alebo užívateľ pozemku je povinný odstraňovať invázne druhy rastlín zo svojho pozemku spôsobom, ktorý ustanoví ministerstvo všeobecne záväzným právnym predpisom, a starať sa o pozemok tak, aby sa zamedzilo ich opätovnému šíreniu.

Tab. č. 3 - Invázne rastliny - bylinné druhy

<i>Ambrosia artemisiifolia</i>	ambrózia palinolistá
* <i>Asclepias syriaca</i>	glejovka americká
<i>Fallopia sp. (syn. Reynoutria)</i>	pohánkovec (krídlatka)
* <i>Heracleum mantegazzianum</i>	boľševník obrovský
* <i>Impatiens glandulifera</i>	netýkavka žliazkatá
<i>Solidago canadensis</i>	zlatobyľ kanadská
<i>Solidago gigantea</i>	zlatobyľ obrovská

* tieto druhy boli zaradené Vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 1263/2017 z 12. júla 2017 medzi druhy vzbudzujúce obavy Únie

Tab. č. 4 - Invázne rastliny - dreviny

* <i>Ailanthus altissima</i>	pajaseň žliazkatý
<i>Amorpha fruticosa</i>	beztvarec krovitý
<i>Lycium barbarum</i>	kustovníca cudzia
* <i>Negundo aceroides</i>	javorovec jaseňolistý

* Jedince samčieho pohlavia (nevytvárajúce plody) možno ponechať v zastavanom území obce.

B.1.3 KRAJINNÁ EKOLÓGIA, KRAJINÁRSKE HODNOTENIE ÚZEMIA**a) Krajinná estetická hodnota územia**

Estetické vnímanie krajiny – hodnotenie charakteristického vzhľadu krajiny na základe interpretácie zastúpenia a zoskupenia prvkov súčasnej krajiny štruktúry. Vizualne hodnotíme vnímateľný obraz javov a stavov krajiny: veľkosť, formy a tvary, farby, látková povaha (krajinotvorné prvky), vonkajšie členenie, rozmanitosť a bohatstvo zmien prvkov, priestorové usporiadanie a kompozícia krajiny tvorných prvkov, pričom prvkom priradujeme kategórie: prvky rušivo pôsobiace, harmonické až neutrálne.

Tab. č.5 - Pôsobenie prvkov SKŠ v krajine

Pôsobenie prvkov v krajine	Prvky SKŠ
rušivo pôsobiace prvky	veľkobloková orná pôda, dopravné línie a trasy
harmonicky pôsobiace prvky	nelesná drevinová vegetácia (NDV) – solitérna, líniová, brehové porasty, vodné toky, lesy, sprievodná vegetácia líniových objektov, sídelná vegetácia, park, kultúrna pamiatka
neutrálne pôsobiace prvky	trvalé trávne porasty (TTP), malobloková orná pôda, plochy rekreačno oddychové, cintoríny, obytné plochy

K harmonickejšiemu pôsobeniu prvkov SKŠ, ktoré momentálne patria medzi rušivo pôsobiace by prispelo zvyšovanie podielu sídelnej vegetácie a sprievodnej vegetácie v okolí líniových stavieb. Čo sa týka

intenzívnej poľnohospodárskej krajiny bolo by vhodné rozčleniť veľkoblokovú pôdu na maloblokovú a zvýšiť podiel zelene poľnohospodárskej krajiny (TTP, NDV) ako sú napr. remízky, medze a vetrolamy.

b) Krajinnoekologická stabilita územia, koeficient ekologickej stability

Ekologická stabilita je schopnosť ekologických systémov pretrvávať aj počas pôsobenia rušivého vplyvu, uchovávať a reprodukovať svoje podstatné charakteristiky i v podmienkach narúšania zvonku (Michal, 1994). Vyhodnotenie ekologickej stability z hľadiska krajinnoekologickej praxe je založené na jednotlivých krajinných prvkoch a ich ekologickej významnosti (Reháčková, Paudítšová, 2007):

$$KES = \sum_{i=1}^n \frac{p_i \cdot s_i}{p}$$

, kde KES je koeficient ekologickej stability, (p_i) je rozloha jednotlivých prvkov krajiny štruktúry (ha), (s_i) je stupeň ekologickej významnosti, (p) celková rozloha skúmaného územia (ha) a (n) je celkový počet prvkov krajiny štruktúry. Priradenie hodnôt pre stupeň ekologickej významnosti (s_i) ku krajinným prvkom je upravené podľa práce Reháčková a Paudítšová (2007). Hodnoty koeficientu sa pohybujú v rozmedzí 1,0 - 1,49 pre územie s veľmi nízkou stabilitou, 1,5 – 2,49 pre územie s nízkou stabilitou, 2,5 – 3,49 so strednou stabilitou, 3,5 – 4,49 s vysokou stabilitou a 4,5 – 5,0 s veľmi vysokou ekologickou stabilitou. Výpočet KES riešeného územia stanovil hodnotu koeficientu na **2,22**. Z toho vyplýva, že riešené územie má nízku ekologickú stabilitu. Celkový stupeň ekologickej stability má hodnotu 2 – krajina s nízkou ekologickou stabilitou. Pre takýto typ krajiny je preto nutné navrhnuť opatrenia ako je realizácia nových ekostabilizačných prvkov a ekostabilizačných manažmentových opatrení.

c) Krajinnoekologická významnosť územia

V zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny môžeme za ekologicky významné segmenty krajiny považovať najmä chránené územia a územia siete Natura 2000, biotopy národného a európskeho významu, prvky ÚSES (biocentrum, biokoridor, genofondová lokalita) a iné významné krajinné prvky, ktoré utvárajú charakteristický vzhľad krajiny (napr. významné krajinné dominanty), alebo prispievajú k jej ekologickej stabilite (napr. lokality výskytu chránených druhov, genofondové lokality a ostatné významné biotopy).

Významný krajinný prvok (ktorým sa rozumie taká časť územia, ktorá utvára charakteristický vzhľad krajiny alebo prispieva k jej ekologickej stabilite, najmä les, rašelinisko, brehový porast, jazero, mokraď, rieka, bralo, tiesňava, kamenné more, pieskový presyp, park, aleja, remíza) **možno užívať** len takým spôsobom, aby nebol narušený jeho stav a nedošlo k ohrozeniu alebo k oslabeniu jeho ekologicko-stabilizačnej funkcie. Významnými krajinnými prvkami v riešenom území je rieka Turiec a Valčiansky potok ako brehovú porasty nachádzajúce sa v priľahlom území. V riešenom sa nachádza medzinárodne významná mokraď (ramsarská lokalita) s názvom Mokrade Turca.

Významné krajinno-ekologické segmenty v z. ú. obce sú:

- gaštanová alej pri základnej škole
- parčík pred kaštieľom
- zelená plocha v centre obce (v blízkosti parčíka pred kaštieľom)
- rekreačno-oddychová plocha (v kontakte s riekou Turiec)

Krajinno – ekologický plán je spracovaný osobitne krajinným ekológom Ing. Milanom Hodasom s kolektívom a výstupy z neho boli zapracované do návrhu ÚPN-O Benice.

B.2 VÄZBY VYPLÝVAJÚCE Z RIEŠENIA A ZO ZÁVÄZNÝCH ČASŤÍ ÚZEMNÉHO PLÁNU REGIÓNŮ

V rámci Slovenska patri obec Benice do Žilinského samosprávneho kraja, ktorého územný rozvoj sa riadi platným Územným plánom veľkého územného celku Žilinského kraja.

Pri riešení ÚPN-O Benice bola rešpektovaná nadradená územnoplánovacia dokumentácia, ktorou je Územný plán veľkého územného celku Žilinského kraja (ďalej len ÚPN-VÚC ŽK), schválený uznesením vlády SR č. 359 zo dňa 26.5.1998. Záväzná časť ÚPN-VÚC ŽK bola vyhlásená nariadením vlády SR č.223/98 Z.z. Všeobecne záväzným nariadením Žilinského samosprávneho kraja č.6/2005 boli vyhlásené záväzné časti Zmien a doplnkov ÚPN-VÚC ŽK. V roku 2008 boli obstarané Zmeny a doplnky ÚPN-VÚC ŽK č.3, ktorých záväzná časť bola vyhlásená VZN ŽSK č.17/2009 zo dňa 17.03.2009. V roku 2011 boli obstarané Zmeny a doplnky ÚPN-VÚC ŽK č.4, ich záväzná časť bola vyhlásená VZN ŽSK č.26/2011 zo dňa 27.06.2011. V r. 2018 boli obstarané Zmeny a doplnky ÚPN-VÚC ŽK č.5, ich záväzná časť bola vyhlásená VZN ŽSK č.49/2018 zo dňa 19.03.2018.

Riešeného územia sa dotýkajú nasledovné body (číslovanie je totožné s číslovaním v ÚPN-VÚC ZaD, resp. NV SR č.223/1998 Z.z., VZN č.6/2005, VZN č.17/2009, VZN 26/2011, VZN 49/2018):

Návrhový rok 2015 uvedený v záväznej časti platného Územného plánu veľkého územného celku Žilinského kraja sa nahrádza návrhovým rokom 2025 v celom rozsahu záväznej časti. Výhľadový rok sa posúva po roku 2025.

I.ČASŤ - ZÁVÄZNÉ REGULATÍVY FUNKČNÉHO A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ÚZEMIA

1. V oblasti usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry

- 1.1 vytvárať podmienky pre vyvážený rozvoj regiónu v oblastiach osídlenia, ekonomickej, sociálnej a technickej infraštruktúry pri zachovaní zdravého životného prostredia a biodiverzity v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja,
- 1.3 formovať koncepciu sídelnej štruktúry Žilinského kraja v nadväznosti na národnú a celoeurópsku polycentrickú sídelnú sústavu a komunikačnú kostru medzinárodne odsúhlasených dopravných koridorov,
- 1.4 zabezpečovať rozvojovými osami na území Žilinského kraja pozdĺž komunikačných prepojení medzinárodného a celoštátneho významu sídelné prepojenia na medzinárodnú sídelnú sieť, ako aj konzistenciu a rovnocennosť rozvojových podmienok s ostatným územím Slovenskej republiky,
- 1.5 formovať sídelnú štruktúru na nadregionálnej úrovni prostredníctvom regulácie priestorového usporiadania a funkčného využívania územia jednotlivých hierarchických úrovní ťažísk osídlenia, centier osídlenia, rozvojových osí a vidieckych priestorov,
- 1.8 podporovať vznik a posilnenie suburbánnych pásiem okolo miest Žilina, Martin, Čadca, Liptovský Mikuláš, Ružomberok a Dolný Kubín,
- 1.9 podporovať ako ťažisko osídlenia najvyššej úrovne žilinsko – martinské ťažisko osídlenia ako aglomeráciu celoštátneho a medzinárodného významu s významným postavením v Euroregióne Beskydy zahŕňajúcom prihraničné územie styku troch štátov: SR, ČR a PR,
- 1.11 podporovať ťažiská osídlenia ako rozvojové sídelné priestory vytváraním ich funkčnej komplexnosti so zohľadnením ich regionálnych súvislostí,
- 1.12 podporovať nástrojmi územného rozvoja diverzifikáciu ekonomickej základne ťažísk osídlenia pri využívaní špecifických daností a podmienok jednotlivých území,
- 1.13 sledovať pri decentralizácii riadenia rozvoja územia vytváranie polycentrických systémov – sietí miest a aglomerácií, ktoré efektívne podporujú vytváranie vyššej komplexnosti regionálnych celkov,
- 1.14 formovať ťažiská osídlenia uplatňovaním princípov decentralizovanej koncentrácie,
- 1.16 vytvárať podmienky pre budovanie rozvojových osí v záujme tvorby vyvázenej hierarchizovanej štruktúry,
 - 1.16.1 podporovať ako rozvojové osi prvého stupňa:
 - d) zvolensko – turčiansku rozvojovú os: Banská Bystrica – Turčianske Teplice – Martin (návrh úseku Banská Bystrica – Martin),
- 1.17 napomáhať rozvoju vidieckeho priestoru a náprave vzťahu medzi mestom a vidiekom na základe nového partnerstva založeného na vyššej integrácii funkčných vzťahov mesta a vidieka nasledovnými opatreniami:
 - 1.17.1 vytvárať podmienky pre rovnovážny vzťah urbánnych a rurálnych území a integráciu funkčných vzťahov mesta a vidieka,
 - 1.17.2 podporovať rozvoj vidieckeho osídlenia s cieľom vytvárania rovnocenných životných podmienok obyvateľov a zachovania vidieckej (rurálnej) krajiny ako rovnocenného typu sídelnej štruktúry,
 - 1.17.3 zachovať špecifický ráz vidieckeho priestoru a pri rozvoji vidieckeho osídlenia zohľadňovať špecifické prírodné, krajinné a architektonicko – priestorové prostredie,
 - 1.17.4 vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centrá, podporovať výstavbu verejného dopravného a technického vybavenia obcí, moderných informačných technológií tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pracoviskovo rovnocenné prostredie voči urbánnym priestorom a dosiahnuť tak skĺbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života,
- 1.20 rešpektovať existenciu pamiatkovo chránených historických sídelných a krajinných štruktúr a to najmä lokalít svetového kultúrneho dedičstva, archeologických nálezov, pamiatkových rezervácií, pamiatkových zón, areálov historickej zelene a národných kultúrnych pamiatok, lokalít tvoriacich charakteristické panorámy chránených území, národnú sústavu chránených území v príslušnej kategórii a stupni ochrany a medzinárodne chránených území (ramsarské lokality, lokality NATURA).
- 1.21 ďalšie rozvojové plochy v katastrálnych územiach jednotlivých obcí riešiť v nadväznosti na zastavané územia, nevytvárať izolované urbanistické celky, rešpektovať prírodné a historické danosti územia obce; v novovytváraných územných celkoch ponechať rezervu pre vnútro sídelnú a vnútroareálovú zeleň.

2. V oblasti sociálnej infraštruktúry

- 2.5 zriaďovať zariadenia sociálnych služieb a rozširovať ich sieť v závislosti od konkrétnych potrieb občanov najmä v každom sídle okresu,
- 2.6 podporovať rovnomerný rozvoj škôl, vzdelávacích, školiacich a preškoľovacích zariadení na území kraja,
- 2.10 vytvoriť územné predpoklady pre malé a stredné podnikanie v oblasti zdravotníctva a to najmä v územiach vzdialenejších od sídelných centier,

- 2.12 riešiť nedostatočné kapacity zariadení sociálnej starostlivosti a ich zaostalú materiálnotechnickú základňu v regiónoch,
- 2.14 zachovať územné predpoklady pre prevádzku a činnosť existujúcej siete a rozvoj nových kultúrnych zariadení v regiónoch ako neoddeliteľnej súčasti existujúcej infraštruktúry a kultúrnych služieb obyvateľstvu.

3. V oblasti rozvoja rekreácie a turistiky

- 3.1 vytvoriť nadregionálny, regionálny a miestny funkčno - priestorový subsystém turistiky, rekreácie a cestovného ruchu v súlade s prírodnými a civilizačnými danosťami kraja, ktorý zabezpečí každodennú a víkendovú rekreáciu obyvateľov kraja, hlavne z miest a ktorý vytvorí optimálnu ponuku pre domácu a zahraničnú turistiku, prednostne kúpeľnú, poznávaciu, športovú a relaxačnú,
- 3.2 podporovať diferencované regionálne možnosti využitia rekreácie, turistiky a cestovného ruchu na zlepšenie hospodárskej stability a zamestnanosti, najmä na Kysuciach, Orave a v Turci, na upevňovanie zdravia a rekondíciu obyvateľstva, predovšetkým v mestách Žilina, Ružomberok, Martin a Liptovský Mikuláš a na zachovanie a využitie kultúrneho dedičstva vo všetkých okresoch kraja
- 3.11 podporovať aktivity súvisiace s rozvojom vidieckeho turizmu v podhorských oblastiach najmä na Kysuciach, Orave a v Turci,
- 3.14 podporovať aktivity, ktoré súvisia s realizáciou siete miestnych cyklotrás nadväzujúcich na navrhované cyklomagistály.

4. V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany pôdného fondu, ochrany prírody a krajiny a ochrany kultúrneho dedičstva

- 4.1 rešpektovať prvky územného systému ekologickej stability kraja a ich funkčný význam v kategóriách
 - 4.1.2 biocentrá nadregionálneho významu : Malá Rača-Skalka, Malý Polom-Velký Polom, Ladonhora-Brodnianka, Veľký Javorník, Bzinská hoľa-Minčol, Choč, Osičiny-Ráztoky-Lysec, Západné Tatry-Roháče, Prosečné, Nízke Tatry-Kráľovoľská časť, Nízke Tatry-Ďumbierska časť, vodná nádrž Liptovská Mara, Kľak-Ostrá skala-Reváň-Partizán, Zniev-Sokol-Chlievska, Kláštorské lúky, Marské vršky, Borišov-Javorina, Lysec, Turiec, Pod Sokolom, Kopa-Korbelka, Pilsko, Babia hora, Žiar-Oravská priehrada, Skalná Alpa-Smrekovica-Šiprúň, Sokol-Žiar, Oravská priehrada-Sosnina, Kľak-Reváň, Kozol, Šujské rašelinisko a Strážov,
 - 4.1.3 biocentrá regionálneho významu podľa schváleného územného plánu,
 - 4.1.4 biokoridory nadregionálneho a regionálneho významu podľa schváleného územného plánu regiónu,
- 4.2 rešpektovať navrhované podmienky ochrany prírody v súlade so schváleným národným zoznamom území európskeho významu
- 4.3 dodržiavať pri hospodárskom využívaní území, začlenených medzi prvky územného systému ekologickej stability podmienky
 - 4.3.1 pre chránené územia (vyhlásené a navrhované na vyhlásenie) podľa osobitných predpisov o ochrane prírody a krajiny, kategórie a stupňa ochrany,
 - 4.3.3 pre poľnohospodárske ekosystémy, vyplývajúce z osobitných predpisov o ochrane poľnohospodárskej pôdy v kategóriách podporujúce a zabezpečujúce ekologickú stabilitu územia (trvalé trávne porasty),
 - 4.3.4 pre ekosystémy mokradí, vyplývajúce z medzinárodných zmlúv a dohôd, ktorými je Slovenská republika viazaná,
 - 4.3.6 pre navrhované územia európskeho významu a zosúladiť spôsob ich využívania tak, aby nedošlo k ohrozeniu predmetu ochrany,
- 4.4 zachovať prirodzený charakter vodných tokov, zaradených medzi biokoridory, chrániť jestvujúcu sprievodnú vegetáciu a chýbajúcu vegetáciu doplniť autochtónnymi druhmi,
- 4.5 zabezpečiť skladbu terestrických biokoridorov vo voľnej krajine len prírodnými prvkami - trávne porasty, stromová a krovinová vegetácia a vylúčiť všetky aktivity, ohrozujúce prirodzený vývoj (vylúčenie chemických vyživovacích a ochranných látok, skládky odpadov a pod.),
- 4.7 podporovať extenzívne leso-pasienkárske využívanie podhorských častí, s cieľom zachovania krajinársky a ekologicky hodnotných území s rozptýlenou vegetáciou,
- 4.8 zachovať územné časti s typickou rázovitosťou krajinnej štruktúry daného regiónu (Kysuce, Orava, Liptov, Turiec),
 - 4.8.2 preveriť pri každom navrhovanom veľkoplošnom zábere, líniovom zábere krajiny, alebo inom technickom diele :
 - a) dopad navrhovaných stavieb na okolitú krajinu - krajinný obraz (harmónia, kompozícia, vyváženosť, mierkovitosť),
 - b) dopad navrhovaných stavieb na zmenu krajinnej panorámy miesta alebo línie,
 - c) bezprostredný dopad a mieru devastácie lokálnych krajinných scenérií, alebo ich zmenu,
 - d) prínos možných vizuálnych vnemov z krajinného obrazu priamo z navrhovaných diel (diaľnice),
 - e) dopad na psychologické pôsobenie navrhovaných stavieb v krajine,

- f) dopad na biodiverzitu, prvky ÚSES a biotopy chránených druhov,
- 4.9 zabezpečiť revitalizáciu regulovaných tokov s doplnením sprievodnej zelene,
- 4.10 prispôbovať trasy dopravnej a technickej infraštruktúry prvkom ekologickej siete tak, aby bola maximálne zabezpečená ich vodivosť a homogénnosť,
- 4.11 eliminovať systémovými opatreniami stresové faktory, pôsobiace na prvky územného systému ekologickej stability (pôsobenie priemyselných a dopravných exhalácií, znečisťovanie vodných tokov a pod.),
- 4.12 rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond a lesný pôdny fond ako faktor limitujúci urbanistický rozvoj kraja, definovaný v záväznej časti územného plánu; osobitne chrániť ornú pôdu s veľmi vysokým až stredne vysokým produkčným potenciálom, ornú pôdu, na ktorej boli vybudované hydromelioračné zariadenia, ako aj poľnohospodársku pôdu, na ktorej boli vykonané osobitné opatrenia na zvýšenie jej produkčnej schopnosti,
- 4.15 povoľovať výstavbu malých vodných elektrární na vodnom toku Váh len výnimočne
 - 4.15.1 nepovoľovať výstavbu malých vodných elektrární na vodných tokoch, ktorým sa poskytuje územná ochrana prírody a krajiny :
- c) prítoky Váhu, zaradené medzi územia európskeho významu,
- 4.20 vymedziť hranice zátopových území vodných tokov v ÚPD obcí za účelom ochrany priestoru riečnych alúvií pre situácie vysokých vodných stavov a ochrany biotických prvkov a ich stanovišť v alúviách vodných tokov,
- 4.21 zabezpečiť pri ochrane pamiatkových území ich primerané funkčné využitie, zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie, vylúčenie veľkoplošných asanácií, zachovanie objektovej skladby, výškového a priestorového usporiadania objektov, uličného parteru, zachovania charakteristických pohľadov, siluety a panorámy, rešpektovanie historických a architektonických dominánt, zachovanie archeologických nálezísk,

5. V oblasti rozvoja nadradenej dopravnej infraštruktúry

- 5.1 dopravná regionizácia
 - 5.1.1 v návrhovom období realizovať opatrenia, stabilizujúce pozíciu Žilinského kraja v dopravno - gravitačnom regióne Severozápadné Slovensko a v tejto súvislosti premyslene a koordinovane uprednostňovať dopravné stavby, podporujúce efektívnu dopravnú obsluhu územia Severozápadného Slovenska ako jedného kompaktného územia, hlavne dopravno - gravitačného centra Žilina - Martin,
- 5.2 paneurópska dopravná infraštruktúra ITF a TEN-T
 - 5.2.1 v návrhovom i výhľadovom období rešpektovať nadradené postavenie paneurópskych multimodálnych koridorov Medzinárodného dopravného fóra (ďalej len ITF, ktoré je nástupníckou organizáciou Európskej konferencie ministrov dopravy CEMT) a dopravných sietí TEN-T.
 - c) rešpektovať cestnú infraštruktúru alokovanú v trasách doplnkových sietí TEN-T Martin - Turčianske Teplice - Šášovské Podhradie - Zvolen - Šahy - Maďarská republika, schválené pre rýchlostnú cestu R3,
- 5.3 infraštruktúra cestnej dopravy
 - 5.3.1 v návrhovom i výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu existujúcej cestnej infraštruktúry diaľnic až ciest III. triedy - definovanú pasportom Slovenskej správy ciest „Miestopisný priebeh cestných komunikácií“ - ohraničenú jej ochrannými pásmami mimo zastavaného územia a cestnými pozemkami v rámci zastavaného územia kraja,
 - 5.3.25 v návrhovom a výhľadovom období chrániť územný koridor a vo výhľadovom období realizovať homogenizáciu cesty I/65 nadregionálneho významu, súbežnú s rýchlostnou cestou R3, v trase a úsekoch:
 - b) cesta I/65 koniec prietahu Martin - križovatka Príbovce s cestou II/519, v kategórii C 11,5/80,
- 5.4 infraštruktúra železničnej dopravy
 - 5.4.1 v návrhovom i výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu existujúcej železničnej infraštruktúry - tratí, plôch a zariadení - umiestnenú na pozemkoch Železníc Slovenskej republiky, ohraničenú jej ochrannými pásmami,
- 5.6. infraštruktúra leteckej dopravy
 - 5.6.3 v návrhovom a výhľadovom období chrániť územie letísk pre letecké práce na lokalitách Dolná Štubňa, Košťany, Gôtovany, Liptovský Ondrej,

6. V oblasti vodného hospodárstva

- 6.4 podporovať rozvoj skupinových vodovodov pre zásobovanie obyvateľov a uvažovaný územný rozvoj zabezpečením výstavby týchto stavieb:
 - 6.4.22 rekonštrukcie a rozšírenia verejných vodovodov v obciach s cieľom znížiť straty vody a zabezpečiť zásobovanie pitnou vodou pre uvažovaný územný rozvoj,
- 6.6 zabezpečiť rozvoj verejných kanalizácií v súlade s vecnými požiadavkami smernice 91/271/EHS (trasponovanými do zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách), vrátane časového harmonogramu, s cieľom vytvoriť podmienky pre zabezpečenie dobrého stavu vôd do roku 2015. To znamená :

- 6.6.1 zabezpečiť zodpovedajúcu úroveň odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd s odstraňovaním nutrientov z aglomerácií s produkciou organického znečistenia väčšou ako 10 000 EO v časovom horizonte do 31.12.2010 v súlade s plánom rozvoja verejných kanalizácií,
- 6.6.4 zabezpečiť realizáciu opatrení pre zmiernenie negatívneho dopadu odľahčovania a odvádzania vôd z povrchového odtoku na ekosystém recipienta,
- 6.6.5 vylúčiť vypúšťanie čistiarenskeho kalu a obsahu žump do povrchových vôd a podzemných vôd,
- 6.8 podporovať rozvoj kanalizácií a ČOV v obciach a miestnych častiach, ktoré nie je možné riešiť formou skupinových kanalizácií,
- 6.11 v súlade s Plánom manažmentu čiastkového povodia Váh realizovať opatrenia na dosiahnutie dobrého stavu vôd do roku 2015,
- 6.12 zabezpečiť likvidáciu povodňových škôd z predchádzajúcich rokov a budovať protipovodňové opatrenia na tokoch v území, ktoré je ohrozované povodňovými prietokmi s dôrazom na ochranu intravilánov miest a obcí
- 6.13 na ochranu územia pred povodňami po dohode s ochranou prírody:
 - 6.13.2 vytvoriť podmienky účasti obcí na riešení povodňovej ochrany v zmysle Organizačnej smernice č. 5/2008 Slovenského vodohospodárskeho podniku š.p. Žilina a možnosti financovania v rámci Operačného programu Životné prostredie, Prioritná os 2 „Ochrana pred povodňami“, operačný cieľ : 2.1. Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami,
 - 6.13.4 komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach tokov opatreniami, ktorých výsledkom bude zvýšenie retenčného účinku pôdy, spomalenie a vyrovnanie odtoku vody z povodia a zníženie erózneho účinku vody v súlade s opatreniami Plánu manažmentu čiastkového povodia Váh; úpravy tokov realizovať tak, aby nedochádzalo k napriameniam tokov,
 - 6.13.5 rešpektovať záplavové čiary z máp povodňového ohrozenia a zamedziť výstavbu v okolí vodných tokov a v území ohrozovanom povodňami,
 - 6.13.6 rešpektovať preventívne protipovodňové opatrenia navrhované v pláne manažmentu povodňového rizika,
- 6.14 rešpektovať pásma ochrany verejných vodovodov, verejných kanalizácií a vodohospodárskych stavieb.

7. V oblasti nadradenej energetickej infraštruktúry :

- 7.1 zohľadniť ekonomické a ekologické hľadiská pri zabezpečení územia energiami a vytvárať efektívne diverzifikované systémy energetického zásobovania kraja,
- 7.2 zabezpečiť zvýšenú výrobu elektrickej energie
 - 7.2.1 modernizáciou a rekonštrukciou existujúcich zdrojov,
 - 7.2.2 budovaním nových zdrojov využívaním vodnej energie,
 - 7.2.3 využitím zemného plynu v kombinovanej výrobe tepla a elektrickej energie v paroplynových cykloch a kogeneračných jednotkách,
- 7.3 zabezpečiť spoľahlivú a bezpečnú dodávku a prenos elektrickej energie dobudovaním elektrizačnej rozvodnej sústavy kraja v nadväznosti na sústavu SR a sústavu medzištátnu,
- 7.4 v energetickej náročnosti spotreby :
 - 7.4.1 realizovať opatrenia na zníženie spotreby elektrickej energie v priemysle a energeticky náročných prevádzkach,
 - 7.4.2 minimalizovať využívanie elektrickej energie na výrobu tepla,
- 7.6 chrániť územné koridory a plochy pre vedenia a zariadenia vo výhľade po roku 2015:
 - 7.6.11 2x110 kV vedenie Košúty - Turčianske Teplice,
- 7.7 podporovať rozvoj plynifikácie územia kraja, chrániť koridory existujúcich a navrhovaných plynovodov a plynárenských zariadení,
- 7.8 zvýšiť percento plynifikácie obcí v kraji v ekonomicky efektívnych oblastiach a v územiach so zvýšenými požiadavkami na ochranu životného a prírodného prostredia (Národné parky, ich OP, CHKO a pod.),
- 7.10 zamerať sa v spotrebe zemného plynu na jeho využívanie :
 - 7.10.1 v kombinovanej výrobe tepla a elektrickej energie, paroplynových cykloch a kogeneračných jednotkách,
 - 7.10.2 ako alternatívne palivo pre pohon motorových vozidiel hlavne v hromadnej (MHD, prímestská doprava) a individuálnej doprave,
- 7.11 vytvoriť územné podmienky pre realizáciu plynárenských zariadení, prípadne ich rekonštrukciu a pri využívaní územia chrániť vybudované plynárenské zariadenia predpísanými ochrannými pásmami,
- 7.12 presadzovať v oblasti zásobovania teplom uplatnenie energetickej politiky SR a regionálnej energetickej politiky Žilinského samosprávneho kraja (ŽSK); s využitím kompetencie miestnych orgánov samosprávy budovanie kogeneračných zdrojov na výrobu elektriny a tepla tam, kde je to ekonomicky a environmentálne zdôvodniteľné, udržať a inovovať už vybudované systémy s centralizovaným zásobovaním obyvateľstva teplom,
- 7.13 vytvárať priaznivé podmienky na intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike,

- 7.14 podporovať a presadzovať v regióne ŽSK s podhorskými obcami využitie miestnych energetických zdrojov (biomasa, geotermálna a solárna energia, MVE a pod.) pre potreby obyvateľstva a služieb pri zohľadnení miestnych podmienok,
- 7.15 znižovať energetickú náročnosť objektov (budov) z hľadiska tepelných strát.

8. V oblasti odpadového hospodárstva

- 8.1 zabezpečiť postupnú sanáciu a rekultiváciu nevyhovujúcich skládok odpadov a starých enviromentálnych záťaží do roku 2015,
- 8.3 zabezpečiť lokality pre výstavbu zariadení súvisiacich s triedením, recykláciou, využívaním a zneškodňovaním odpadov v obciach, určených v územnom pláne,
- 8.4 zneškodňovanie nevyužitých komunálnych odpadov riešiť prednostne na zabezpečených regionálnych skládkach odpadov obcí, určených v ÚPD

9. V oblasti usporiadania územia z hľadiska hospodárskeho rozvoja

- 9.1. zamerať hospodársky rozvoj jednotlivých okresov v kraji na zvýšenie počtu pracovných príležitostí v súlade s kvalifikačnou štruktúrou obyvateľstva s cieľom znížiť vysokú mieru nezamestnanosti vo väčšine okresov kraja,

10. V oblasti telekomunikácií

- 10.1 zabezpečiť realizáciu hlavných a strategických cieľov, stanovených v telekomunikačných projektoch,

11. V oblasti pôšt

- 11.1 rešpektovať koncepčné materiály schválené vládou SR a MDPT SR,
- 11.3 skvalitňovať poštové služby v kraji realizáciou nasledovných úloh a cieľov :
- c) rozšírenie poštových služieb na vybraných poštách v kraji, optimalizovanie komerčnej činnosti na poštách z hľadiska záujmu zákazníkov, pokračovať v skvalitňovaní služieb, poskytovaných Poštovou bankou a.s.
 - d) pokračovať v modernizácii interiérov pôšt vo všetkých okresoch, predovšetkým v Žiline, Martine, Turčianskych Tepliciach, Námestove a Tvrdošíne, ako aj v plynifikácii pôšt v kraji.

II. ČASŤ - VEREJNOPROSPEŠNÉ STAVBY

Verejnoprospešné stavby spojené s realizáciou uvedených záväzných regulatívov sú tieto:

1. Stavby na sledovanie stavu životného prostredia – sieť sledovacích, dokumentačných a výskumných staníc /stanovíšť/ v blízkosti, resp. v areáloch nadregionálnych biocentier a biokoridorov a lokalít medzinárodného významu.
2. Dopravné stavby
 - 2.1 stavby cestnej dopravy :
 - 2.1.3 rýchlostná cesta R3 v kompletnej trase, križovatky a privádzače, sprievodné komunikácie alternatívne I/59 a I/70, cestný ťah alternatívne I/65, II/519, III/06538 (*III/2176 po prečíslovaní*) a I/14,
3. Technická infraštruktúra
 - 3.1. vodohospodárske stavby
 - 3.1.2 skupinové vodovody pre zásobovanie obyvateľov pitnou vodou a s nimi súvisiace stavby :
 - v) rekonštrukcie a rozšírenia verejných vodovodov v obciach,
 - 3.1.10 odstraňovanie povodňových škôd,
 - 3.1.11 preventívne protipovodňové opatrenia v povodiach drobných tokov,
 - 3.2. energetické stavby
 - 3.2.4 stavby súvisiace s plynifikáciou v okresoch Žilinského kraja,
 - 3.3. pošta a telekomunikácie
 - 3.3.1 súvisiace stavby pre rozvoj telekomunikácií na dosiahnutie špičkovej medzinárodnej úrovne telekomunikačných služieb,
 - 3.4 stavby na zneškodňovanie, využívanie a spracovanie odpadov
 - 3.4.2 stavby a zariadenia na zneškodňovanie, dotriedňovanie, kompostovanie a recykláciu odpadov,

Na uskutočnenie verejnoprospešných stavieb je možné podľa platného znenia stavebného pozemky, stavby a práva k nim vyvlastniť, alebo vlastnícke práva k pozemkom a stavbám obmedziť.

B.3 ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ ROZVOJOVÉ PREDPOKLADY OBCE**B.3.1 DEMOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA**

Povojnový rozvoj obce trval do 90-tych rokov 20.storočia. Bol založený na pracovných príležitostiach hlavne v blízkom okresnom meste, kde sa rozvíjal ťažký priemysel s veľkými nárokmi na pracovné sily. Obec sa stala satelitným sídlom Martina, s narastajúcimi ekonomickými aktivitami hlavne v priemyselnej výrobe. Pre potreby vzhľadom na ÚPN-O sú dôležité údaje o počtoch obyvateľov z posledného obdobia (Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011-základné údaje, Žilinský kraj, obecná štatistika) a navrhované trendy rastu.

Obec Benice mala pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov v r. 2011 317 obyvateľov. Pri sčítaní v roku 2001 mala obec 292 trvale bývajúcich obyvateľov, v r.2021 340 obyvateľov.

Katastrálne územie obce má rozlohu 215 ha. Hustota osídlenia v r.2018 bola 163,26 obyv./km², je vyššia ako celookresný priemer, ktorý dosahuje hodnotu 132,0 obyvateľov na km².

Tab. č.6 - Retrospektívny vývoj počtu obyvateľov od r. 1980

Rok (k 31.12.)	Počet obyvateľov	Index rastu
1980	261	100,0
1991	258	98,8
2001	292	112,0
2009	289	110,7
2010	308	118,0
2011	317	121,5
2014	352	134,9
2015	355	136,0
2016	353	135,3
2017	349	133,7
2018	357	136,8
2019	347	133,0
2020	349	133,7
2021	340	130,3

Pozn. Tabuľka bola spracovaná bez korekcií s použitím údajov obecnej štatistiky

Od r.1991 počet obyvateľov obce neustále mierne stúpa. V období od sčítania v roku 2001 do roku 2011 má priemerný ročný prírastok hodnotu 2,5 obyvateľa, t.j. 0,95% a v období od sčítania v roku 2011 do roku 2021 má priemerný ročný prírastok hodnotu 2,3 obyvateľa, t.j.0,88%.

Od roku 2014 sa počet obyvateľov drží na úrovni cca 350 obyvateľov s miernymi odchýlkami, čo je dôsledok nedostatku stavebných pozemkov v obci..

Tab. č.7 - Pohyb obyvateľstva za posledné obdobie od r.2010 (zdroj: obecná štatistika, 2021)

rok	narodení	zomrelí	prírodný prírastok/úbytok	prist'ahovaní	vyst'ahovaní	migračné saldo	celkový prírastok	počet obyvateľov k 31.12.
2010	3	-1	2	25	-20	5	7	308
2011	7	-7	0	24	-19	5	5	335
2012	2	0	2	18	-3	15	17	352
2013	5	-2	3	3	-6	-3	0	352
2014	1	-5	-4	12	-7	5	1	353
2015	7	-1	6	7	-11	-4	2	355
2016	3	-4	-1	9	-10	-1	-2	353
2017	0	-3	-3	8	-9	-1	-4	349
2018	6	-6	0	8	-6	2	2	351
2019	0	-4	-2	7	-9	-2	-4	347
2020	4	-3	-1	11	-10	+1	0	349
2021	2	-8	-6	3	-6	-3	-9	340
Spolu	42	-44	-4	135	-116	+19	+15	

Pozn. Tabuľka bola spracovaná bez korekcií s použitím údajov obecnej štatistiky obce Benice (údaje nie sú úplne zhodné s údajmi Štatistického úradu SR, hlavne r.2011, kde je rozpor oproti štatistike ŠÚ -27 obyvateľov menej podľa obecnej štatistiky)

V období rokov 2010 – 2019 počet obyvateľov obce vzrástol o 23 osôb, t.j. priemerne 2,5 obyv/rok. Počet obyvateľov obce od roku 2010 prirodzeným úbytkom mierne klesal a zároveň rástol kladným migračným saldom (21 obyv./9 rokov), pričom prírastok migračným saldom (priemerne 2,3 obyv./ročne) bol nižší ako prirodzený úbytok (priemerne 2,5 obyv./ročne).

Základné údaje o obyvateľstve**Tab. č.8 - Veková štruktúra obyvateľstva v obci k 31.12.2021**

Obec	Počet trvale bývajúcich obyvateľov			Veková štruktúra obyvateľov					
	celkom	muži	ženy	0 – 14	15-64 muži	15-64 ženy	65+ muži	65+ ženy	nezistený
Benice	340	173	167	60	110	105	30	35	-

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o počte obyvateľov a vekovej skladbe zo zdroja: *obecná štatistika, 2021*

Podiel žien z trvale bývajúcего obyvateľstva je 49,1 %.

Tab. č.9 - Vývoj zloženia obyvateľstva obce podľa charakteristických vekových skupín, index vitality

	Počet obyvateľov	Predprodukt.vek		Produktívny vek		Poprodukt. vek		Index vitality
		Počet	%	Počet	%	Počet	%	
sčítanie 1991	258	61	23,6	147	57,0	50	19,4	122,0
sčítanie 2001	292	56	19,18	177	60,61	57	19,52	98,2
sčítanie 2011	324	47	14,5	235	72,5	42	13	111,90
r.2021*	340	60	17,67	215	63,2	65	19,1	92,3

* podklady z obcejnej štatistiky obce Benice

Z tabuľky vyplýva, že index vitality obyvateľov obce sa od roku 1991 výrazne nezmenil, mierne sa znížil. Podľa hodnoty indexu vitality (menej ako 120) pri všetkých troch sčítaniach v r.1991, r.2001, r.2011 ako aj v r.2021 patrilo obyvateľstvo v obci z hľadiska vekovej štruktúry medzi ubúdajúci typ populácie.

Tab. č.10 - Veková štruktúra obyvateľstva v obci a vo vyšších územných celkoch (SODB,2011)

Veková skupina	Benice		Okres Martin		Slovenská republika	
	poč. obyv.	v %	poč.obyv.	v %	poč.obyv.	v %
Predprodukt.vek	47	14,5	17 474	17,9	1 015 493	18,9
Produktívny vek	235	72,5	62 403	63,8	3 349 231	62,3
Poprodukt. Vek	42	13	17 475	17,9	967 207	18,0
Nezistený	-	-	461	0,4	47 524	0,8
Spolu	324	100,0	97 813	100,0	5 379 455	100,0
Index vitality	111,90		100,0		105,0	
Priemerný vek	39,60		31,4		38,7	

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o počte obyvateľov a vekovej skladbe zo zdroja: *Štatistický úrad SR*

Z uvedených údajov vyplýva, že v obci Benice žije obyvateľstvo s vyšším priemerným vekom v porovnaní so SR a okresom Martin. Vyplýva to z výpočtu indexu vitality a z toho, že zastúpenie predproduktívneho ako aj poproduktívneho veku má relatívne vyššie. V obci je index vitality nižší ako 120, čiže typ populácie je ubúdajúci z hľadiska vekovej skladby.

K 31.12.2021 sa veková štruktúra obyvateľstva obce oproti sčítaniu v r.2011 mierne zhoršila, index vitality sa znížil na 92,3 (v predproduktívnom veku bolo v obci 60 obyvateľov, v produktívnom veku 215 obyvateľov a v poproduktívnom veku 65 obyvateľov).

Index maskulinity

K 31.12.2021 bolo v obci 173 mužov a 167 žien (zdroj: *obecná štatistika obce Benice*). V prepočte na 1000 mužov v obci pripadalo 965 žien, čo sa nepokladá za výrazné porušenie početnej rovnováhy medzi mužmi a ženami.

Obyvateľstvo podľa národností**Tab. č.11 - Obyvateľstvo podľa národnostného zloženia (SODB, 2011)**

Národnosť	Počet osôb	Podiel v %
slovenská	347	97,2
maďarská	1	0,3
česká	1	0,3
Iná a nezistená	8	2,2
Spolu	357	100,0

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o obyvateľstve zo zdroja: *ŠÚ SR*

V obci je výlučne zastúpené obyvateľstvo slovenskej národnosti až 97,2 %.

Štruktúra obyvateľstvo podľa vierovyznania

Tab. č.12 - Obyvateľstvo podľa vierovyznania (SODB, 2011)

Vierovyznanie	Počet osôb	Podiel v %
Rímsko-katolícka cirkev	188	58,0
Evanjelická cirkev a.v.	35	10,8
Evanjelická cirkev metodistická	3	0,9
Cirkev čsl.husitská	1	0,3
Bratská jednota baptistov	1	0,3
Cirkev československá husitská	1	0,3
Bez vyznania	62	19,1
Iné	1	0,3
Nezistené	32	10,0
Spolu	324	100,0

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o obyvateľstva zo zdroja: ŠÚ SR

V obci je veriacich okolo 70,6 %, z toho 58% je rímsko-katolíckeho vyznania a 10,8 % vyznania evanjelického a. v. Podiel ostatných vierovyznaní je menší ako 2%, bez vyznania je 62 osôb (19,1 %), nezistené vierovyznanie bolo u 32 osôb (10%).

Prognóza demografického vývoja

Vzhľadom na pracovné príležitosti priamo v obci, v terciárnom sektore, ako aj blízkosť miest Martin a Turčianske Teplice, resp. obcí Košťany nad Turcom a Sučany, je v prijateľnej dochádzkovej vzdialenosti od obce dostatok pracovných príležitostí. Z uvedeného dôvodu ako aj vzhľadom na vhodné prostredie pre bývanie je v obci záujem o výstavbu nových rodinných domov, čo sa prejavuje aj kladným migračným saldóm, za posledných 9 rokov pribudlo prisťahovaním priemerne ročne 2,3 obyvateľov.

Na základe vyhodnotenia uvedených východísk **predpokladáme nasledovný vývoj počtu obyvateľov obce :**

Tab.č.13 - Prognóza demografického vývoja počtu obyvateľov obce

Rok	Počet obyvateľov	%	Priemerný ročný prírastok v %
2019	346	100,0	-
2029	400	115,6	1,56
2040	450	130,1	1,43

B.3.2 EKONOMICKÁ AKTIVITA A NEZAMESTNANOSŤ

V súčasnej dobe má SR priaznivý ekonomický rast, čo sa prejavuje aj znižovaním nezamestnanosti.

Tab. č. 14 - Štruktúra pracovných príležitostí (SODB,2011)

	spolu	% z trvale bývajúcich	primárny sektor	%	sekundárny sektor	%	terciárny sektor	%
obyvatelia	324							
Ekonomicky aktívny	157	48,5	5	3,2	35	22,3	104	66,2
Odchádza z obce	134	85,4	5	3,7	32	23,9	90	67,2

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov zo zdroja: ŠÚ SR

Ku dňu sčítania ľudu mala obec 157 ekonomicky aktívnych ľudí, z toho 69 žien a 88 mužov. Podiel ekonomicky aktívnych osôb je 48,5 %, v okrese Martin je to 48,1 %. Podiel ekonomicky aktívnych osôb je málo nad úrovňou okresného priemeru. Z 235 obyvateľov v produktívnom veku bolo ekonomicky aktívnych 70,6 %.

Z celkového počtu 157 ekonomicky aktívnych obyvateľov, 134 (85,4% z ekonomicky aktívnych) odchádzalo za prácou mimo obec.

Tab. č.15 - Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie

	r.2013	r.2014	r.2015	r.2016	r.2017	r.2018
muži	8	12	7	8	8	1
ženy	6	7	4	6	5	2
Spolu	14	19	11	14	13	3

* tabuľka bola spracovaná zo zdroja : ŠÚ SR

Najvyšší počet uchádzačov o zamestnanie bol v rokoch 2013, 2014 a 2016, v poslednom roku je počet uchádzačov o zamestnanie relatívne nízky, s klesajúcou tendenciou. Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v obci kopíruje vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie na celonárodnej úrovni.

V r.2018 bolo v obci evidovaných 3 uchádzačov o zamestnanie, čo predstavuje 1,3 % z ekonomicky aktívnych obyvateľov..

Podľa SODB v r.2011 bolo v obci 17 ľudí nezamestnaných, čo predstavuje 10,8% z ekonomicky aktívnych obyvateľov. Nezamestnaných žien bolo 6, nezamestnaných mužov 10.

Primárny ani sekundárny sektor nie je v obci zastúpený.

V terciárnom sektore je najväčším zamestnávateľom základná škola s počtom zamestnancov 49.

Obec Benice môžeme charakterizovať ako obec s malou podnikateľskou aktivitou. V ďalších rokoch predpokladáme mierne navýšenie počtu pracovných príležitostí najmä v terciárnej sfére, pri predpokladanom rozvoji služieb).

B.3.3 CHARAKTERISTIKA BYTOVÉHO A DOMOVÉHO FONDU

Podľa výsledkov sčítania v roku 2001 bolo v obci 92 domov, z toho trvale obývaných 84 (91,3 %). Ku dňu sčítania v r.2011 bolo na území obce Benice 106 bytových jednotiek, z toho 100 (94,3 %) trvalo obývaných bytov. Z celkového počtu 100 trvalo obývaných bytov bolo 74 v rodinných domoch, 11 vlastných bytov v bytových domoch, a iných bytov bolo 4. Neobývaných domov bolo 8 (8,7 %).

V obci prevažujú individuálne formy bývania, hromadné formy bývania sú zastúpené len v 1 bytovom dome.

Na jeden trvale obývaný byt pripadalo v r.2011 v priemere 3,36 obyv.

Tab. č.16 - Základné údaje o domovom a bytovom fonde (SODB, 2011)

Obec	Domy spolu	Trvalo obývané domy		Neobývané domy	Byty spolu	Trvale obývané byty		Neobývané byty
		spolu	z toho rodinné			spolu	z toho v rod. domoch	
Benice	137	108	107	0	6	113	107	0

* tabuľka bola spracovaná zo zdroja : obecná štatistika, 2019

V obci prevládajú individuálne rodinné domy a tvoria 94,7% z celkového bytového fondu.

Tab. č.17 - Vývoj domového a bytového fondu (SODB,2011)

Rok	Trvale obývané domy		Trvale obývané byty	
	Počet domov	Index rastu	Počet bytov	Index rastu
1980	63	100,0	67	100,0
1991	72	114,3	74	110,4
2001	73	115,9	75	108,7
2011	98	155,6	100	149,3

* tabuľka bola spracovaná zo zdroja : ŠÚ SR

Tab. č.18 - Štruktúra bytov podľa veľkosti (SODB, 2011)

Veľkosť bytu	Počet bytov	Podiel v %
1 obytná miestnosť	0	0
2 izby	4	4,0
3 izby	26	26,0
4 izby	33	33,0
5 a viac izieb	28	28,0
nezistené	9	9,0
Spolu	100	100,0

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o bytoch zo zdroja: ŠÚ SR

V obci Benice prevládajú 3 izbové byty, ktoré tvoria 33,0% z celkového počtu všetkých bytov. Pomerne veľké percentuálne zastúpenie majú však aj 3 a 5 izbové okolo 26%. Byty s 1 obytnou miestnosťou sa v obci nenachádzajú.

Tab. č.19 - Byty podľa veľkosti obytnej plochy v m² (SODB, 2011)

Ukazovateľ	Počet bytov
Počet bytov s obytnou plochou < 40 m ²	6
Počet bytov s obytnou plochou 40 - 80 m ²	58
Počet bytov s obytnou plochou 81 - 100 m ²	11
Počet bytov s obytnou plochou 100 + m ²	16

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o bytoch zo zdroja: ŠÚ SR

V obci najviac prevládajú byty s plošnou výmerou od 40 do 80 m².

Tab. č.20 - Charakteristika bytového fondu v obci

Ukazovateľ	
Počet osôb na 1 byt v r.1991	3,49
Počet osôb na 1 byt v r.2011	3,36

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o bytoch zo zdroja: ŠÚ SR

Na 1 trvale obývaný byt pripadalo v Beniciach 3,36 obyvateľa pri sčítaní v roku 2011 (3,49 obyvateľa na 1 trvale obývaný byt pri sčítaní v roku 1991). Koeficient obývanosti v obci oproti roku 1991 sa teda zlepšil o 0,13 osoby.

V najbližších rokoch predpokladáme v súlade so všeobecným trendom vo vyspelých štátoch a prognózami v ÚPN-VÚC Žilinského kraja **znižovanie koeficientu obývanosti v obci nasledovne:**

v roku 2011	3,36 obyv./ 1 byt
v roku 2030	3,15 obyv. / 1 byt
v roku 2040	2,97 obyv./ 1 byt

Záujem o bytovú výstavbu v obci pretrváva. Predpokladáme, že v návrhovom období do roku 2040 sa bude potreba nových bytov v obci uspokojovať predovšetkým výstavbou rodinných domov.

B.3.4 SÚČASNÝ DOPYT PO BYTOCH

Obecný úrad eviduje žiadosti na výstavbu nových rodinných domov. Ročne vydá obec priemerne 3-4 nové stavebné povolenia (2014 - 4, 2015 - 4, 2016 - 5, 2017 - 2, 2018 - 2, 2019 - 1) a skolauduje priemerne 5 nových domov (2014 - 2, 2015 - 2, 2016 - 1, 2017 - 1, 2018 - 5, 2019 - 4). Predpokladáme, že v návrhovom období do roku 2040 sa bude výstavba nových bytov realizovať výlučne formou rodinných domov.

Z hľadiska nákladov na technickú infraštruktúru je najvýhodnejšou formou využitie jednak prieluk medzi jestvujúcou zástavbou pozdĺž existujúcich komunikácií a intenzifikácia súčasných obytných plôch, jednak plochy priamo nadväzujúce na obytné územie.

V obci sa nachádza 1 bytový dom. Obec má záujem aj o výstavbu bytových domov.

B.4 RIEŠENIE ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA A ŠIRŠIE VZŤAHY, DOKUMENTUJÚCE ZAČLENENIE RIEŠENEJ OBCE DO SYSTÉMU OSÍDLENIA

B.4.1 FUNKCIA A POLOHA OBCE V SÍDELNEJ ŠTRUKTÚRE

Obec Benice má dobrú geografickú, leží v južnej časti okresu Martin, na západnom brehu rieky Turiec, cca 9,0 km južne od okresného mesta Martin, cca 38 km od krajského mesta Žilina a spadá medzi malé vidiecke sídla Turca. Z hľadiska koncepcie osídlenia (KURS 2011), je obec súčasťou prímestského pásma aglomerácie okresu Martin. Obec Benice leží na rozvojovej osi Martin – Prievidza, vďaka čomu má dobré dopravné napojenie v rámci regiónu. Cez obec vedie cesta II/519 spájajúca Martin a Prievidzu a v bezprostrednej blízkosti sa nachádza cesta I/65, ktorá vedie z Martina do Turčianskych Teplic, Banskej Bystrice a Zvolena. Tak isto sa nachádza v bezprostrednej blízkosti hlavného železničného ťahu do Turčianskych Teplic a Banskej Bystrice.

Z hľadiska širších územných vzťahov je súčasťou Žilinského samosprávneho kraja.

Územie sa rozprestiera v nadmorských výškach od 416 m n. m. až po 495 m n. m. Stred obce leží v nadmorskej výške 426 m n. m.

Vymedzené katastrálne územie hraničí: zo severu s k. ú. obce Trnovo a Príbovce, z východu s k. ú. obce Príbovce a Rakovo, z juhu s k. ú. obce Ležiachov, zo západu s k. ú. obce Valča.

Obec je súčasťou Združenia miest a obcí Turca, ktoré združuje mestá a obce Turca, s hlavným cieľom chrániť zákonné práva a záujmy miest a obcí, aktívne ovplyvňovať rozvoj ich samosprávnych funkcií, zjednocovať postup obcí pri vykonávaní im zverených úloh. Zároveň je aj členom občianskeho združenia "Partnerstvo pre MAS Turiec", ktoré združuje právnické a fyzické osoby, pôsobiace na území, tvorené katastrami členských obcí za účelom zostavovať, realizovať, riadiť, monitorovať a hodnotiť integrovanú stratégiu rozvoja územia a Regionálnej rozvojovej agentúry Dolný Turiec.

Riešené územie má veľmi dobré dopravné napojenie na okresné mesto Martin a tým aj na hlavné cestné trasy Slovenska a to cestami č. II/519 spájajúcu Martin a Prievidzu a z nej na cestu I/65 - Martin – Kremnica - Žarnovica a ďalej pomocou I/65 smerom na sever na diaľnicu D1 ako aj na cestu I/18 Bratislava – Košice, smerom na juh na rýchlostnú cestou R1 – Banská Bystrica - Trnava.

Cez k. ú. obce prechádza železničná trasa č.118 Vrútky - Banská Bystrica, ktorá je súčasťou železničnej trate Vrútky - Filakovo. Najbližšia železničná zastávka sa nachádza v susednej obci Rakovo.

Regionálne letisko sa nachádza v Martine v Tomčanoch, regionálne letisko pre medzinárodnú dopravu v Žiline, v Poprade a Sliači, v k. ú. obce Košťany nad Turcom sa nachádza osobitné letisko.

Z hľadiska širších územných väzieb v rámci Žilinského kraja sa obec Benice nachádza v údolnom sídelnom páse rieky Turiec. Katastrálne územie obce má význam z hľadiska poľnohospodárskeho, rekreačného ako aj zachovania prírodných hodnôt.

B.4.2 VZŤAH K ŤAŽISKÁM A CENTRÁM OSÍDLENIA

ÚPN-VÚC Žilinského kraja v súlade s Konceptiou územného rozvoja Slovenska člení ťažiská osídlenia podľa významu do štyroch kategórií:

1. Ťažiská osídlenia celoštátneho až medzinárodného významu (6 ťažísk v SR). Na území Žilinského kraja je to žilinsko-martinské ťažisko, ktoré je vytvorené okresmi: Žilina, Čadca, Kysucké Nové Mesto, Bytča, Považská Bystrica, Púchov, Martin a Turčianske Teplice.

Poloha na rozvojových osiach

Obec Benice možno identifikovať v rámci Žilinského kraja na komunikačno-sídelnej osi 3. stupňa a okraji zvolensko-turčianskej rozvojovej osi 1. stupňa: Banská Bystrica - Turčianske Teplice - Martin, prechádzajúca Turčianskou kotlinou v smere sever – juh a zároveň spadá do okrajového pásma ťažiska osídlenia prvej úrovne.

Vzťah k sídelným centrá

Sídelná štruktúra územia kraja pozostáva z 315 administratívnych sídel, so 16 centrami. K. ú. obce Benice spadá k centru s nasledovným významom :

- *Martin nadregionálny až celoštátny*

B.4.3 ZÁUJMOVÉ ÚZEMIE

Záujmové územie je územie priľahlé k územiu obce, v ktorom prevládajú súčasné alebo výhľadové vzťahy k obci a ktorého usporiadanie je potrebné riešiť vo vzájomnej funkčnej a technickej súvislosti s územím obce. Z hľadiska funkčných a technických súvislostí je za takéto územie možné pokladať:

- Územie susedných obcí Príbovce, Valča, Ležiachov, ktoré sú s obcou Benice prepojené sústavou sietí dopravnej (cesty, železnica) a technickej infraštruktúry (vodovod, kanalizácia, elektrina, plyn, spoje, ap.). Vzhľadom na možnú cykloturistiku a turistiku, aj obce Trebostovo, Blatnica a Belá - Dulice, ktoré sú východiskovými obcami do Lúčanskej Malej Fatry a Veľkej Fatry. Obyvatelia obce využívajú niektoré služby, ktoré sa nachádzajú v meste Martin (zdravotnícke služby, sociálne služby, a pod.).

B.5 NÁVRH URBANISTICKEJ KONCEPCIE PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ÚZEMIA

B.5.1 ZHODNOTENIE MOŽNOSTÍ ROZVOJA OBCE

Obec leží v blízkosti mesta Martin, ktoré je centrom osídlenia regionálneho významu a na hlavnom dopravnom ťahu smerom južným (Prievidza). Vlastné zastavané územie obce leží v centrálnej časti k.ú. pôvodná aj navrhovaná zástavba.

Možnosti rozvoja obce, sú dané jej geografickou polohou. Obec má, vzhľadom na svoju polohu ako aj terénne danosti, dobré predpoklady hlavne pre rozvoj bývania a občianskej, či športovej vybavenosti a služieb. Plochy pre doplnenie urbanistickej štruktúry sa nachádzajú v minimálnej miere v rámci zastavaného územia, ale hlavne v priamom dotyku s ním.

Budúci rozvoj obce je zameraný hlavne na rozvoj bývania a vybavenosti. Katastrálne územie má dobré prírodné podmienky pre poľnohospodárstvo, hlavne v jeho južnej časti.

B.5.2 URBANISTICKÁ KONCEPCIA PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA A FUNKČNÉHO VYUŽÍVANIA ÚZEMIA

B.5.2.1 Súčasný stav

Miestne prírodné podmienky v minulosti určili situovanie a počiatočnú formu osady ako aj komunikačnú väzbu s jeho vzdialenejším aj bližším okolím, predovšetkým poľami a pastvinami. Obec vznikla na ľavom (západnom) brehu rieky Turiec, v blízkosti starej obchodnej cesty.

Pôdorys určila prírodná poloha miesta podľa údolnej osi, kadiaľ pretekala rieka Turiec a s ňou paralelne viedla "hradská" cesta do Turčianskeho Svätého Martina. Pôvodne sa dedina vyvíjala popri rieke Turiec južne od Valčianskeho potoka východne od dnešnej cesty II/519. Neskôr sa hospodárstva začínajú budovať z oboch strán dnešnej cesty II/519. Tým sa pôvodný jednoulícový tvar obce mení na dvojulícový - paralelný. Neskôr sa začína už novodobá výstavba sústreďovať v uliciach kolmých a súbežných s cestou II/519, aj popri ceste smerom na Valču. Tým vznikajú nové ulice a dedina má vzhľadom na ulice obdĺžnikový tvar.

V urbanistickej štruktúre je jasne rozoznateľný historický vývoj - pôvodná parcelácia v najstaršej, centrálnej časti zastavaného územia, je dodnes pomerne dobre zachovaná i s časťou pôvodnej zástavby.

V najstaršej časti obce je dodnes dobre identifikovateľná typická zástavba domov priechliami smerovanými k uliciam, súčasťou ktorých bol dvor a ostatné hospodárske príslušenstvo. Obydlia (domy, hospodárstva) zodpovedali klimatickým pomerom a stavebnému materiálu, ktorý bol "po ruke" (najstaršie stavby - drevo, novšie - kameň, tehla, ap.) a boli postavené tesne vedľa seba, so záhradou pred domom, oplotené od ulice dreveným plotom. Domy boli spravidla troj, resp. štvor priestorové (pitvor - niekedy rozdelený na pitvor + kuchynku a 2 obytné miestnosti), jednopodlažné, prestrešené šikmou strechou.

Po vojne, a neskôr hlavne v 70-tych rokoch 20.stor., sa začala uskutočňovať výstavba nových rodinných domov, najprv v blízkosti pôvodnej zástavby, výstavbou nových ulíc a popri ceste II/519. V blízkosti zástavby rodinných domov bol v 50-tych rokoch 20.stor. situovaný hospodársky dvor, situovaný pri kaštieli, ktorý bol neskôr nahradený zástavbou rodinnými domami. Nové domy sú väčšinou štvorcového pôdorysu so šikmou alebo valbovou strechou.

Obec tvorí v krajine svojou kompaktnou zástavbou ucelený priestorový útvar, rozdelený však cestou II. triedy. V rámci starej urbanistickej štruktúry nedisponuje dostatočným potenciálom na ďalšiu zástavbu. Je možné konštatovať, že v obci sa nachádza niekoľko opustených objektov rodinných domov (6 podľa sčítania SODB 2011), ktoré by mohli slúžiť po stavebnotechnickom posúdení a rekonštrukcii na opätovnú obytnú funkciu.

B.5.2.2 Navrhovaný stav

Návrh urbanistickej koncepcie má zachovať prírodné a krajinné prostredie, eliminovať v čo najväčšej možnej miere negatívny dopad jednotlivých činností v území, vytvárať podmienky pre koordináciu vidieckeho prostredia a moderného spôsobu života.

Návrh vychádza z obmedzených možností rozvoja v rámci urbanistickej štruktúry v súčasne zastavanom území, dopĺňa však rozvojové plochy v priamom dotyku s ním. Urbanistický návrh smeruje k vytvoreniu priestorovo prehľadnej a hierarchizovanej štruktúry sídla s funkčným a priestorovým zjednotením jednotlivých častí do jedného sídelného celku.

V rámci urbanistickej štruktúry je centrálny verejný priestor situovaný excentricky, a nachádzajú sa v ňom objekty obecného úradu, kaštieľa, pizzerie a hasičskej zbrojnice. Mimo tohto centra sa nachádza reštaurácia situovaná pri hlavnej ceste a školský areál.

Za hlavnú kompozičnú os je treba považovať urbanistickú štruktúru okolo cesty rovnobežnej s cestou II. triedy – medzi riekou Turiec a cestou II. triedy, na ktorej sa nachádza hlavný ťažiskový priestor obce – priestor okolo obecného úradu, kaštieľa a zbrojnice.

Centrum obce tvoria polyfunkčné plochy bývania, občianskej vybavenosti a plochy verejnej zelene, sústredené vo východnej časti územia. Podružné centrum vybavenosti je v severnej časti obce a tvoria ho plochy existujúcich školských a športových zariadení.

Návrh rieši posilnenie centrálnych priestorov obce o polyfunkčné plochy občianskej vybavenosti a bývania pomocou funkčných a priestorových regulatívov, ktorými definuje podmienky pre vytvorenie centrálnych funkcií. Verejné priestory, ktoré podporujú verejný a spoločenský život obyvateľov, sú navrhované hlavne v ťažiskovom centrálnom priestore.

V rámci vytýpaných plôch je potrebné vytvoriť podmienky pre formovanie kvalitných verejných priestorov ako miest pre spoločenské kontakty obyvateľov, ich každodenný relax a oddych. Stváranie verejných priestorov a ich mierka by mali zodpovedať charakteru malého vidieckeho sídla.

V rámci formovania urbanistickej štruktúry je potrebné vychádzať z pôvodného charakteru zástavby a zachovať špecifický ráz vidieckeho priestoru, prírodné a krajinné prostredie, eliminovať v čo najväčšej možnej miere negatívny dopad jednotlivých činností v území, vytvárať podmienky pre koordináciu vidieckeho prostredia a moderného spôsobu života.

Dôležitá je harmonizácia urbanistickej štruktúry s okolitým krajinným prostredím. Charakter obce v rámci krajiny by mal byť zachovaný, panoráma by nemala byť narušená výškovými dominantami.. Urbanistickou koncepciou vytvorí podmienky aj pre uplatnenie sídelnej a krajinnej zelene.

B.6 NÁVRH FUNKČNÉHO VYUŽITIA ÚZEMIA OBCE, VRÁTANE URČENIA PRÍPUSTNÉHO, OBMEDZUJÚCEHO A ZAKAZUJÚCEHO VYUŽÍVANIA

B.6.1 SÚČASNÝ STAV

Z hľadiska funkčného členenia plôch je územie v prevažnej miere monofunkčné - prevažujú obytné plochy s výstavbou rodinných domov a k nim prislúchajúcimi záhradami a hospodárskymi objektmi, významne sú zastúpené plochy občianskej vybavenosti (ZŠ, kaštieľ s areálom). Výškové zónovanie zástavby je vyrovnané, v území sa nenachádzajú priestorové dominanty.

V rámci organizmu obce nachádzame štruktúry občianskej vybavenosti, ktoré sú zastúpené základnou školou, materskou školou, obecným úradom, hasičskou zbrojnicou, kaštieľom s areálom (ubytovanie, reštaurácia), reštauračnými zariadeniami. Absentujú predajne základného tovaru.

Plochy športovej vybavenosti sú v zastavanom území zastúpená plochou futbalového ihriska, ihriska základnej školy, detských ihrísk. Cez k. ú. prechádza značková cyklistická trasa.

Plochy rekreačnej vybavenosti sa nachádzajú v blízkosti rieky Turiec.

Výrobné plochy v území absentujú.

Z plôch dopravy sú v štruktúre obce zastúpené najmä plochy automobilových komunikácií, sčasti pešie komunikácie a odstavné plochy pri zariadeniach občianskej vybavenosti.

Plochy zelene reprezentuje najmä park a zeleň okolo kaštieľa, meandrujúcich vodných tokov rieky Turiec a Valčianskeho potoka a drevitá zeleň riečnych terás rieky Turiec vo východnej časti k. ú. Plochy zelene sú doplnené v z. ú. záhradami rodinných domov, v malej miere aj verejnou zeleňou a zeleňou cintorína. Pri ZŠ sa nachádza gaštanová alej, ktorá je však napadnutá škodcami. V škole - medzi bytovkou a základnou školou je vysadená brezová alej. V školskom areáli je vysadený ovocný sad. Krajinný obraz dotvára extravilánová zeleň lúk a pasienkov a drevitá zeleň - zmiešané porasty stromov a kríkov.

Plochy, nadväzujúce na zastavané územie, sa využívajú na poľnohospodárske účely – poľnohospodárska pôda, sady, lúky a pasienky.

B.6.2 NAVRHOVANÝ STAV

Návrh rozvoja funkčných plôch zodpovedá súčasnému využitiu územia a nadväzuje naň, zároveň zohľadňuje všetky požiadavky a obmedzenia vyplývajúce z platnej legislatívy tak, aby územie obce bolo využité čo najoptimálnejšie.

Rozvoj obytnej funkcie

je navrhnutý sčasti doplnením prieluk urbanistickej štruktúry v hraniciach zastavaného územia obce, ale hlavne v priamej nadväznosti naň, najmä v severozápadnej, juhozápadnej a južnej časti, tak aby sa skompaktnilo urbanizované územie.

Rozvoj občianskej vybavenosti

je navrhnutý hlavne na funkčne zmiešanom území (bývanie a občianska vybavenosť) v centrálnom ťažiskovom priestore urbanizačnej osi, ďalej v území západne a severne od školského areálu. Rozvoj OV je možný v plochách navrhovanej novej výstavby v samostatných objektoch občianskej vybavenosti, resp. v rámci prízemí rodinných domov.

Rozvoj plôch nezávadnej výroby

je možný v plochách zmiešaných území, aj v samotnom obytnom území, kde sú záväznými regulatívmi stanovené podmienky pre funkčnú náplň tak, aby nemala negatívny vplyv na územie. Samostatné výrobné územia územný plán nenavrhuje.

Rozvoj športovej vybavenosti

navrhujeme jej doplnenie na sever a východ od futbalového ihriska a v areáli kaštieľa,...V súčasnosti chýbajúce ihriská (pre rôzne vekové kategórie detí), navrhujeme doplniť v lokalitách navrhovaných na bývanie, ako aj na plochách navrhovanej verejnej zelene.

Rozvoj rekreačnej funkcie

navrhujeme jej doplnenie v blízkosti existujúcej vybavenosti pri rieke Turiec a pri Valčianskom potoku. V území navrhujeme vybudovať aktivity súvisiace s rekreačným využitím, napr. altánky, plochy pre rodinnú rekreáciu a hry detí, chodníky zdravia, ap.

Rozvoj plôch zelene

je navrhnutý v rámci navrhovaného obytného územia a občianskej vybavenosti. Navrhujeme zreviatlizovať, resp. vysadiť novú alej pri škole a doplniť plochy ovocných sádov v areáli školy.

V rámci zachovania ekologickej stability je potrebné akceptovať brehovú zeleň pozdĺž rieky Turiec a Valčianskeho potoka.

B.6.3 PRÍPUSTNÉ, OBMEDZUJÚCE A ZAKAZUJÚCE VYUŽÍVANIE ÚZEMIA

B.6.3.1 Prípustné využívanie územia

- a) v rámci obytného územia sa pripúšťa umiestňovanie neprevládajúcej doplnkovej občianskej vybavenosti, nevýrobných služieb, rekreačných a športových plôch a objektov, pri dodržaní podmienok príslušnej legislatívy, vrátane noriem a predpisov, či hygienického obmedzovania okolitej výstavby,
- b) dobudovanie siete bežeckých, peších príp. multifunkčných trás, prepojených do susedných k. ú.

B.6.3.2 Obmedzujúce využívanie územia

- a) v území zachovať a nenarušať charakteristické pohľady, siluety a panorámy,

- b) v rámci obytného územia sa pripúšťa chov drobných hospodárskych zvierat a spoločenských zvierat pri dodržaní hygienických podmienok a všeobecne platných noriem, v obvyklom množstve, aby nedochádzalo k zdroju k vytváraniu zdroja hygienického znečistenia a obmedzeniu funkcie bývania na okolitých pozemkoch,
- c) zachovať výškové zónovanie a mierku okolitého prostredia,
- d) v prípade umiestnenia aj funkcie drobnej občianskej vybavenosti v stavbách s bývaním (bytových domoch a rodinných domoch) akceptovať podmienku umiestnenia len prevádzok služieb nevýrobného charakteru a takých funkcií, ktoré nebudú mať negatívny vplyv na pohodu a kvalitu bývania a ktoré nebudú zdrojom akýchkoľvek škodlivých faktorov pracovného a životného prostredia.

B.6.3.3 Zakazujúce využívanie územia

- a) nie je dovolené umiestniť novú obytnú zástavbu vo voľnej krajine a je neprípustné vytvárať nové izolované urbanistické celky,
- b) v pohľadovo exponovaných polohách je zakázané narušenie súčasnej sídelnej štruktúry akoukoľvek zástavbou a umiestňovaním nových dominánt,
- c) v obytnom území nie je prípustný veľkochov hospodárskych zvierat a je vylúčený chov kožušinových zvierat, okrem spoločenských zvierat a králikov,
- d) v obytnom území je neprípustné umiestňovať žiadne závadné výrobné a iné prevádzky, služby a funkcie, ktoré budú mať negatívny vplyv na kvalitu bývania a zaťažovali by využívanie územia, najmä aktivitami produkujúcimi nadmerný hluk, zápach, prašnosť a ktoré by si vyžadovali pravidelnú alebo aj občasnú dopravnú obsluhu územia vozidlami s hmotnosťou nad 12,0 t (kategória N2) alebo funkcie spôsobujúce estetické závary v území; služby v obytnom území umiestňovať zásadne len tie, ktoré majú charakter osobných služieb, ktoré svojimi vplyvmi v žiadnom prípade neohrozia zdravé bývanie a pohodu bývania.

Prípustné, obmedzujúce a zakazujúce využívanie územia je bližšie špecifikované a zaregulované v časti Záväzná časť riešenia a verejnoprospešné stavby.

B.7 NÁVRH OCHRANY KULTÚRNYCH HODNÔT

B.7.1 VZNIK A VÝVOJ OBCE

*zdroj: www.benice.sk

Dejiny obce

Prvá známka o osade s názvom *Bene*, ako sa Benice v tých časoch nazývali, je z roku 1267. Z listiny, datovanej v tomto roku, vyplýva, že Benice boli už predtým zabraté synmi zvolenských županov Michala a Detrika. O dva roky, t.j. v roku 1269 ju získal *Tomáš, Martin a Benedikt*, synovia Imricha z Turca, ktorému už dávno predtým osada patrila. Mohli by sme teda povedať, že počiatky obce boli veľmi búrlivé. V tejto listine sa však zároveň uvádza, že v roku 1252 sa spomína *terra Emerici, t.j. zem Imrichova*, ležiaca na ľavom brehu rieky Turiec, južne od jej sútoku s potokom Boroča, dnešnou Valčiankou. Z toho vyplýva, že osada ležala na území dnešných Beníc.

V bádani po dejinách obce Benice sa však dá ísť ešte hlbšie do minulosti. Spomínaná zmienka z roku 1252 sa vyskytuje aj v opise chotárných hraníc rehoľného rádu premonštrátorov, sídlacích v Kláštore pod Znievom. Bohužiaľ meno osady sa nezachovalo.

Pravdepodobne by sme mohli ísť aj ďalej do histórie, ale na to nám už chýbajú buď záznamy v historických textoch, alebo archeologické vykopávky. Existencia sídla alebo sídiel od mladšej po neskorú dobu bronzovú v okolí Príbovíc nám naznačujú, že územie dnešných Beníc mohlo byť osídlené už vtedy.

Kráľ Belo IV. (1235-1270) daroval Benice spomínaným Benediktovi, Tomášovi a Martinovi, synom Imricha, ktorému táto osada už predtým patrila. O samotnom Imrichovi nevieme nič. Pravdepodobne však patrili medzi kráľovských populov, ktorým kráľ za verné služby prideloval svoju pôdu.

V donácií Bela IV. sa Benice nazývajú "*terra Bene*". Čo znamená tento záhadný názov? Slovo *terra* z latinčiny znamená zem, majetok, osada, sídlo. Slovo *Bene* je odvodené od mena Benedikt, najstaršieho syna Imricha.

Benedikt, Tomáš a Martin boli "*synovia jobaginov*" a z toho im vyplývali určité povinnosti. Jobagioni boli kráľovskí vojaci, tešiacy sa najväčšej majetkovej a osobnej slobode. Majetok získavali kráľovskými donáciami za vojenské služby. Povinnosťou "*synov jobagionov*", neskorších *zemanov*, bolo na každých 6 kúrií dať do služby jedného, dobre vyzbrojeného jazdca.

Rast majetkov rodiny Benických

Koncom 15. storočia získali Benickí majetky v okolitých obciach. Ale ani veľký majetok rozvetvanej rodine nestačil. Začiatok 16. storočia bol poznačený tureckým vpádom v roku 1526 a vymretím kráľovského rodu Jagelovcov, po ktorom sa rozpútala občianska vojna a nastúpila reformácia. V občianskej vojne bolo celé Uhorsko rozdelené medzi prívržencov Ferdinanda I. Habsburského a Jána Zápoľského. Najstarší člen rodu Benických, Mikuláš sa postavil na stranu Habsburgovcov a po dobytí Znievskeho hradu sa stal jeho

kapitánom. Zúčastnil sa tiež protitureckých bojov pri Belehrade a Temešvári. Za zásluhy získal listinu, ktorou bol rodu obnovený už dávno používaný erb.

Pôvodný erb sa nám nezachoval a nikomu nie je známa ani skutočná podoba erbu. Erb poznáme len z opisu dobových prameňov. Okrem tureckých vpádov a občianskej vojny bola ďalšou významnou udalosťou, ktorá natrvalo ovplyvnila dejiny Turca - reformácia. Po náboženských vojnách (medzi katolíkmi a luteránmi) bola prijatá zásada "koho panstvo, toho náboženstvo", podľa ktorej museli poddaní vyznávať náboženstvo svojho pána. Preto predpokladáme, že obyvatelia Beníc, keďže pánmi bol rod Benických, prijali v roku 1530 Lutherovo učenie.

Vo víre stavovských povstaní

O pohnutých časoch protihabsburských stavovských povstaní, ktoré predchádzali Rákociho povstaniu, vo vzťahu k Beniciach nemáme bližšie informácie. Môžeme len predpokladať, že Benickí, rovnako ako väčšina šľachticov evanjelického vierovyznania, podporovali protihabsburskú opozíciu. Obyvatelia Beníc asi neboli ušetrení vyčíňaniu zverstiev jednotlivých armád.

Predstaviteľkou národne - uvedomelej časti obce bola rodina Pivkocov. Bola to stará zemianska rodina z Bobonoku v Turci. Do Beníc sa v roku 1710 prisťahovala jedna z jej bočných vetiev. Po roku 1854, keď získali slobodu, sa postupne prepracovala na jednu z popredných rodín dediny. Ambroz Pivko, rodák z Beníc sa zúčastnil ako člen osemčlennej delegácie, ktorá odovzdávala Memorandum slovenského národa do rúk ministerského predsedu Kolomana Tiszu dňa 26.6.1861 v Pešti. Memorandum zdôrazňovalo nárok slovenského národa na rovnoprávnosť, svojbytnosť na území zvanom Slovenské okolie, právo používať slovenský jazyk, vytvoriť vlastnú správu, školstvo atď.

Vymretie rodu Benických

V nebezpečných časoch 17. a 18. storočia získali Benickí ďalšie majetky najmä rodovými zväzkami. V 19. stor. sa Benickí stali prívržencami maďarizácie. Ako veľkí maďaróni potláčali rozvoj vzťahujúcich sa slovenských rodín, hoci v predchádzajúcich storočiach sa aj oni hlásili k svojmu slovenskému pôvodu. Rod postupne vymieral. Benickí žili najdlhšie v Rakove.

Vývoj obce od začiatku 19. storočia

Počet obyvateľov postupne rástol. Tento vzostupný trend zastavilo vysťahovalectvo do Ameriky. V 19. storočí nastal rozkvet remesiel. Jedným z najvýznamnejších remesiel bolo mlynárstvo. Okrem mlynárstva sa v obci nachádzala farbiareň, pivovar a mydliareň. Tieto remeslá však zanikli ešte v druhej polovici 19. storočia.

V 19. storočí sa v rámci národno - buditeľského hnutia začala rozvíjať spolková činnosť. V poľnohospodárstve vznikali tzv. gazdovské spolky.

Začiatok 20. stor. a I. svetová vojna

Začiatok 20. storočia bol pre obec ťažký. Jej rozvoj brzdl vysťahovalectvo a na druhej strane udalosť I. svetovej vojny. Obecná kronika o tomto ťažkom období píše ako o veľkej biede, ktorá zasiahla dedinu. Potraviny nebolo dostať kúpiť ani za prehnane vysoké ceny.

Hospodársky a spoločenský život v medzivojnovom období

Občania privítali zrod I. Republiky, lebo im priniesol aj veľa ekonomických výhod. Už v roku 1920 sa uskutočnila pozemková reforma, v ktorej boli rozdelené parcely rodiny Benických. Pôdu dostali najmä najchudobnejšie rodiny. V týchto rokoch sa do Beníc prisťahovalo viacej rodín.

V povojnovom období sa začali rozvíjať remeslá (obuvníctvo, píla, opravárenská činnosť, farbiareň, mangľovňa, kováčstvo, mlynárstvo, košíkárstvo, stolárstvo, krajčírstvo, obchod).

obr. Cyril Pivko, senátor v Nár. zhromaždení za Republikánsku stranu
poľnohospodárskeho a maloroľníckeho ľudu

Obdobie počas SR a II. svetovej vojny

Vyhlásiť samostatnosť Slovenskej republiky bolo asi v danej politickej situácii najlepším riešením, hoci Slovensko bolo pod nemeckým patronátom. V dôsledku vojnovnej konjunktúry sa Slovensko nazývalo aj malým Švajčiarskom. V našej republike bola v tej dobe jedna z najvyšších životných úrovní v bojujúcej Európe. Treba si však uvedomiť, že toto všetko bolo len kvôli vojnovému konfliktu a nemalo nádej na dlhodobý úspech.

SNP a Benice

Počas SNP mala pri obci bojové postavenie batéria protitankových kanónov. V júni 1944 bol založený Revolučný národný výbor. Význam obce bol predovšetkým pri zásobovaní partizánskeho hnutia. Pri ústupe povstalcov do hôr časť obyvateľov ušla do trnovských hôr a do Gadera.

Oslobodenie obce

10. apríla 1945 oslobodili dedinu jednotky 4. ukrajinského frontu spoločne s jednotkami rumunskej armády. Cez Turiec postavili pontónový most (nakoľko predtým ho Nemci vyhodili do vzduchu) a postupovali na Martin.

Socialistická politika na dedine

Po obnovení ČSR a po prvých demokratických voľbách v obci zvíťazili demokrati (DS). Socialistická politika sa v Beniciach prejavila kolektivizácia malých a stredných súkromných hospodárstiev do Štátnych majetkov a Jednotných roľníckych družstiev.

70. - 90. roky

V roku 1970 - 71 a 75 - 77 bola rozšírená elektrická sieť. 1971 - 73 bol vybudovaný obecný vodovod. Na cintoríne bol v roku 1972 postavený dom smútku. V budove postavenej v rokoch 1988 - 93 dnes sídli obecný úrad, ktorý bol obnovený v roku 1990. Jeho prvou najvýznamnejšou akciou bola plynofikácia obce v roku 1996.

B.7.2 STAVEBNÉ A KULTÚRNE PAMIATKY

* zdroj: Krajský pamiatkový úrad Žilina, pracovisko Martin

Obec Benice sa prvýkrát spomína v r.1267 pod názvom Bene. Rozlohou chotára ide o malú obec v západnej časti Turčianskej kotliny, pri ústí potoka Valčianska do Turca.

Na území obce sa nenachádza vyhlásená pamiatková zóna ani rezervácia.

B.7.2.1 Stavebné a kultúrne pamiatky

V katastrálnom území obce sa nachádzajú národné kultúrne pamiatky evidované v Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR (ďalej len ÚZPF SR):

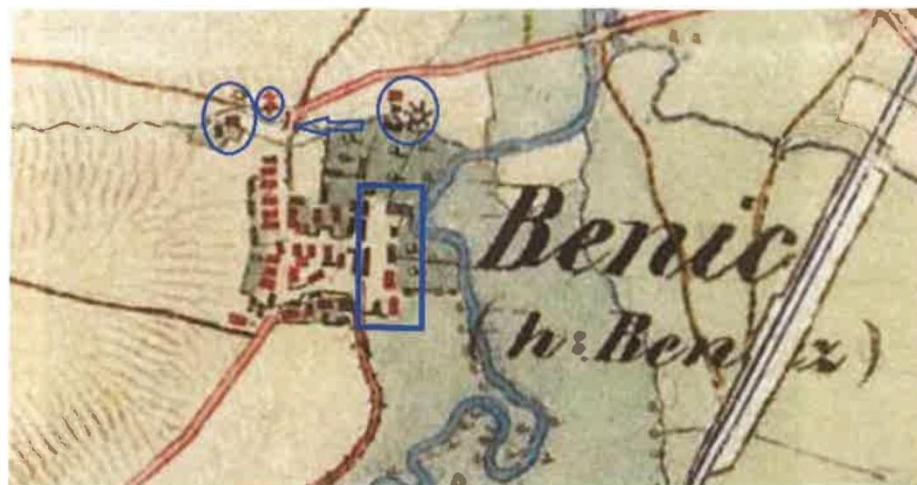
- Kaštieľ, súpisné č. 4, situovaná na parc. č. KN-C 45/2-3, k. ú. Benice, č. ÚZPF 10775/1 - nachádza sa vo východnej časti obce v centrálnom priestore tvoreným Obecným úradom a hasičskou zbrojnicou. Doba vzniku je v 17. storočí a zmeny boli vykonané v polovici 19. storočí, 1992-93. V súčasnosti je upravená pre potreby penziónu. Jedná sa o jednopodlažnú stavbu s obytným podkrovím v dobrom stavebno-technickom stave.
- Oplotenie, súpisné č.4, situovaná na parc. č. KN-C 45/3, k. ú. Benice, č. ÚZPF 10775/2 - nachádza sa pri kaštieli.

B.7.2.2 Archeologické náleziská

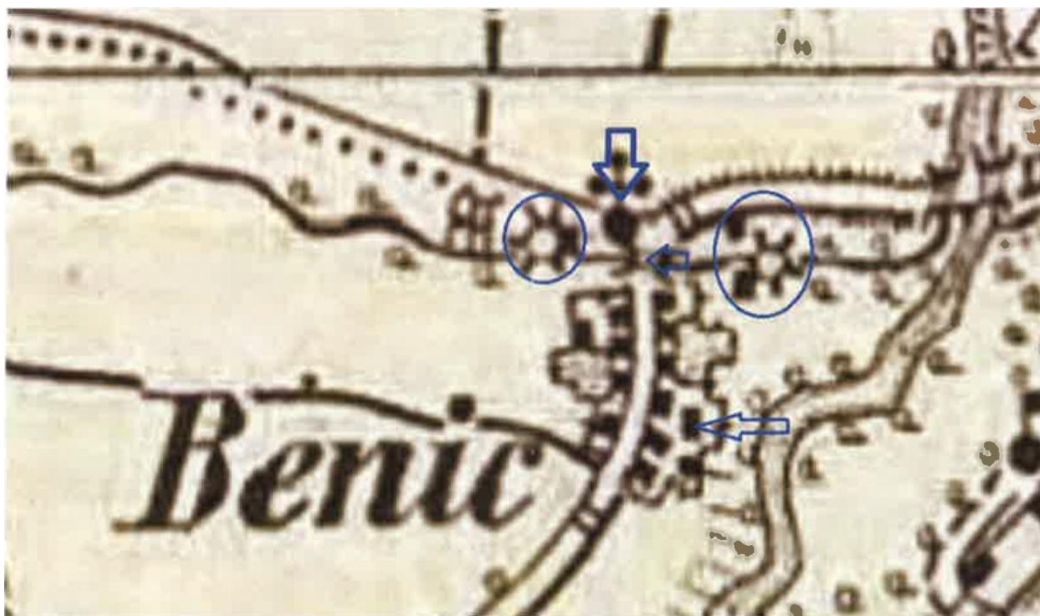
V k. ú. Benice sa nachádza niekoľko potenciálnych archeologických nálezísk, ktoré možno rozdeliť do dvoch skupín:

- 1) Pamiatka zapísaná v ÚZPF ako nehnuteľná národná kultúrna pamiatka:
 - a) SENICE, poloha „*pozemok reg. KN-C, parcela č. 45/2, 46/2 a 45/3*“ – 2. polovica 16. storočia a 19. storočie, KÚRIA A OPLOTENIE, číslo ÚZPF 10775/1-2, zaužívaný názov: kaštieľ rodiny Pivkovcov, obr. 1, 2, 8 (bod č. 1762).
- 2) Z dostupnej odbornej literatúry a na základe historických prameňov a terénnych názvov môžeme vyčleniť nasledujúce archeologické, resp. potenciálne archeologické náleziská:
 - a) BENICE, poloha „*pozemok reg. KN-C, parcela č. 126/1, 128/2, 129/12, 130*“ – 1. polovica 19. storočia, zaniknutý vodný mlyn, obr. 1, 2, 4 a 8 (polygón č. 1769),
 - b) BENICE, poloha „*pozemok reg. KN-C, parcela č. 133*“ – 1. polovica 19. storočia, prícestná kaplnka, obr. 1, 2 a 8 (bod č. 1763),
 - c) BENICE, poloha „*pozemok reg. KN-C, parcela č. 223*“ – 1. polovica 19. storočia, kamenný most, obr. 1, 2 a 8 (bod č. 1764),
 - d) BENICE, poloha „*pozemok reg. KN-C, parcela č. 5/1, 5/2, 8, 9, 223, 198/7, 198/8, 198/16, 198/17, 198/18*“ – 1. polovica 19. storočia, zaniknutý vodný mlyn, obr. 1, 2 a 8 (polygón č. 1768),
 - e) BENICE, poloha „*pozemok reg. KN-C, parcela č. 120*“ – 19. storočie, kúria, obr. 8 (bod č. 1766),
 - f) BENICE, poloha „*pozemok reg. KN-C, parcela č. 114, 113/6*“ – 19. storočie, zaniknutá kúria, obr. 8 (bod č. 1765). V prípade realizácie akýchkoľvek terénnych úprav alebo stavebných prác vyžadujúcich si zásah do terénu je nutný pamiatkový archeologický výskum!
 - g) BENICE, poloha „*pozemok reg. KN-C, parcela č. 33, 43/1, 43/2, 44, 45/1, 45/3, 137/9, 137/10, 137/11, 137/12, 137/13, 137/16, 198/1, 198/2, 198/11, 198/13*“ – novovek, zaniknutý hospodársky dvor kúrie Pivkovcov/Benických, obr. 1, 3 a 8 (polygón č. 1773),
 - h) BENICE, poloha – neznáma – novovek, zaniknutá farbiareň, pivovar a mydliareň obr. 8 (bod č. 1774) – podľa archeologickej lokalizácie pre neznáme miesto nálezu bod umiestnený orientačne do centra obce – miestnej časti).

Niektoré z uvedených archeologických nálezísk a potenciálnych nálezísk sú známe len z historických prameňov a nie sú dodnes presne verifikované v teréne. Vychádzame preto len z opisu polohy, čo v praxi znamená, že vyznačenie polôh na mape je v niektorých prípadoch orientačné. Rovnako je v niektorých prípadoch orientačné uvedenie parciel.

Obr. 1. Historické územie obce Senice a vyznačenie archeologického potenciálu (modré polygóny a šípka), dva zaniknuté vodné mlyny, prícestná kaplnka, kamenný most, kúria Senických/Pivkovcov a jej hospodársky dvor, zakreslené na II. vojenskom mapovaní (1845)

Obr. 2. Historické územie obce Senice a vyznačenie archeologického potenciálu (modré polygóny), dva zaniknuté vodné mlyny, prícestná kaplnka, kamenný most, kúria Senických/Pivkovec, zakreslené na III. vojenskom mapovaní v mierke 1:75000 (1876)

Obr. 3. Benice na historickej ortofotomape z prelomu 40. a 50. rokov 20. storočia a vyznačenie archeologického potenciálu (modré šípky a obdĺžnik), tri kúrie (jedna asanovaná) a zaniknutý hospodársky dvor

Obr. 8. Vyznačenie historického územia obce Benice (fialový polygón) na súčasnej ortofotomape (www.google.sk/maps) a archeologického potenciálu (modré body a polygóny) na celom území obce Benice

Na základe vyššie uvedeného možno konštatovať, že obec Benice má bohatý archeologický potenciál a vzhľadom k tomu, že v jej katastri sa doteraz nerealizoval systematický archeologický prieskum je veľký predpoklad, že sa tu nachádzajú doteraz nevidované a nám neznáme archeologické náleziská, ktoré môžu byť narušené akoukoľvek stavebnou činnosťou.

V ÚPN-O je potrebné rešpektovať:

- pri objektoch, ktoré sú zapísané v ÚZPF SR, je nutné dodržať požiadavky základnej ochrany kultúrnej pamiatky v zmysle §27 ods.2 a §32 ods.1-4 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov
- pred začatím obnovy NKP je vlastník kultúrnej pamiatky povinný predložiť KPÚ žiadosť o vydanie rozhodnutia o zámere obnovy
- dodržať OP NKP - bezprostredné okolie (ochranné pásmo) nehnuteľnej kultúrnej pamiatky je v okruhu 10,0 m od obvodového plášťa stavby, ak je nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou stavba, alebo od hranice pozemku, ak je nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou aj pozemok; v bezprostrednom okolí nemožno vykonávať stavebnú činnosť ani inú činnosť, ktorá by mohla ohroziť pamiatkové hodnoty kultúrnej pamiatky

- pri zemných prácach v rámci stavebnej činnosti môže dôjsť k narušeniu doteraz neznámej archeologickej lokality a zisteniu ďalších archeologických nálezov. Z toho dôvodu je povinnosťou investora prípadný archeologický nález ohlásiť podľa platného zákona o ochrane pamiatkového fondu (v súčasnosti §40 zákona č. 49/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov) a platného zákona o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (v súčasnosti podľa § č.127 zákona č.50/1976 Zb.) Krajskému pamiatkovému úradu
- je nevyhnutné, aby v územných a stavebných konaniach akejkoľvek stavby, pri ktorej sa predpokladá zásah do terénu (zakladanie stavieb všetkého druhu, líniové podzemné vedenia, komunikácie, hrubé terénne úpravy, rekultivácie, ap.) bol oslovený Krajský pamiatkový úrad Žilina, ktorého záväzné stanovisko bude podkladom pre vydanie územného rozhodnutia a stavebného povolenia
- v opodstatnených prípadoch - predovšetkým na vyznačenom území archeologického potenciálu KPÚ stanoví požiadavku na zabezpečenie archeologického výskumu
- podľa §30 ods.1 pamiatkového zákona každý subjekt je povinný správať sa tak, aby svojim konaním neohrozil základnú ochranu neodkrytých archeologických nálezísk a nespôsobil nepriaznivé zmeny ich stavu
- podľa §40 ods.2 a 3 zákona č. 49/2002 Z. z.- pamiatkový zákon a § č.127 zákona č.50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov v prípade zistenia, resp. narušenia archeologických nálezov počas doby stavby musí nálezca alebo osoba zodpovedná za vykonávanie prác ihneď ohlásiť nález KPÚ; do doby obhliadky KPÚ je nálezca povinný vykonať všetky nevyhnutné opatrenia na záchran nálezu, najmä ho zabezpečiť proti poškodeniu, znehodnoteniu, zničeniu a odcudzeniu pokiaľ o ňom nerozhodne stavebný úrad po dohode s KPÚ; archeologický nález môže vyzdvihnúť a premiestniť z pôvodného miesta a z nálezových súvislostí len oprávnená osoba metódami archeologického výskumu

B.7.2.3 Pamätihodnosti

Na území obce sa nachádzajú pamätihodnosti, ktoré nie sú zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu, ale majú pre obec miestnu historickú hodnotu. Na ich ochranu navrhujeme vytvoriť Evidenciu pamätihodností obce. Do Evidencie pamätihodností obce navrhujeme zaradiť :

- Kaplnku Sv. Kríža

Obec môže viesť v súlade s § 14 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov evidenciu pamätihodností obce.

B.7.3 HISTORICKÁ ZELEŇ

Na území obce sa nenachádza žiadna chránená zeleň evidovaná ako národná kultúrna pamiatka.

V obci sa nachádza gaštanová alej pri škole, ktorá je však napadnutá škodcami a bude potrebné ju revitalizovať. Medzi bytovým domom a školou sa nachádza brezová alej. V záhrade kaštieľa sú vzrastlé staré stromy. Pri kaplnke sa nachádza stará lipa.

Navrhujeme:

- revitalizáciu gaštanovej aleje

B.7.4 VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI OBCE

Ambróz Pivko – člen delegácie, ktorá v roku 1861 niesla do Pešti Memorandum slovenského národa

Cyril Pivko – senátor v Národnom zhromaždení za Republikánsku stranu poľnohospodárskeho a maloroľníckeho ľudu

B.8 NÁVRH RIEŠENIA BÝVANIA, OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI, VÝROBY A REKREÁCIE

B.8.1 NÁVRH RIEŠENIA BÝVANIA

Plochami pre bývanie sú v zmysle vyhl.č.55/2001 Z.z. plochy, ktoré sú určené pre obytné domy a k nim prislúchajúce nevyhnutné zariadenia, napr. garáže, stavby občianskeho vybavenia, verejné dopravné a technické vybavenie, zeleň a detské ihriská.

Celková potreba bytov, návrh novej bytovej výstavby

Pre predpokladaný počet 450 obyvateľov obce v roku 2040 a pre dosiahnutie obývanosti 2,97 obyvateľa/1 byt je v roku 2040 potrebný celkový počet 152 trvale obývaných bytov. Pri zachovaní súčasného podielu trvale neobývaných bytov (8,7%) je potrebných v obci celkom 166 bytov, t.j. do roku 2040 je potrebné postaviť v obci približne 66 nových bytov.

Na základe predpokladu, že k cieľovému roku 2040 budú niektoré lokality len rozostavané, je v územnom pláne potrebné pripraviť obytné plochy väčšie o primeranú urbanistickú rezervu.

Rozvoj plôch pre výstavbu rodinných domov v **návrhovom** období do r.2040, vychádzajúci zo Zadania, je možné rozčleniť na :

- a) plochy v rámci z. ú. obce, vytýčenému k 1.1.1990
 - v prielukách - cca 12 RD

Spolu je v z. ú. možné umiestniť cca 12 nových RD. V centrálnej časti obce je predpoklad úbytku bytového fondu, vzhľadom na návrh zmiešanej funkcie - bývanie+OV.

b) plochy mimo z. ú. obce

- lokalita BI04 - 20 RD, podmienkou je vybudovanie dopravnej a technickej infraštruktúry
- lokalita BI05 - 36 RD, podmienkou je vybudovanie dopravnej a technickej infraštruktúry
 - 2 BD, á=12 b.j.
- lokalita BI06 - 15 BD

Na navrhovaných plochách je spolu možné umiestniť viac RD (83) ako vzhľadom na reálnu potrebu k r.2040 (66). Obec sa nachádza v bezprostrednej blízkosti okresného mesta ako aj rekreačného územia vo Valčianskej doline, a je reálny predpoklad, že keď budú vytvorené podmienky, tak stúpne počet záujemcov o výstavbu.

Pred začatím výstavby v rozsiahlej lokalite - BI05, vzhľadom na dopravnú a technickú infraštruktúru ako aj dopravné napojenie územia, navrhujeme:

- *spracovať podrobnejšie riešenie usporiadania obytného územia (ÚPN-Z, resp. UŠ) s návrhom dopravnej a technickej infraštruktúry, s vyčlenením verejných plôch pre zeleň a ihriská a s určením podrobných regulatívov pre zástavbu*

B.8.2 NÁVRH RIEŠENIA OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI SO SOCIÁLNOU INFRAŠTRUKTÚROU

Vzhľadom na charakteristiku zariadení občianskej vybavenosti, môžeme ich zaradiť do nasledujúcich jednotlivých skupín:

B.8.2.1 Sociálna infraštruktúra

Školstvo a výchova

✓ *Materská škola*

Nachádza sa v samostatnej budove v severnej časti obce v areáli základnej školy, vo vlastníctve obce. Jedná sa novú o stavbu postavenú v roku 2000 z kontajnerových modulov, ktorý umožňuje prípadné rozšírenie objektu a tak navýšenie kapacity zariadenia. MŠ v obci začala svoju prevádzku už v r.1949. V MŠ v súčasnosti funguje 1.trieda - 21 detí. Stravovanie je zabezpečené z jedálne s kuchyňou v ZŠ v areáli, odkiaľ doprava jedlo žiakom MŠ. MŠ má 4 pedagogických a 3 nepedagogických zamestnancov. Na rozľahlom školskom dvore sa nachádza záhradný nábytok, kolotoč, hojdačky, preliezky a šmykľavky. Trávnatá plocha je dostatočne veľká a využívaná na individuálne i kolektívne hry. V areáli ZŠ a MŠ sa nachádza tiež dopravné ihrisko. V súčasnosti má MŠ kapacitu 21 detí, ale požiadavky sú na vyšší počet.

Stavebnotechnický stav objektu je čiastočne vyhovujúci. *Pozemok je plošne vyhovujúci aj pre zvýšenie kapacity škôlky.*

Navrhujeme:

- *vzhľadom na nárast detí uvažovať o prístavbe, resp. dostavbe al. nadstavbe objektu*
- *zlepšiť stavebnotechnický stav vzhľadom na ekologické trendy v úspore energií - zateplenie obvodového plášťa, prestrešenie stavby šikmou strechou*

✓ *Základná škola*

V obci sa nachádza plnoorganizovaná základná škola s kapacitou 380 detí, s právnou subjektivitou, postavená v r.1961. Areál je umiestnený v severnej časti zastavaného územia obce, severne od cesty II/519 z Příbovíc – nachádzajú sa tu 3 samostatné objekty. Objekt základnej školy 1.-4. ročníka s jedálňou, objekt 5.-9. ročníka a objekt telocvične. V areáli sa nachádza aj dopravné ihrisko a viacúčelové ihrisko (hádzaná, volejbal, basketbal). ZŠ, ročníky 1. - 9. navštevovalo v šk. r. 2018 /2019 267 žiakov (rozdelných do 17 tried) z toho 100 na I.stupni a 167 žiakov na II.stupni. Škola má 11 odborných učební - počítačovú a jazykovú. ZŠ navštevujú deti z okolitých obcí. V škole pracuje 49 zamestnancov (z toho 45 žien). Budovy a pozemky sú vo vlastníctve obce. V škole fungujú krúžky, ktoré sa každoročne menia podľa záujmu žiakov a rodičov. V šk. r. 2018/2019 sú to : ako správne naplniť pokladničku, anglický jazyk hravo, hádzaná, hráme vybíjanú, konverzácia v AJ, krúžok tvorivosti, kultúra jazyka, rádioamatérsky krúžok, stolný tenis, svet chémie, školská klub detí (ŠKD), tvorivo a hravo.

V areáli školy chýba atletické vybavenie pre skok do výšky, skok do diaľky, vrhačský sektor a uzatvorená bežecká dráha dl.250 m.

Pozemok školy je plošne vyhovujúci a umožňuje v budúcnosti dostavbu, resp. doplnenie otvorených športovísk, príp. aj zvýšenie počtu žiakov. Areál je plynofikovaný. Budova má 55 rokov, stavebnotechnický stav je čiastočne vyhovujúci - na budove sú vymenené okná, zrekonštruovaná je strecha. Vzhľadom na trend v úspore energií je v budúcnosti potrebné uvažovať so zateplením obvodového plášťa.

Navrhujeme:

➤ *budova ZŠ*

- *kapacitne postačuje na predpokladaný nárast obyvateľstva*
- *má vymenené okná a zrekonštruovanú strechu*

- *vzhľadom na požiadavky na úsporu energií, je potrebné uvažovať o zateplení obvodového plášt'a telocvičňa, ihrisko*
- *budovu je potrebné zrekonštruovať vzhľadom na požiadavky úspory energie - vymeniť okná, zatepliť obvodový plášť*
- *škola nemá vlastné ihrisko, využíva obecný areál Telovýchovnej jednoty*
- *kuchyňa, jedáleň*
 - *škola má vlastnú kuchyňu s jedálňou, kapacita je 150 stravníkov*
 - *denne pripraví 240 - 250 jedál a jedlo pre MŠ*
 - *poskytuje stravu aj pre dôchodcov*
 - *budova má vymenené okná*
 - *školská jedáleň má dostatočnú kapacitu aj pre navýšenie stravníkov*
 - *vzhľadom na trendy v úspore energií je budovu potrebné zatepliť a zrekonštruovať strechu*
- *ZŠ nemá vybudované vybavenie pre atletický šport*
 - *v areáli ZŠ je dostatočný priestor pre vybudovanie atletického areálu a budúcu možnú dostavbu školy*
- *družina, Školský klub detí*
 - *nie sú samostatné priestory, využívajú sa triedy*

✓ *Stredné a vysoké školy*

V obci sa nenachádzajú. Stredné školy sídlia hlavne v meste Martin, Vrútky a Turčianske Teplice, resp. Turany a v Sučanoch. Nadregionálny význam má Lekárska fakulta so sídlom v Martine, ktorá zabezpečuje vysokoškolské vzdelávanie, celoslovenský význam má Žilinská univerzita.

Zdravotníctvo

✓ *Zdravotné stredisko s ambulanciami lekárov*

V obci Benice sa nenachádza zdravotné stredisko ani ambulancia lekára. Najbližšie je vybudované zdravotné stredisko v obci Rakovo, ktoré slúži aj pre obyvateľov okolitých obcí vrátane Beníc. V tomto zdravotnom stredisku je zriadená ambulancia všeobecného lekára, detská ambulancia a je vytvorené ambulancia pre dochádzanie lekárov špecialistov.

Ústavnú zdravotnú starostlivosť a lekársku starostlivosť špecialistov zabezpečujú zdravotnícke zariadenia nachádzajúce sa v okresnom meste Martin (polikliniky, Univerzitná nemocnica).

✓ *Lekáreň*

V obci Benice sa nenachádza lekáreň. Najbližšie je vybudované zdravotné stredisko v obci Rakovo, ktorého súčasťou je aj lekáreň.

Sociálna starostlivosť

Obec v súčasnosti nezabezpečuje sociálne služby pre svojich obyvateľov.

Vzhľadom na postupné starnutie obyvateľstva bude potrebné uvažovať, v spolupráci s ostatnými obcami, o zriadení zariadenia pre starších spoluobčanov - dom s opatrovateľskou službou, dom sociálnej starostlivosti aj s denným stacionárom.

Navrhujeme:

- *vybudovať domov sociálnych služieb s denným stacionárom pre starších spoluobčanov priamo v obci v ploche severne od základnej školy s kapacitou 60 lôžok v DSS a 20 miest v stacionári*

B.8.2.2 Obchod a služby

Maloobchod

V obci sa nenachádzajú žiadne predajne. Tento stav sa javí ako nevyhovujúci pre návrhové obdobie.

Navrhujeme:

- *severne od cesty III/2162 vybudovať areál občianskej vybavenosti - obchodné prevádzky a služby, vzhľadom na potrebu doplnenia absentujúcej maloobchodnej siete na nárast obyvateľstva*

Verejné stravovanie a ubytovanie

V obci sa nachádzajú zariadenia:

- ✓ *Drevená Dedinka – reštaurácia, ktorá ponúka aj denné menu. Pozemok aj budova vo vlastníctvo majiteľa.*
 - *reštaurácia - celková kapacita 130 stoličiek (z toho v salóniku 40) + 40 stoličiek na letnej terase*
 - *parkovanie - dostatočný počet parkovísk v areáli - 15*
 - *zamestnanci - 5 ľudí*
- ✓ *Kaštieľ Benice - v súčasnosti zatvorený. V budove sa nachádza reštaurácia so salónikom, vináreň a penzión. Budova so záhradou slúžila aj na rôzne spoločenské udalosti. Majiteľ kaštieľa má záujem o znovuvytvorenie a dostavbu areálu - navýšenie ubytovacej kapacity o cca 20 lôžok (spolu do 40),*

navýšenie stravovacej kapacity na cca 100 miest, dobudovanie občianskej, športovej a oddychovej vybavenosti.

- ✓ Pizzeria Jagogastro - pozemok aj budova je vo vlastníctve firmy. Budova je spoločná s obecným úradom.
 - reštaurácia - celková kapacita 50 stoličiek, k dispozícii aj letná terasa
 - parkovanie - dostatočný počet parkovísk v areáli - 10
 - zamestnanci – 4-5

Kapacity stravovacích zariadení budú postačovať aj pre návrhové obdobie. Zatraktívneniu prostredia by pomohlo znovuotvorenie Kaštiela Benice, aby mala obec priestory pre konanie rôznych spoločenských podujatí a ubytovacie kapacity.

Pošta

V obci Benice sa nenachádza prevádzka Slovenskej pošty. Poštové služby pre obec sú zabezpečené poštovou prevádzkou v obci Príbovce. Donáška poštových zásielok v spádovom území je zabezpečená poštovými doručovateľmi.

Trhové miesto, trhovisko

V obci sa nachádza viacero miest na príležitostný predaj rôzneho druhu, na tento účel slúži:

- plocha pred obecným úradom
- spevnená plocha pri futbalovom ihrisku

Tento stav sa javí ako vyhovujúci aj pre návrhové obdobie.

Výrobné a nevýrobné služby

V obci sídli viacero fyzických osôb, právnických osôb a živnostníkov zameraných na pilovanie a obrábanie dreva – 4, stavebné práce a výrobu – 4, strojárska výroba – 2, zámočníctvo – 1, priemyselné stroje – 1. V k. ú. obce vykonávajú svoju činnosť aj súkromne hospodáriaci roľníci v obmedzenom rozsahu, na vlastnej pôde.

V obci nie je dostatok výrobných, ani nevýrobných služieb.

Navrhujeme:

- doplniť služby patriace k základnej vybavenosti (napr. kaderníctvo, manikúra, pedikúra, masáže, čistiareň, rôzne opravovne, rôzne požičovne, ap.)...
- doplniť služby patriace k vyššej vybavenosti (napr. informačné a sprostredkovateľské služby, byť aj krajčírstvo, oprava odevov, kominárstvo, ap.)
- v rámci novej zástavby je možné v rodinných domoch uvažovať o službách nevýrobného charakteru

B.8.2.3 Ostatná vybavenosť

Kultúra

- ✓ Miestna knižnica

V obci funguje školská knižnica s možnosťou prístupu verejnosti, o ktorú momentálne verejnosť nejaví záujem. V knižnici je k dispozícii internet aj pre verejnosť.

- ✓ Dom Kultúry

V obci sa nenachádza.

- ✓ Kostoly

Na území obce sa nenachádzajú. Obyvatelia dochádzajú za náboženskými službami do obce Príbovce.

Tento stav sa javí ako vyhovujúci aj pre návrhové obdobie.

Záujmové združenia

Medzi najstaršie záujmové združenia a organizácie v obci patrí: Jednota dôchodcov Slovenska, Dobrovoľný hasičský zbor, RTT (rafting, triatlon, turistika), TJ Dynamo Príbovce, stolnotenisový oddiel,

Obec je súčasťou združení - ZMOS, Združenie miest a obcí Turca, občianskeho združenia "Pre náš Turiec" a Miestnej akčnej skupiny Turiec.

Aktivity (každoročné): fašiangy, MDD, deň matiek, športový deň detí, stávanie mája, jánška vatra, stretnutie s jubilantmi pri životnom jubileu, mesiac úcty k starším, Mikuláš a novoročný ohňostroj, beh na Hôrky a DHZ sa zúčastňuje hasičských súťaží

Telovýchova a šport

História organizovaného športu začala v 30-tych rokoch 20.stor., kedy sa začal hrať v obci futbal - hráči ešte neboli organizovaní a hrali sa priateľské stretnutia s okolitými obcami. V r.1930 bol založený futbalový oddiel. V súčasnosti pôsobí v obci futbalový klub TJ Dynamo Príbovce, ktoré má mužstvo dospelých, dorastu, žiakov a prípravky. V 70-tych rokoch 20.stor. bolo vybudované futbalové ihrisko a viacúčelové asfaltové ihrisko, ktoré má v súčasnosti nefunkčné osvetlenie a poškodenú hraciu plochu.

Obyvatelia majú v obci obmedzené možnosti športového využitia. K dispozícii je :

- futbalové ihrisko, umiestnené na pozemku pri ZŠ – hracia plocha 72x112 m s trávnatým povrchom. Na obidvoch stranách sú tribúny so šatňami, na západnej strane ihriska je sociálne zázemie
- viacúčelové ihrisko s asfaltovou plochou s rozmermi 62x33 m, v blízkosti futbalového ihriska – nefunkčné osvetlenie a poškodená hracia plocha
- detské ihrisko v rámci MŠ
- detské ihrisko v juhozápadnej časti z. ú. obce pri rieke Turiec

Navrhujeme:

- *dobudovať plochy pre nenáročné rodinné športové aktivity pri rieke Turiec - streetbal, plážový volejbal, petang, bowling, vonkajší šach, minigolf, spikeball, kanjam, slackline, ap.*
- *v novonavrhovaných rozvojových územiach pre výstavbu RD situovať ihriská pre hry detí a mládeže rôznych vekových kategórií (napr. lokalita Za krčmu, Sihot)*
- *dobudovať športový areál o ďalšie športoviská pre loptové hry, polyfunkčné ihrisko, detské ihrisko, tenisový kurt ap.,*
- *doplniť plochu pre športové aktivity v školskom areály*

Správa a riadenie

Zo zariadení verejnej správy v obci sú :

- ✓ *Obecný úrad* je umiestnený v centre obce, v budove spolu s pizzeriou Jagogastro, priestor je kapacitne postačujúci. Obec zamestnáva okrem starostu, 1-och zamestnanca. Priestory obecného úradu sú plošne vyhovujúce, objekt je vo vyhovujúcom stavebnotechnickom stave, bol kolaudovaný v roku 1994.

Navrhujeme:

- *uvažovať s nadstavbou obecného úradu a vytvorením viacúčelovej sály/klubovne – komunitného centra - tým sa podporí aj dominantné postavenie budovy obecného úradu v rámci obce*
- *objekt zatepliť*
- ✓ *Zariadenie požiarnej ochrany* - v obci sa nachádza hasičská zbrojnica v samostatnej budove, postavenej v r.1925, boli na nej vymenené okná a výjazdová brána. *Požiarňa zbrojnica disponuje garážou pre požiaru techniku, ktorá v súčasnosti kapacitne a plošne nepostačuje.*

Navrhujeme:

- *uvažovať s prístavbou pre umožnenie parkovania väčšej techniky.*

Cintorín a dom smútku

Nachádza sa na periférii, mimo z. ú. obce na ceste III/2162 smerom na Valču, na hranici k. ú. V súčasnosti je na ňom evidovaných 220 hrobových miest, z toho 2 rodinné hrobky a kolumbárium obsahuje miesta pre 60 urien (15x4), ktoré zatiaľ nie sú obsadené. Podľa štatistických údajov priemerne ročne zomrie okolo 3-4 ľudí. Pre návrhové obdobie do r.2040 bude potrebných okolo 90 nových hrobových miest. Kapacita cintorína pre návrhové obdobie nepostačuje, cintorín je potrebné rozšíriť.

V areáli cintorína sa nachádza dom smútku s kapacitou 78 miest, z toho 48 na sedenie a 30 na státie. Je v dobrom technickom stave.

V blízkosti cintorína chýba spevnená plocha pre parkovanie áut. Autá stoja popri ceste III. triedy do Valče alebo na nespevnenej poľnej ceste.

Navrhujeme:

- *rozšíriť cintorín pre návrhové obdobie*
- *v blízkosti cintorína vybudovať plochu pre parkovanie vozidiel*
- *vytýčiť OP cintorína v šírke 25 m od hranice pozemkov existujúceho a navrhovaného cintorína*

Zberné zariadenie na separovaný odpad

Obec nemá vybudovaný zberný dvor. Na území obce sa nachádza 1 zberné miesto s nádobami na separovaný odpad (papier, sklo, plasty, bioodpad). Tento stav sa javí ako vyhovujúci aj pre návrhové obdobie. V obci sa nachádzajú 2 malé kompostárne.

Navrhujeme:

- *umiestniť v nových lokalitách zberné miesta so zbernými nádobami na separovaný odpad*

B.8.3 NÁVRH RIEŠENIA VÝROBY

Hospodárska základňa obce nie je vzhľadom k jej vidieckemu charakteru príliš rozvinutá, zastúpený je hlavne terciárny sektor, kde je najväčší počet pracovných príležitostí. Vôbec, resp. mizivo je zastúpený primárny a sekundárny sektor.

B.8.3.1 Primárny sektor - poľnohospodárstvo

Organizácia poľnohospodárskej výroby

Na území obce a v jej katastrálnom území nemá sídlo žiadne poľnohospodárske družstvo. Poľnohospodársku pôdu v k. ú. obhospodarujú Agromajetok, spol s.r.o. Námestovo, Poľnohospodárske

družstvo Belá - Dulice, Poľnohospodárske družstvo Cesta mieru Necpaly - Žabokreky, Poľnohospodárske družstvo Gader so sídlom v Blatnici a Roľnícke družstvo Javorina so sídlom vo Valči. V k. ú. obce sa nachádzajú ovocné sady, ktoré sa nachádzajú mimo z.ú. obce, na západnej strane od cesty II/519.

V k. ú. sa nachádzajú:

- ✓ samostatne hospodáriaci roľníci, ktorý sa zaoberajú :
 - chovom drobných hospodárskych zvierat
 - včiel - 5

V areáli školy je zrealizovaná školská záhrada s vysadeným ovocným sadom, momentálne 40 ovocných stromov - staré pôvodné slovenské odrody jabloní a hrušiek. V pláne je postupne ďalšia výsadba ovocných stromov - slivky, čerešne, orechy. V záhrade sú vysadené aj jahody.

Navrhujeme:

- zachovať plochy školskej záhrady a doplniť ich ďalšou výsadbou

B.8.3.2 Primárny sektor - lesné hospodárstvo

V k. ú. Benice sa nenachádza žiadna lesná pôda.

B.8.3.3 Sekundárny sektor

ÚPN VÚC Žilinského kraja uvádza vo svojej smernej časti princípy rozvoja priemyselnej výroby a stavebníctva v okrese Martin:

- podporovať podnikateľské iniciatívy vedúce k vytvoreniu malých a stredných prevádzok, ktoré sú nositeľom adaptability, vysokej miery flexibility a osvojenia si inovačných zmien,
- kľasť dôraz na environmentálnu kvalitu a výrobkov,
- rozvoj priemyselnej výroby, výrobných služieb a skladového hospodárstva realizovať najmä v rámci stávajúcich územno-výrobných zoskupení,
- pri zakladaní nových výrobných prevádzok prihliadať na vhodné dopravné napojenie D1

V obci nie je v súčasnosti rozvinutý sekundárny sektor.

V obci sídli viacero fyzických osôb, právnických osôb a živnostníkov zameraných na pilovanie a obrábanie dreva – 4, stavebné práce a výrobu – 4, strojársku výrobu – 2, zámočníctvo – 1, priemyselné stroje – 1.

Vzhľadom na blízkosť dostatku pracovných príležitostí v sekundárnom sektore (Košťany nad Turcom, Martin, Sučany...), obec nemá záujem o vybudovanie areálu súvisiaceho s výrobou sekundárneho charakteru.

B.8.3.4 Terciárny sektor

Je v obci rozvinutý na bežnej úrovni - predstavuje ho občianska vybavenosť - školstvo, obchody a služby. V terciárnom sektore je najväčším zamestnávateľom základná škola s počtom zamestnancov 49. Ďalšími zamestnávateľmi sú reštaurácia Drevená Dedinka - 5 zamestnancov, Pizzeria Jagogastro 4 - 5 zamestnancov. V obci sídli viacero fyzických osôb, právnických osôb a živnostníkov zameraných maloobchod a sprostredkovateľská činnosť – 4, účtovnícke služby – 3, technické testovanie a analýzy - 1, zasklievanie a maľovanie - 1, služby pre tlač a médiá a vydavateľská činnosť – 2, prekladateľská a tlmočnická činnosť – 1 a kadernícke a kozmetické služby – 2.

Predpokladáme zvýšenie pracovných príležitostí najmä službách (hlavne nevýrobných).

B.8.4 NÁVRH RIEŠENIA REKREÁCIE A CESTOVNÉHO RUCHU

B.8.4.1 Širšie súvislosti

V smernej časti ÚPN-VÚC Žilinského kraja sa uvádza :

Rekreačný potenciál okresu je veľmi veľký a umožňuje široké spektrum ponuky. Prejavuje sa vzácna vyváženosť veľmi atraktívnych prírodných i civilizačných daností. Tieto a s nimi spojené rekreačné a turistické aktivity majú prevažne celoštátny až medzinárodný význam. Umožňujú ďalej rozvíjať všetky pohybové, pasantné a migračné formy horského, mestského a vidieckeho turizmu. Martin ako štatutárne Národné kultúrne centrum, spolu s okolitým historickým osídlením Turca disponujú množstvom daností, ktoré vytvárajú jedinečnú ponuku pre poznávací, kultúrny, spoločenský, ale aj nákupný, obchodný a kongresový turizmus. V bezprostrednej nadväznosti na mesto vzniká významné centrum horského turizmu a zimných športov Martinské Hole s komplexom vysoko nadštandardnej vybavenosti.

Funkcia zotavenia bude dominantnou v obciach Šútovo, Vrúcko a Sklabinský Podzámok. Participujúcou bude hlavne v obciach Bystrica, Valča, Kláštor pod Znievom, Necpaly, Blatnica, Belá – Dulice, Turčianska Štiavnička, Turčianske Kľačany a Lipovec.

Okres patrí do navrhovanej regionálnej priestorovej a funkčnej štruktúry Turčianskej oblasti cestovného ruchu. Jeho územie pokrývajú rekreačné krajinné celky (RKC): Martin a Martinské hole, Lúčanská Malá Fatra, Veľká Fatra – juh, Veľká Fatra – sever a Kriváňská Malá Fatra. Obec patrí do RKC Veľká Fatra - sever. V jej katastrálnom území nie sú v ÚPN VÚC ŽK navrhnuté žiadne rekreačné útvary. Hlavným turistickým a nástupným centrom oblasti a okresu a tiež východiskovým centrom svojho RKC je mesto Martin. Participujúcim je aj mesto Vrútky. Východiskovými centrami pre ostatné RKC sú sídla Príbovce, Necpaly, Turčianska Štiavnička a Turany.

Možnosti ďalšieho rozvoja turizmu v okrese sú veľmi dobré, ale územne silne limitované. Okres má výnimočne dobré podmienky pre všetky formy horskej pešej a lyžiarskej turistiky. Horskú cykloturistiku je treba obmedziť podľa požiadaviek orgánov ochrany prírody len na vyhradené cestné komunikácie. Cestnú cyklo, moto a výhľadove aj hipoturistiku je treba ďalej rozvíjať vo forme okruhov a trás, s vybavenosťou etapových a cieľových miest.

B.8.4.2 Rekreačné využitie katastrálneho územia obce

Obec je súčasťou turisticky atraktívneho regiónu Turiec, ktorý má veľký potenciál pre milovníkov prírody a turistiky. Miestne danosti obce a jej katastrálneho územia umožňujú rybolov, postupne sa aktivujú jazdecké športy a jazdecká turistika. Cez k. ú. viedla obchodná a poštová cesta Magna Via.

Rozvoj rekreačnej funkcie: prírodné krajinné-estetické a ekologické faktory celého katastrálneho územia ako aj dobrá dostupnosť k stredisku rekreácie a turizmu nadregionálneho významu - Valčianska dolina, ktoré je v tesnej blízkosti k. ú., resp. k strediskám medzinárodného významu Martinské hole a Jasenská dolina, sú predpokladom pre zvýšenie záujmu o využitie územia ako zázemia pre služby súvisiace s cestovným ruchom a rekreáciou.

Rozvoj cestovného ruchu, rekreácie a turizmu musí byť systematický a koordinovaný s okolím (región, susediace obce). Z prezentovaného prehľadu je zrejmé, že primárnou funkciou územia obce i naďalej zostane funkcia bývania, ku ktorej sa pridruží v území funkcia ochrany a dotvárania prírodného prostredia a funkcia rekreácie, CR, turizmu.

Ubytovacie zariadenia

V z. ú. obce sa nachádza ubytovacie zariadenie - Kaštieľ Benice, s momentálnou kapacitou 18 lôžok, a niekoľko rekreačných objektov. Majiteľ kaštieľa má záujem o navýšenie ubytovacích kapacít o min.20 lôžok.

Tento navrhovaný stav sa javí ako dostatočný aj pre návrhové obdobie. Predpokladáme využitie časti pôvodného bytového fondu pre chalupársku rekreáciu.

Rekreačné a oddychové plochy

V zastavanom území obce sa nachádza rekreačná plocha pri rieke Turiec, ktorá je vo vlastníctve obce.

Navrhujeme:

- *doplniť rekreačnú plochu o ďalšie oddychovo-relaxačné, resp. pohybové aktivity pre deti aj dospelých, príp. oddychové zákutia s lavičkami a zeleňou*
- *v ploche RU01 pri lávke cez rieku Turiec umiestniť vyhlídkovú vežu, rozhľadňu*

Multifunkčné trasy

K. ú. obce poskytuje dobré podmienky pre vytvorenie multifunkčných tratí pre beh v lete a bežkovanie v zime. Takýmto sa javí krajina mimo zastavaného územia smerom do Rakova.

Navrhujeme:

- *v časti poľnohospodárskej krajiny, na ploche lúk a pasienkov a pozdĺž rieky Turiec, resp. miestnych tokov vytvoriť nenáročné vychádzkové trasy, s možnosťou umiestnenia oddychových miest, uvažovať s využitím existujúcich poľných ciest s nenarušením existujúcich chránených lokalít a ostatných biotopov*
- *vytvoriť sezónne trasy bežeckých tratí vo voľnej krajine, ktoré sú totožné s navrhovanými vychádzkovými trasami pre letnú sezónu, popr. s cyklistickými trasami*

Cyklistické chodníky

V obci Benice sa nenachádzajú cyklistické ani turistické trasy. Jej poloha je však výhodná z pohľadu dostupnosti cyklotrás: č.5427 Košťany nad Turcom – Socovce (zelená) a č.2415 Turčianske Teplice – Martin (Znievska cyklotrasa - modrá) s napojením na ostatné cyklistické trasy v regióne. Tak isto je výhodná poloha z pohľadu dostupnosti turistických trás Veľkej aj Malej Fatry. Cez neďaleké k. ú. Príbovce a Rakovo je navrhovaná nadradená severojužná cyklodopravná trasa.

Navrhujeme:

- *vytvoriť oddychové miesta popri cyklotrasách*
- *vytvoriť sieť služieb pre cyklistov*
- *vytvoriť systém starostlivosti o cyklistické trasy (informačné tabule, oddychové miesta,...)*

Náučné chodníky

Katastrálne územie svojimi prírodnými danosťami poskytuje pomerne dobrú možnosť vytvárania náučných chodníkov alebo chodníkov zdravia.

✓ *Poštová cesta - Magna Via*

Cez katastrálne územie prechádza historická Poštová cesta Magna Via.

V 16. stor. na rozkaz panovníka Ferdinanda I. (1526 -1564) začal Matej Taxis budovať nové poštové a dopravné spojenie. K štyrom tratiť (z Viedne do L'vova, z Viedne do Carihradu, z Viedne do Konstadtu, z Viedne do Karlstatu) dobudovali v roku 1558 jednu z najdlhších poštových a dopravných spojení, ktorá mala celkom 56 poštových staníc a merala viac ako 1000 km. Nová cisársko - kráľovská poštová cesta viedla z Viedne cez Bratislavu, Trnavu, Senec, Nitru, Topoľčany, Prievidzu, Martin, Ružomberok, Liptovský Mikuláš, Levoču, Prešov, Košice, Užhorod, Mukačevo, Beregsas, Nyiregyhazu, Debrecín, Oradeu, Cluj-Napocudo Hermanstadtu (Sibiu).

Jednotlivé poštové a preprahacie stanice boli pôvodne od seba vzdialené 2 poštové míle (asi 15 km) a ku nim patrili i objekty stravovacie a ubytovacie a tiež hospodárske budovy pre ustajnenie ťažných a jazdeckých koní. Poštovú stanicu spravoval magister postae, ktorému podliehali postilióni. Títo vykonávali samotnú dopravu, pôvodne na koňoch a neskôr na poštových vozoch - diligenciách. Svoj príchod oznamovali trubkou, ktorá dodnes zostala symbolom pošty. Poštové spojenie v tejto podobe sa udržalo až do druhej polovice 19. storočia, kedy dochádza k revolučnej modernizácii poštovej prevádzky (telegrafizácia, telefonizácia).

Išlo o ustanovenie riadnej štátnej pošty, ktorá sprostredkovávala verejné i súkromné záujmy. Poštové stanice boli riadne vybavené pohostinstvom pre cestujúcich, nocľahmi, dostatočným počtom ťažných a jazdeckých koní na preprahanie i prípinky, na výmenu koní pre kuriérov, prípadne súkromníkov. Podmienkou bolo, aby každá pošta mala dostatok priestorov na nocľahy i stravovanie, na maštale, zásoby krmiva atď.

Táto poštová linka (cesta) fungovala až do roku 1872, kedy prepravu zásielok prevzala železnica.

Magna Via urobila dnešnému Slovensku veľkú službu, pretože hlavné komunikačné tepny Slovenska do dnešných dní vedú po stopách, ktoré položili jej stavitelia a ich predchodcovia.

Navrhujeme:

- *znovuobnoviť poštovú cestu Magna Via, v spolupráci s ďalšími dotknutými obcami, ako náučného chodníka, resp. náučnej trasy (objekty poštovej prevádzky, hostince, infotabule, oddychové priestranstvá s lavičkami,...), by mohlo atraktívniť celý mikroregión*
- *vybudovanie chodníka (náučného, zdravia) popri rieke Turiec, resp. Valčianskom potoku*

B.9 VYMEDZENIE ZASTAVANÉHO ÚZEMIA OBCE

Zastavané územie obce (z. ú.) je vymedzené hranicou zastavaného územia k 1.1.1990 a hranicou súčasne zastavaného územia obce po 1.1.1990. Územný plán obce benice navrhuje rozšírenie súčasne zastavaného územia o navrhované funkčné plochy v nadväznosti na súčasne zastavané územie - hranice zastavaného územia sú vyznačené v grafickej časti dokumentácie (výkres č.2, č.3).

B.10 VYMEDZENIE OCHRANNÝCH PÁSIEM A CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ PODĽA OSOBITNÝCH PREDPISOV

Z hľadiska hygienického a technického v riešenom území je potrebné rešpektovať tieto chránené územia, ochranné a bezpečnostné pásma:

Tab. č. 21 - Chránené územia podľa Výnosu MŽP SR č.3/2004-5.1 zo 14.júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu

Názov chráneného územia	
SKUEV0382 Turiec a Blatnický potok	Výkres č.1, 2

Tab. č. 22 - Ochranné a bezpečnostné pásma v k. ú. Benice

Názov ochranného, resp. bezpečnostného pásma	
VN-vzdušné vedenie – 22 kV (od krajného vodiča)	10 m
VN-kábelové vedenie (podzemné)	1 m
transformačná stanica 22/0,4 kV (od konštrukcie)	10 m
vodovody, kanalizácia do DN 500 (OP na každú stranu)	1,5 m
vodovody, kanalizácia nad DN 500 (OP na každú stranu)	2,5 m
ochranné a bezpečnostné pásma plynovodov	podľa platnej legislatívy, viď nižšie
regulačná stanica plynu	podľa platnej legislatívy, viď nižšie
podzemné telekomunik. vedenia (na každú stranu)	1,5 m

Názov ochranného, resp. bezpečnostného pásma	
železnica – od krajnej koľaje	60 m
cesta II. triedy – mimo z.ú. obce vymedzeného platným územným plánom obce (od osi vozovky na obe strany)	25 m
cesta III. triedy – mimo z.ú. obce vymedzeného platným územným plánom obce (od osi vozovky na obe strany)	20 m
ochranné pásmo cintorína (pohrebiska)	podľa platnej legislatívy, viď nižšie
ochranné pásmo NKP	podľa platnej legislatívy
rieka Turiec, Valčiansky potok – od brehovej čiary obojstranne	6 m
ostatné vodné toky – od brehovej čiary obojstranne	4 m
ochranné pásmo hydromelioračného kanála - od brehovej čiary, obojstranne	5 m

Ochranné pásmo plynovodov

Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti plynovodu alebo iného plynárenského zariadenia, vymedzený vodorovnou vzdialenosťou od osi plynovodu alebo od pôdorysu technologického plynárenského zariadenia meranou kolmo na túto os alebo na hranu. Táto vzdialenosť je na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu iného plynárenského zariadenia:

- 4 m pre plynovod s menovitou svetlosťou do 200 mm,
- 1 m pre plynovod, ktorým sa rozvádza plyn na zastavanom území obce s prevádzkovaným tlakom nižším ako 0,4 MPa,
- 8 m pre technologické objekty - regulačná stanica plynu.

Bezpečnostné pásmo plynovodov

Bezpečnostné pásma sú určené na zamedzenie alebo na zmiernenie účinkov prípadných porúch alebo havárií plynárenských zariadení alebo odberných plynových zariadení a na ochranu života a zdravia osôb a majetku.

Bezpečnostné pásmo je priestor vymedzený vodorovnou vzdialenosťou od osi plynovodu alebo od pôdorysu technologického plynárenského zariadenia meranou kolmo na túto os alebo na hranu. Táto vzdialenosť je na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu iného plynárenského zariadenia:

- 10 m pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa prevádzkovaných na voľnom priestranstve a na nezastavanom území,
- 20 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4MPa a s menovitou svetlosťou do 350 mm,
- pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa, ak sa nimi rozvádza plyn v súvislej zástavbe, prevádzkovateľ distribučnej siete určí bezpečnostné pásma v súlade s technickými požiadavkami,
- 50 m pre technologické objekty - regulačná stanica plynu.

Ochranné pásmo vodných tokov

- rešpektovať ochranné pásmo pozdĺž vodohospodársky významných vodných tokov Turiec a Valčiansky potok v šírke 6 m od brehovej čiary, resp. vzdušnej päty hrádze, ochranné pásmo min. 4 m od brehovej čiary ostatných vodných tokov obojstranne, v zmysle platného zákona o vodách (v súčasnosti zákon č.364/2004 Z. z. - §49) ako aj príslušných noriem (v súčasnosti STN 75 2102),
- v ochrannom pásme nie je prípustná orba, stavanie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami, škodiacimi vodám, výstavba súběžných inžinierskych sietí,
- taktiež je nutné zachovať prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom (bez trvalého oplotenia) z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity,
- pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení môže správca vodného toku užívať pobrežné pozemky súlade s platným zákonom o vodách (v súčasnosti §49 zákona o vodách č.364/2004 Z. z.); pobrežnými pozemkami v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie pri vodohospodársky významných vodných tokoch sú pozemky min.10 m od brehovej čiary resp. vzdušnej päty hrádze a pri drobných vodných tokoch min. 5 m od brehovej čiary (pobrežné pozemky sú súčasťou ochranného pásma).

Ochranné pásmo cintorína:

- obec nemá platné VZN o OP cintorína
- územný plán navrhuje vytýčiť OP cintorína v šírke 25 m od hranice pozemkov existujúceho a navrhovaného cintorína
- obec si môže vo VZN určiť šírku ochranného pásma, pravidlá povoľovania a umiestňovania budov a stavieb so zreteľom na pietny charakter pohrebiska a môže ustanoviť činnosti, ktoré budú v ochrannom pásme počas pohrebu zakázané (v súčasnosti zákon č.398/2019 z 28. októbra 2019, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 131/2010 Z. z. o pohrebníctve a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony)

Ochranné pásmo Národnej kultúrnej pamiatky (NKP)

- dodržať OP NKP - bezprostredné okolie (ochranné pásmo) nehnuteľnej kultúrnej pamiatky je v okruhu 10,0 m od obvodového plášťa stavby, ak je nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou stavba, alebo od hranice pozemku, ak je nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou aj pozemok; v bezprostrednom okolí nemožno vykonávať stavebnú činnosť ani inú činnosť, ktorá by mohla ohroziť pamiatkové hodnoty kultúrnej pamiatky

OP sú vymedzené v súlade so súčasne platnými zákonmi, vyhláškami a nariadeniami v znení neskorších predpisov, v súčasnosti (r.2021), napr.:

- zákon č. 49/2002 Z. z. - pamiatkový zákon, v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 131/2010 Z. z. o pohrebníctve v znení neskorších predpisov – OP cintorína,
- zákon č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov, zákon č. 251/2012 Z. z. o energetike v znení neskorších predpisov - ochranné a bezpečnostné pásma energetických zariadení,
- zákon č. 251/2012 Z. z. - ochranné a bezpečnostné pásma plynárenských zariadení,
- zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch – OP lesných pozemkov,
- zákon č. 364/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov a STN 752102 – OP vodných tokov,
- zákon č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách v znení neskorších predpisov - pásma ochrany vodovodných a kanalizačných potrubí,
- vyhláška č.29/2005 Z. z. - spôsoby ochrany vodárenských zdrojov,
- vyhláška č. 35/1984 Zb. - cestné ochranné pásma,...
- vyhláška č.211/2005 Z. z. - zoznam vodohospodársky významných tokov,
- vyhláška o radóne, geologický zákon, a iné.

Jestvujúce a navrhované nadradené trasy a zariadenia dopravy, produktovodov, energetiky, spojov a pod. a väzba obce na ne

Obec Benice a jej katastrálne územie sa nachádza v urbánnej krajine, v ktorej nie je osamotené, ale je obklopené inými katastrálnymi územiami s ktorými je prepojené jednak krajinou štruktúrou, ale hlavne dopravnou a technickou infraštruktúrou. Pri riešení ÚPN-O je potrebné rešpektovať existujúce a navrhované technické diela, vrátane ich ochranných pásiem:

- ✓ železničnú trať s jej OP
- ✓ nadradené trasy VTL plynovodov s OP a BP
- ✓ diaľkové káble
- ✓ cesty II. a III. triedy

B.11 NÁVRH RIEŠENIA ZÁUJMOV OBRANY ŠTÁTU, POŽIARNEJ OCHRANY, OCHRANY PRED POVODŇAMI**B.11.1 ZÁUJMY OBRANY ŠTÁTU**

V riešenom území obce sa z hľadiska záujmov obrany štátu nenachádza žiadny objekt ani komunikácia.

B.11.2 ZÁUJMY POŽIARNEJ OCHRANY

Obec Benice má hasičskú zbrojnicu, umiestnenú v samostatnej budove, oproti obecnému úradu, postavenú v r.1925. Boli na nej vymenené okná a výjazdová brána.

V obci je dobrovoľný hasičský zbor, ktorý zabezpečuje požiarnu ochranu v obci.

Zdrojom požiarnej vody je Valčiansky potok, rieka Turiec a studne.

ÚPN-O Benice navrhuje, v prípade potreby, riešiť požiarnu ochranu objektov v obci - odberom vody z Valčianskeho potoka, príp. rieky Turiec v zmysle platnej vyhlášky (v súčasnosti vyhláška MV SR č.699/2004 Z. z. o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov v znení neskorších predpisov).

B.11.3 OCHRANA PRED POVODŇAMI

Obec má spracovaný plán povodňovej ochrany z r.2012 – Povodňový plán záchranných prác obce, ktorý bol spracovaný v súlade s Metodickým pokynom Obvodného úradu Martin č.3/2011. Pre územie sú k dispozícii mapy s vyznačenými hranicami územia ohrozeného 50, resp.100-ročnou vodou, ktoré spracoval SVP š.p. Piešťany.

Obec je zaradená do geografickej oblasti s potenciálne významným povodňovým rizikom. Pre riešené územie sú k dispozícii mapy povodňového ohrozenia a mapy povodňového rizika s kartografickou interpretáciou v mierke 1:10 000 a vyznačenými záplavovými čiarami - mapy zabezpečil správca vodohospodársky významných vodných tokov (Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.) v súlade s príslušnou legislatívou pre účely, vyplývajúce z ustanovení Zákona o ochrane pred povodňami, pre potreby

obce, súvisiace s jej činnosťou pri plnení úloh vo verejnom záujme. Vodohospodársky významný vodný tok Turiec a Valčiansky potok v obci Benice sú súčasťou spracovaného plánu manažmentu povodňového rizika, v rámci ktorého sú pre túto geografickú oblasť navrhované protipovodňové opatrenia.

Opatrenia pred povodňami je potrebné vykonávať v súlade so zákonom č.7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami:

§4 odst.(2) – preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami

odst.(3) - opatrenia v čase povodňovej situácie

odst.(4) - opatrenia po povodni

Vzhľadom na ochranu územia pred povodňami je potrebné:

- rešpektovať záplavové čiary z máp povodňového ohrozenia, výstavbu (súvislú zástavbu, významné líniové stavby a objekty a pod.), umiestniť nad hladinu Q_{100} - ročnej vody (min.0,5 až 1,0 m nad úroveň Q_{100}), mimo zistené inundačné územie, resp. v prípade potreby na náklady investorov zabezpečiť protipovodňovú ochranu daného územia ešte pred začatím výstavby,
- rešpektovať ochranné pásma tokov pre opravy, údržbu a povodňovú aktivitu v zmysle platných právnych predpisov,
- pri návrhu technických riešení dodržiavať platné technické normy,
- rešpektovať aktuálne znenie zákona o ochrane pred povodňami (v súčasnosti zákon č.7/2010 Z.z.),
- protipovodňová ochrana nesmie negatívne ovplyvniť odtokové pomery nižšie položených úsekov vodných tokov, technické riešenie je potrebné konzultovať so správcom toku,
- vykonať opatrenia, ktoré spomaľujú odtok vody z povodia do vodných tokov,
- zamedziť orbám až na hranicu vodných tokov. Tu je nutné stanoviť šírku pásu od vodného toku, ktorý by ostával buď ako TTP, alebo brehový porast vodného toku. Nezastavovať zátopové územia, ktoré slúžia ako kapacitné nádrže, zachytávajúce prívalové vlny. Dôležité je taktiež neorať PP po spádnici a stanoviť uhol sklonu, kde nie je možné hospodáriť na PP inak ako pasienkovým hospodárstvom,
- stavby osadzované v blízkosti vodných tokov osádzať s úrovňou prízemí min. 0,5 - 1,0 m nad rastlým terénom, bez budovania pivničných priestorov
- protipovodňovú ochranu záujmového územia si musí stavebník - investor zabezpečiť na vlastné náklady, spolu s príslušnou dokumentáciou. Protipovodňová ochrana nesmie negatívne ovplyvniť odtokové pomery nižšie položených úsekov vodných tokov
- nevykonávať protipovodňové opatrenia, ktoré by viedli k deštrukcii vodných tokov, biocentier a biokoridorov a k nim príľahlých mokradňových spoločenstiev - na ekologickú stabilitu územia negatívne vplyva regulácia vodných tokov, napriamovanie, skanalizovanie, prehradzovanie a zmena prirodzeného režimu odtoku

Ďalej je potrebné zabezpečiť ochranu inundačného územia a vytvárať podmienky :

- prirodzené meandrovanie vodných tokov,
- komplexné riešenie odtokových pomerov a spomaľovanie odtoku povrchových vôd z územia, v súlade s ekologickými limitmi využívania územia a ochrany prírody,
- obmedzenie vypúšťania dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku do vodných tokov - v rámci odvádzania dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku je potrebné realizovať opatrenia na zadržanie pridaného odtoku v území tak, aby odtok z daného územia nebol zvýšený oproti stavu pred realizáciou navrhovanej zástavby a aby nebola zhoršená kvalita vody v recipiente (retencia dažďovej vody a jej využitie, infiltrácia dažďových vôd a pod.),
- podporu inovačných postupov a technológií, zabezpečujúcich vsakovanie dažďovej vody do územia,
- návrh využitia územia nesmie vyvolať významné zásahy do režimu povrchových vôd a technických diel na nich.

B.12 NÁVRH OCHRANY PRÍRODY A TVORBY KRAJINY, VRÁTANE PRVKOV ÚZEMNÉHO SYSTÉMU EKOLOGICKEJ STABILITY A EKOSTABILIZAČNÝCH OPARENÍ

(*zdroj: KEP, spracovateľ: Ing. M. Hodas a kol., 2019)

B.12.1 OCHRANA PRÍRODY A KRAJINY

Základným dokumentom ochrany prírody je Národná stratégia ochrany biodiverzity na Slovensku (schválená uznesením vlády č. 231, ktorú následne odsúhlasila Národná rada Slovenskej republiky v júni 1997). Program na jej plnenie je premietnutý do Akčného plánu pre implementáciu Národnej stratégie ochrany biodiverzity na Slovensku (uzn. vlády SR č. 515/1998 zo dňa 4.8.1998), ktorý je v konkrétnych úlohách zapracovaný do plánu hlavných úloh ŠOP SR. Strategické úlohy organizácie do roku 2015 obsahuje Stratégia rozvoja Štátnej ochrany prírody SR s výhľadom do roku 2023 (schválená uzn. OPM č. 194/2005 z 15.12.2005), koncepčným materiálom ochrany prírody a krajiny je Koncepcia ochrany prírody a krajiny (schválená uzn. vlády SR č. 471 z 24.5. 2006).

B.12.1.1 Chránené územia prírody a krajiny

V katastrálnom území obce platí všeobecná ochrana prírody a krajiny a prvý stupeň ochrany podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

➤ **Národná prírodná rezervácia (NPR) Turiec, ev. č. štátneho zoznamu 458**

Vyhlásená v roku 1966 predpisom VZV KÚ v Žiline č. 3/2003 z 12.6.2003 - 4. stupeň ochrany - platí naďalej, vyhláška KÚŽP v Žiline č. 1/2006 z 10.4.2006 - účinnosť od 1.5.2006, správcom územia je NP Veľká Fatra. Ochranné pásmo NPR vyhlásené podľa § 17 - ods. 3 zákona č. 543/2002 Z.z., platí v ňom 3. stupeň ochrany.

K.ú.: Martin, Bystrica, Košťany nad Turcom, Příbovce, Benice, Rakovo, Valentová, Kláštor pod Znievom, Laskár, Socovce, (mimo okres Martin Blázovce, Abramová, Ivančina, Jazernica, Slovenské Pravno, Kaľamenová, Dvorec nad Turcom, Veľký Čepčín, Turčianske Teplice, Dubové, Dolná Štubňa, Sklené, Dolný Turček).

Výmera 89,2899 ha (543,3089 ha OP NPR, z toho v okrese 175,63).

Predmet ochrany: účelom vyhlásenia CHÚ a jeho OP je zachovať úsek toku podhorskej rieky s prirodzeným charakterom meandrujúceho koryta a brehových území. Tvorí kostru ramsarskej lokality Mokrade Turca.

➤ **Lokality siete NATURA 2000**

NATURA 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie a hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre EÚ ako celok. Táto sústava chránených území má zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej Európskej únii.

Právnym základom pre tvorbu Sústavy NATURA 2000 sú:

- smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva, tzv. **chránené vtáčie územia (CHVÚ)**, do k.ú. Benice nezasahuje
- smernica Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín - tzv. **územia európskeho významu (ÚEV)**, do k.ú. Benice zasahuje **Územie európskeho významu SKUEV0382 Turiec a Blatnický potok**

➤ **Územie európskeho významu SKUEV 0382 Turiec a Blatnický potok**

K. ú.: Benice, Bystrica, Kláštor pod Znievom, Košťany nad Turcom, Laskár, Ležiachov, Martin, Příbovce, Rakovo, Slovany, Socovce, Trebstovo, Trnovo, Turčiansky Ďur, Turčiansky Peter (mimo okres Martin Abramová, Blázovce, Dubové, Ivančina, Jazernica, Kaľamenová, Moškovec, Sklené, Slovenské Pravno, Turček, Turčianske Teplice, Veľký Čepčín)

Výmera: 284,16 ha (z toho v okrese Martin 144,35 ha)

Správca územia: NP Veľká Fatra

Odôvodnenie návrhu ochrany: **biotopy európskeho významu:** 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky, 3260 Nížinné až horské vodné toky s vegetáciou zväzu *Ranunculion fluitantis* a *Callitriche-Batrachion*, 6430 Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpskeho stupňa, 7230 Slatiny s vysokým obsahom báz, **druhy európskeho významu:** korytko riečne (*Unio crassus*), bystruška potočná (*Carabus variolosus*), priadkovec trnkový (*Eriogaster catax*), spriadač kostihojový (*Callimorpha quadripunctaria*), ohniváček veľký (*Lycena dispar*), klinovka hadia (*Ophiogomphus cecilia*), šidielko (*Coenagrion omatum*), mlok hrebatý (*Triturus cristatus*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), pľž severný (*Cobitis taenia*), hlavátka podunajská (*Hucho hucho*), hlaváč bielooplutvý (*Cottus gobio*), kolok vretenovitý (*Zingel streber*), vydra riečna (*Lutra lutra*), podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*), netopier brvitý (*Myotis emarginatus*).

➤ **Ramsarské lokality**

V riešenom území sa v zmysle Ramsarskej konvencie nachádza medzinárodne významná mokraď Mokrade Turca.

Ramsarská lokalita Mokrade Turca

Ramsarská lokalita Mokrade Turca bola zapísaná do Zoznamu mokradí medzinárodného významu (Ramsar List) dňa 17.2.1998 a je vedená pod poradovým číslom 932 (www.ramsar.org). Plošné vymedzenie je približne podľa hranice SKUEV 0382 Turiec a Blatnický potok. Predstavuje mozaiku mokraďových ekosystémov rôzneho typu v Turčianskej kotline. Rieka Turiec vytvára meandrujúce, takmer prírodné koryto s málo narušeným vodným režimom, so zachovalou vegetáciou a spolu s viacerými prítokmi podmieňuje existenciu cenných priľahlých mokradí. Lokalita je významná z hľadiska diverzity benthických organizmov, rýb, mokraďových spoločenstiev, biogeografického, hydrologického aj krajinárskeho. Pozostáva z viacerých chránených a na ochranu navrhovaných mokraďových území.

Kritériá a dôvody zaradenia medzi ramsarské lokality:

- reprezentatívny, zriedkavý a jedinečný príklad prírodného a prírodnému blízkeho typu mokradí v oblasti Západných Karpát,
- v území žije veľké množstvo vzácných, zraniteľných a/alebo ohrozených druhov rastlín, živočíchov a ich spoločenstiev. 3 - lokalita má mimoriadny význam pre udržiavanie biologickej rozmanitosti vnútorných Západných Karpát,
- v lokalite sa pravidelne vyskytujú významné počty hniezdiacich vodných vtákov, migrujúcich a zimujúcich vtákov, ale aj rýb, obojživelníkov a cicavcov,
- v rieke a prítokoch sa vyskytujú významné populácie pôvodných druhov rýb a ich vývojových štádií, je neresiskom a odchovňou mlade týchto rýb.

➤ **Ochranné lesy**

V riešenom území nie sú evidované žiadne ochranné lesy vyhlásené rozhodnutím orgánu štátnej správy lesného hospodárstva podľa zákona o lesoch, v súčasnosti zákon č. 326/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov.

➤ **Chránené stromy**

V riešenom území nie sú evidované žiadne chránené stromy, chránené v zmysle § 49 zákona č. 506/2013, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

B.12.2 ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY

Územný systém ekologickej stability je celopriestorová štruktúra ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine a snaží sa ekologicky optimálne priestorovo usporiadať krajinu. Je nástrojom pre zabezpečenie priestorovej stability krajiny. Základ územného systému ekologickej stability predstavujú ekologicky významné segmenty krajiny - biocentrá, biokoridory a interakčné prvky, ktoré sa vyznačujú predovšetkým vyššou vnútornou stabilitou. Biocentrum je ekosystém alebo skupina ekosystémov, vytvárajúca trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov, ako aj na ich zachovanie a prirodzený vývoj. Biokoridor je priestorovo prepojený súbor ekosystémov, spája biocentrá alebo naň nadväzujú interakčné prvky. Umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev. Interakčný prvok je určitý ekosystém, jeho prvok alebo skupina ekosystémov (trvalá trávna plocha, močiar, jazero, porast), ktoré sú prepojené na biocentrá a biokoridory a zabezpečujú ich priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny pozmenené človekom.

B.12.2.1 Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Martin

Podľa Regionálneho územného systému ekologickej stability okresu Martin (SAŽP Žilina, 2015) sa v katastri obce Benice nachádzajú tieto prvky ÚSES:

➤ **Biocentrum nadregionálneho významu NRBc 3 Turiec**

Predstavuje zachovalý úsek toku podhorskej rieky s prirodzeným charakterom meandrujúceho koryta s prilehlými občasne zaplavovanými lúkami a pasienkami, slepými ramenami s vyvinutou vodnou a litorálnou vegetáciou, mozaiku vodných, slatinných i iných mokraďových porastov, rozsiahlejšie xerotermofilné trávno-bylinové i krovinové fytocenózy.

Ohrozenia: narušenie vodného režimu, sukcesia, eutrofizácia, úpravy koryta, invázne druhy, znečisťovanie odpadmi, výstavba bariér a hatí, výstavba infraštruktúry, rekreačné aktivity (motokros).

ekostabilitačné a manažmentové opatrenia: zákaz ťažby štrku v riečišti, vylúčenie výrubov v brehových porastoch s výnimkou odstraňovania drevín zasahujúcich do vody, odstránenie resp. spriechodnenie existujúcich bariér, likvidácia porastov inváznych druhov, pri výstavbe a údržbe ciest minimalizovať zásahy do ekosystémov vodných tokov, pri výstavbe neumiestňovať stavby v blízkosti toku.

**Poznámka: Hranice predmetného územia NRBc3 Turiec boli spresnené v podrobnejšom návrhu v zmysle prílohy č.27 k vyhláske č.170/2021 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č.543/ 2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.*

➤ **Genofondová lokalita GL 123 – Riečny ekosystém Turca**

NPR Turiec, Územie európskeho významu SKUEV0382, Ramsarská lokalita. Prírode blízky ekosystém podhorskej rieky Turiec s veľmi dobre vyvinutými a druhovo bohatými brehovými porastami, prirodzeným režimom toku i charakterom koryta a s nadregionálne významnou refugiálnou a interakčnou (koridorovou) funkciou.

Ohrozenia: narušenie vodného režimu, úpravy koryta, eutrofizácia, sukcesia, znečisťovanie odpadmi

➤ **Genofondová lokalita GL 129 – Pažite**

Zvyšok slatiniskových fytocenóz s rozptýlenou drevinovou vegetáciou, s výskytom *Sesleria uliginosa*, *Carex davalliana*, *Salix repens* ssp. *rosmarinifolia*, *Primula farinosa* a s hniezdením *Emberiza schoeniclus*, *Saxicola rubetra*.

Biotopy: Ra6 Slatiny s vysokým obsahom báz 7230, Ra7 Sukcesné zmenené slatiny, Kr8 Vřbové kroviny stojatých vôd

Ohrozenia: narušenie vodného režimu, sukcesia

➤ **Genofondová lokalita GL130 – Niva pri Lehôtke pod Borkom**

Odvodnením čiastočne narušená mokraď s fytoocenózami zväzu *Molinion* a *Caricion davallianae* (o. i. výskyt *Sesleria uliginosa*, *Ranunculus* sect. *Auricomis* sp. div., *Selinum carvifolia*, *Valeriana officinalis*, *Pamassia palustris*), hniezdenie *Saxicola rubetra*, *Emberiza schoeniclus*. Príbrežné mokraďové trávno-bylinové spoločenstvá s výskytom *Sesleria uliginosa*, *Carex buekii*, *C. cespitosa*, *C. diandra*, *Bidens cernua*, *Scrophularia umbrosa*, *Thalictrum aquilegifolium*, *Geranium palustre*, *Filipendula ulmaria*, spoločenstvá hydrofytov s *Batrachium aquatile*, *B. trichophyllum*, *Potamogeton crispus*, *P. perfoliatus*, *Coelogeton pectinatus*, *Zanichellia palustris*. viac ako 800 druhov bentosu (56 nových pre faunu resp. flóru Slovenska): *Rhithrogena lobata*, *Baetis pentaplebeodes*, *Ecdyonurus macani*, *Taeniopteryx nebulosa*, *Nemoura dubitans*, *Siphonoperla taurica*, *Brachyptera starmachi*, *Capnia vidua*, *C. bifrons*, *Drusus monticola*, *D. biguttatus*, *Liponeura brevisrostris*, *L. vimmeri*, *L. decipiens*, významné druhy vážok, zo stavovcov *Eudontomyzon mariae*, 26 druhov rýb (*Hucho hucho*, *Zingel streber*, *Cobitis taenia*, *Alburnoides bipunctatus*), viacero druhov obojživelníkov a plazov (*Rana kl. esculenta*), vyše 170 druhov vtákov (78 hniezdičov) a prírodoochranné významné druhy cicavcov, najmä *Lutra lutra*, *Neomys anomalus*, *Sicista betulina*.

Ohrozenia: narušenie vodného režimu, úpravy koryta, eutrofizácia, sukcesia, znečisťovanie odpadmi

➤ **Genofondová lokalita GL 183 – Benice**

Príbrežné mokraďové trávno-bylinové spoločenstvá s výskytom *Sesleria uliginosa*, *Carex buekii*, *C. cespitosa*, *C. diandra*, *Bidens cernua*, *Scrophularia umbrosa*, *Thalictrum aquilegifolium*, *Geranium palustre*, *Filipendula ulmaria*, spoločenstvá hydrofytov s *Batrachium aquatile*, *B. trichophyllum*, *Potamogeton crispus*, *P. perfoliatus*, *Coelogeton pectinatus*, *Zanichellia palustris*. viac ako 800 druhov bentosu (56 nových pre faunu resp. flóru Slovenska): *Rhithrogena lobata*, *Baetis pentaplebeodes*, *Ecdyonurus macani*, *Taeniopteryx nebulosa*, *Nemoura dubitans*, *Siphonoperla taurica*, *Brachyptera starmachi*, *Capnia vidua*, *C. bifrons*, *Drusus monticola*, *D. biguttatus*, *Liponeura brevisrostris*, *L. vimmeri*, *L. decipiens*, významné druhy vážok, zo stavovcov *Eudontomyzon mariae*, 26 druhov rýb (*Hucho hucho*, *Zingel streber*, *Cobitis taenia*, *Alburnoides bipunctatus*), viacero druhov obojživelníkov a plazov (*Rana kl. esculenta*), vyše 170 druhov vtákov (78 hniezdičov) a prírodoochranné významné druhy cicavcov, najmä *Lutra lutra*, *Neomys anomalus*, *Sicista betulina*.

Ohrozenia: narušenie vodného režimu, úpravy koryta, eutrofizácia, sukcesia, znečisťovanie odpadmi

B.12.2.2 Miestny územný systém ekologickej stability - NÁVRH

Cieľom návrhu kostry MÚSES je delineácia biocentier, biokoridorov a interakčných prvkov predstavujúcich najhodnotnejšie prírodné časti krajiny z hľadiska zachovania a zlepšovania ekologickej stability územia.

Tieto pojmy sú v zákone č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny zadefinované nasledovne:

- biocentrum je ekosystém alebo skupina ekosystémov, ktorá vytvára trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev,
- biokoridor je priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentrá a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev, na ktorý priestorovo nadväzujú interakčné prvky,
- interakčný prvok je určitý ekosystém, jeho prvok alebo skupina ekosystémov, najmä trvalá trávna plocha, močiar, porast, jazero, prepojený na biocentrá a biokoridory, ktorý zabezpečuje ich priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny pozmenenej alebo narušenej človekom.

Zelenú infraštruktúru zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny chápe ako sieť prírodných a poloprírodných prvkov, predovšetkým plôch zelene a vodných ekosystémov, ktorá je vytváraná a spravovaná tak, aby poskytovala široký rozsah ekosystémových služieb, s osobitným zreteľom na zabezpečenie biologickej rozmanitosti, ekologickej stability a priaznivého životného prostredia a prepojenie urbanizovaného prostredia s okolitou krajinou. Návrh MÚSES obsahuje aj prvok zelenej infraštruktúry.

V rámci dokumentácie Krajinnoekologického plánu obce Benice sme na základe terénneho prieskumu územia navrhli prvky MÚSES v nasledovných kategóriách:

- miestny biokoridor (MBk)
- interakčný prvok existujúci (IPe)
- interakčný prvok navrhovaný (IPn)
- prvok zelenej infraštruktúry (ZI)

Návrh prvkov MÚSES pre Krajinnoekologický plán obce Benice

V obci Benice sme v rámci návrhu MÚSES vyčlenili nasledovné prvky:

➤ **Miestne biokoridory (MBk)****MBk1 Valčiansky potok**

Charakteristika biokoridoru: Hydricko - terestrický biokoridor miestneho významu predstavuje samotný tok Valčianskeho potoka spolu s jeho sprievodným brehovým porastom. Valčiansky potok je podhorským tokom pretekajúcim severnou časťou k. ú. obce Benice zo západu na východ, v strednej časti vytvára prirodzený meander. Biokoridor slúži ako migračná trasa, poskytuje vhodné podmienky pre rozmnožovanie a získavanie potravy pre rôzne druhy fauny viazanej na hydrické biotopy. V sprievodných brehových porastoch, ktoré sú fragmentmi podhorského lužného lesa sú prítomné druhy ako napr. vŕba biela (*Salix alba*), čremcha obyčajná (*Prunus padus*), kalina obyčajná (*Viburnum opulus*), slivka trnková (*Prunus spinosa*), jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), brest horský (*Ulmus glabra*), lipa veľkolistá (*Tilia platyphyllos*).

➤ **Interakčné prvky existujúce (IPe)****IPe1 Kúty**

Charakteristika interakčného prvku: Interakčný prvok je významným ekostabilizačným prvkom, ktorý tvorí sprievodnú vegetáciu vyvinutú popri kanáli v poľnohospodárskej krajine. Predstavuje líniový prvok nelesnej drevinovej vegetácie (NDV) s výskytom vlhkomilných druhov ako napr. vŕba rakytová (*Salix caprea*), vŕba biela (*Salix alba*) a čremcha obyčajná (*Prunus padus*).

IPe2 Zeleň pri ZŠ

Charakteristika interakčného prvku: Existujúci interakčný prvok predstavuje vzrastlá zeleň pri ZŠ Benice. Zeleň tvorí v juhovýchodnej časti smerom od ZŠ brezáľ na ktorú nadväzuje stromoradie s pagaštanom konským (*Aesculus hippocastanum*), v severnej časti dominuje smrekovec opadavý (*Larix decidua*), východnú časť navrhovaného interakčného prvku uzatvára stromoradie s lipou malolistou (*Tilia cordata*). Interakčný prvok má ochrannú funkciu, pôsobí ako vetrolam a znižuje hladinu hluku v areáli ZŠ a priľahlej obytnej zóny.

IPe3 Stromoradie popri ceste

Charakteristika interakčného prvku: Interakčný prvok tvorí stromoradie ovocných stromov (druh jablň domáca (*Malus domestica*)) popri cestnej komunikácii. Interakčný prvok pozitívne ovplyvňuje mikroklimatické pomery a zlepšuje kvalitu ovzdušia.

IPe4 Za Turcom

Charakteristika interakčného prvku: Interakčný prvok je významným ekostabilizačným prvkom, ktorý nadväzuje na nadregionálny biokoridor NRBC 3 Turiec, je hranicou jeho ekotónovej a pufrovacej zóny. Nelesná drevinová vegetácia rastúca v podmäčianých depresiách s výskytom druhov ako napr. vŕba rakytová (*Salix caprea*), vŕba biela (*Salix alba*), čremcha obyčajná (*Prunus padus*), baza čierna (*Sambucus nigra*), ruža šípková (*Rosa canina*) a trstá obyčajná (*Phragmites australis*) poskytuje refúgium pre rôzne druhy fauny.

➤ **Interakčné prvky navrhované (IPn)****IPn1 Medzi nivami – pod Hájom**

Charakteristika interakčného prvku: Interakčný prvok predstavuje návrh výsadby nelesnej drevinovej vegetácie s protieróznou funkciou, ktorý predelí veľkoblukovú ornú pôdu. Tento vegetačný prvok bude plniť okrem pôdo ochrannej aj ekostabilizačnú funkciu v krajine.

Druhovú zloženie fauny a flóry: vŕba biela (*Salix alba*), topol biely (*Populus alba*), druhy rodu hloh (*Crataegus monogyna* agg., *C. laevigata* agg.), svib krvavý (*Swida angustata*), bršlen európsky (*Euonymus europaeus*), ruža šípková (*Rosa canina*), slivka trnková (*Prunus spinosa*), baza čierna (*Sambucus nigra*), kalina obyčajná (*Viburnum opulus*), ostružina ožinová (*Rubus caesius*), čremcha strapcovitá (*Padus avium*), čremcha obyčajná (*Prunus padus*), chmeľ obyčajný (*Humulus lupulus*), plamienok plotný (*Clematis vitalba*) a pod.

IPn2 Antalovské - Sihot'

Charakteristika interakčného prvku: Interakčný prvok predstavuje návrh lipovej aleje (druh lipa malolistá (*Tilia cordata*)), ktorá bude v krajine plniť estetickú ako aj ochrannú funkciu (krajinársky prvok, vetrolam). Aleje v krajine sú významné aj z hľadiska zlepšenia klimatických pomerov, pozitívne vplyvajú nielen na mikroklimu, ale aj klímu okolitej krajiny.

IPn3 Nad Dižinami

Charakteristika interakčného prvku: Interakčný prvok predstavuje návrh vegetačného pásu popri cestnej komunikácii s výsadbou stromov. Interakčný prvok bude mať hygienickú, estetickú a krajinnú funkciu a

celkovo podporí zlepšenie mikroklimatických pomerov. Zároveň bude slúžiť ako vetrolam pre plánovanú výstavbu rodinných domov.

Druhé zloženie fauny a flóry: druh lipa malolistá (*Tilia cordata*)

➤ Prvky zelenej infraštruktúry (PZI)

PZI Pri brehoch Turca

Charakteristika prvku zelenej infraštruktúry: Prvok zelenej infraštruktúry tvoria plochy s rekreačnou funkciou (prírodné ihrisko, areál kaštieľa Benice) umiestnené na trvalých trávnych porastoch (TTP) popri brehoch rieky Turiec. Navrhovaný prvok zelenej infraštruktúry nachádzajúci sa v intraviláne obce zmiernuje negatívne dopady zmeny klímy v urbanizovanom území.

B.12.3 KRAJINNOEKOLOGICKÝ PLÁN – VYHODNOTENIE A ZÁVER

Pri krajinnoekologickom hodnotení sa stanovuje vhodnosť využívania územia na základe ukazovateľov krajiny. Konfrontujú sa požiadavky jednotlivých činností na krajinnoekologické podmienky so skutočne existujúcimi hodnotami krajiny pomocou limitov.

Do evaluačného procesu vstupujú: krajinnoekologické podklady, navrhované činnosti a využívanie, environmentálne limity (abiotické limity, limity súčasnej krajinej štruktúry, limity vyplývajúce z ochrany prírody a významných krajinárskych a ekologických štruktúr, limity vyplývajúce zo stresových javov).

B.12.3.1 Odporúčané aktivity v krajine

Krajinnoekologické komplexy (KEK)

Grafickou syntézou v prostredí GIS vzniklo veľké množstvo krajinnoekologických komplexov (KEK) – t.j. všetky možné vzájomné kombinácie vstupných parametrov z jednotlivých syntetizovaných vrstiev. Obsahovo a typologicky príbuzné krajinnoekologické komplexy boli postupne združované do vyšších typologických kategórií, čím sme postupne dospeli ku krajinnoekologickej typizácii, kde boli vyčlenené nasledovné aglomerované krajinno-ekologické typy krajiny.

➤ I. Meandrujúce koryto s brehovými porastami

KEK I. široká poriečna niva, poriečna rovina, fluvizem, zrnitosť prachovito-hlinitá, nivné hliny, piesčité hliny a piesky, fluviálne sedimenty s pokryvom, rajón náplavov nížinných tokov, kotlinová klíma, mierne teplá, sklonitosť 1°, 3° a viac. Súčasnú krajinnú štruktúru tvorí vodný tok s brehovými porastami a zvyškami lužných lesov..

➤ II. Poľnohospodárska krajina širokej poriečnej nivy so zeleňou poľnohospodárskej krajiny

KEK II. široká poriečna niva, poriečna rovina, fluvizem, zrnitosť prachovito-hlinitá, nivné hliny, piesčité hliny a piesky, fluviálne sedimenty s pokryvom, rajón náplavov nížinných tokov, kotlinová klíma, mierne teplá, sklonitosť 1°, 3° a viac. Súčasná krajinná štruktúra je prevažne tvorená ornou pôdou. Vyskytujú sa tu trvalé trávne porasty (TTP) a nelesná drevinová vegetácia (NDV). Z východnej strany je v kontakte s brehovými porastami a vodným tokom. Nachádzajú sa tu aj antropogénne prvky.

➤ III. Sídlna krajina na širokej poriečnej rovine

KEK III. široká poriečna niva, poriečna rovina, fluvizem, zrnitosť prachovito-hlinitá, nivné hliny, piesčité hliny a piesky, fluviálne sedimenty s pokryvom, rajón náplavov nížinných tokov, kotlinová klíma, mierne teplá, sklonitosť 1°, 3° a viac. Krajina tvorená sídelnými plochami (obytné plochy, sídelná vegetácia, plochy rekreačno oddychové).

➤ IV. Poľnohospodárska krajina s ornou pôdou na riečnej terase

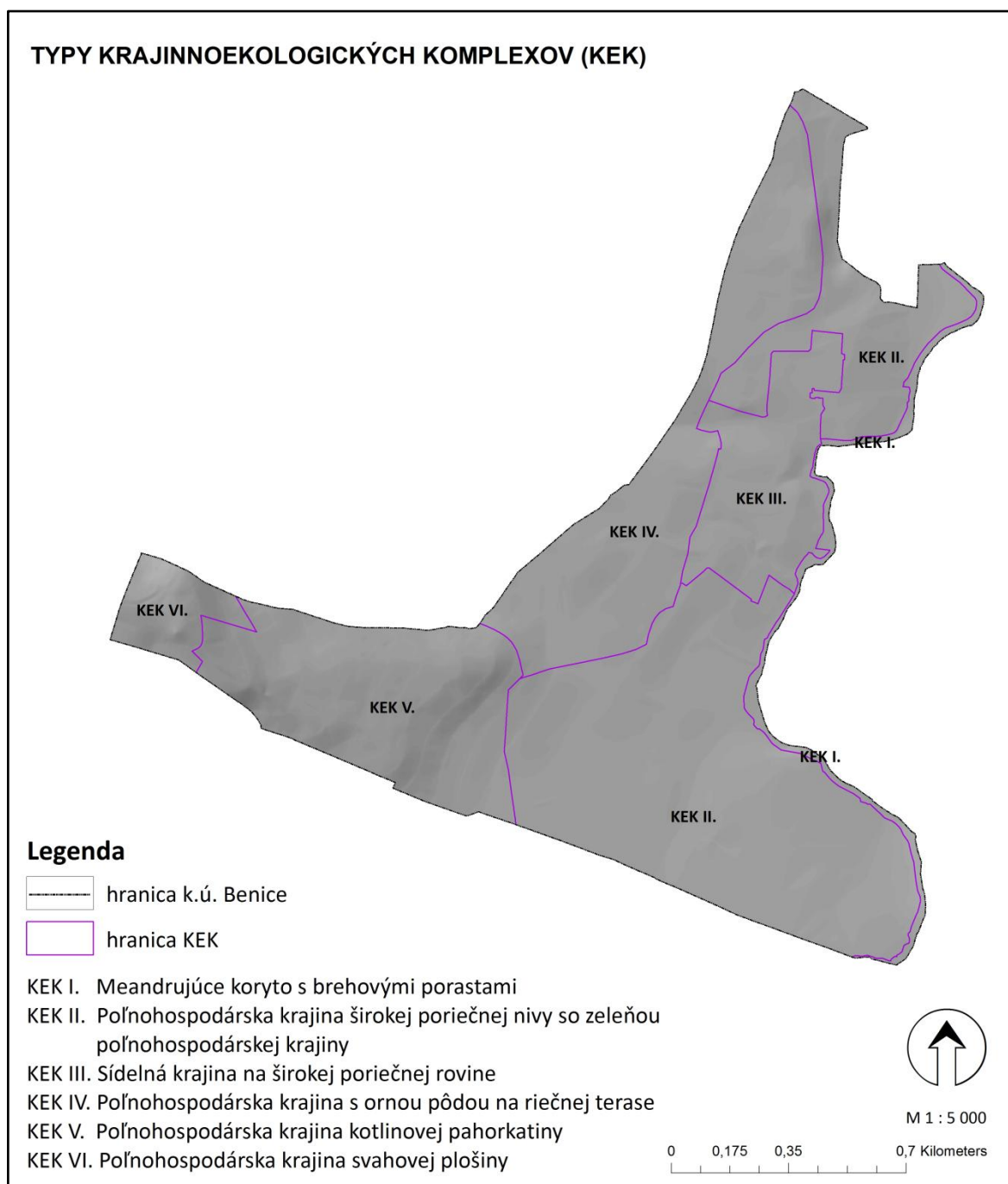
KEK IV. poriečna rovina, terasa (riečna), rendzina, kambizem, fluviálne piesčité štrky a piesky, fluviálne sedimenty s pokryvom, rajón pleistocénnych riečnych terás, rajón deluviálnych sedimentov, rajón náplavov nížinných tokov, kotlinová klíma, mierne teplá, sklonitosť 1°, 3°, 7° a viac. Súčasnou krajinou štruktúrou je orná pôda s antropogénnymi prvkami.

➤ V. Poľnohospodárska krajina kotlinovej pahorkatiny

KEK V. kotlinová pahorkatina, svah v úpäťnej polohe, kambizem, zrnitosť prachovito-hlinitá, fluviálne piesčité štrky a piesky, deluviálne sedimenty (svahoviny) rajón pleistocénnych riečnych terás, rajón deluviálnych sedimentov, kotlinová klíma, mierne teplá, sklonitosť 3°, 7° a viac. Prevažne na ornej pôde s nelesnou drevinovou vegetáciou a s antropogénnymi prvkami.

➤ VI. Poľnohospodárska krajina svahovej plošiny

KEK VI. kotlinová pahorkatina, svahová plošina, rendzina, zrnitosť prachovito-hlinitá, fluviálne piesčité štrky a piesky až hrubé štrky, fluviálne sedimenty terás, rajón deluviálnych sedimentov, rajón pleistocénnych riečnych terás, kotlinová klíma, mierne chladná klíma, sklonitosť 3°, 7°, 12° a viac. Prevažne na ornej pôde s nelesnou drevinovou vegetáciou.

Obr.: Priestorové vymedzenie krajinnoekologických komplexov (KEK)

B.12.4 NÁVRH KRAJINNOEKOLOGICKÝCH A MANAŽMENTOVÝCH OPATRENÍ

B.12.4.1 Návrh krajinnoekologických opatrení

Cieľom návrhu krajinnoekologických opatrení je vytvorenie podmienok pre krajinnoekologicky optimálne využitie územia. Pod krajinnoekologickou optimálnou funkčnou štruktúrou sa rozumie vytvorenie takého prírodno-spoločenského rozvoja s potrebami ochrany prírody a prírodných zdrojov, ktorý je schopný udržať ekologickú stabilitu. Na základe rozboru podmienok územia sa navrhujú na vymedzené krajinnoekologické komplexy (KEK) najvhodnejšie opatrenia zabezpečujúce šetrné využívanie prírody, prírodných zdrojov, zachovanie biodiverzity a podporu ekologickej stability krajiny.

Tab. č.23 - Pre riešené územie boli vytýpané nasledovné návrhy opatrení:

Krajinnoekologické opatrenia	KEK
OPATRENIA NA ZABEZPEČENIE EKOLOGICKEJ STABILITY A BIODIVERZITY	
zachovanie brehových porastov so zastúpením pôvodných druhov drevín	KEK I, KEK II, KEK III, KEK IV

Krajinnoekologické opatrenia	KEK
zabrániť fragmentácii biotopov lužných lesov a brehových porastov	KEK I
na plochách ako sú napr. nivy potokov, mokrade, okolie ekologicky významných segmentov neuvažovať s výstavbou ani rekonštrukciou hydromelioračných zariadení, vylúčiť akékoľvek negatívne zásahy v mokraďových spoločenstvách	KEK I, KEK II
výsadba pôvodných druhov drevín v sídelnej krajine, zabránenie rozširovaniu nepôvodných druhov	KEK III
monitorovať a odstraňovať invázne druhy rastlín	KEK II
podporovať rozčlenenie veľkoblokovej ornej pôdy na maloblokovú ornú pôdu – zvýšiť podiel TTP a NDV ako sú napr. remízky, medze a vetrolamy	KEK IV, KEK V
začleniť do poľnohospodárskej krajiny krajinnú zeleň vo forme alejí, drevinovo-vegetačných pásov a remízok, najmä ako sprievodnú vegetáciu poľných ciest	KEK II, KEK IV, KEK V, KEK VI
neznížiť výmeru chránených pôd	KEK II, KEK IV, KEK V
podporovať ekologické poľnohospodárstvo a preferovať biologické spôsoby hnojenia	KEK II, KEK IV, KEK V, KEK VI
zabrániť ohrozeniu trvalých trávnych porastov (TTP) sukcesnými procesmi, zarastajúce pasienky a lúky rekultivovať s cieľom zachovať biodiverzitu lúčnych porastov	KEK II
podporovať maloplošné využívanie ornej pôdy formou záhrad, záhumienok a extenzívnych ovocných sádov	KEK II, KEK IV
v poľnohospodárskej krajine vytvárať predpoklady pre rozvoj prvkov ÚSES	KEK II, KEK IV, KEK V, KEK VI
rešpektovať obmedzenia vyplývajúce z ochrany prírody a krajiny, z výskytu ekologicky významných segmentov krajiny a prvkov ÚSES	KEK I, KEK II
rešpektovať genofondové lokality ako nezastaviteľný priestor s podporou prirodzeného vývoja biocenóz	KEK I, KEK II
zachovať fragmenty NDV	KEK II, KEK VI
podporovať aktívne včelárstvo (zvyšovať podiel opeľovačov v sadoch, záhradách a okolitej krajine). Podporovať remeselné finálne spracovanie včelích produktov.	KEK II, KEK III, KEK IV
OPATRENIA NA OCHRANU PRÍRODNÝCH A KULTÚRNO-HISTORICKÝCH ZDROJOV	
zabezpečiť ochranu kultúrnych pamiatok a pozoruhodností nachádzajúcich sa v riešenom území	KEK I.
zabezpečiť ochranu urbanistických pamätihodností a pozoruhodností	KEK I
OPATRENIA NA ZLEPŠENIE KVALITY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A OCHRANU ZDRAVIA OBYVATEĽSTVA	
vybudovať sieť značených cyklotrás, naviazaných na významné trasy v regióne Turiec a zabezpečiť ich pravidelnú údržbu	KEK I, KEK III, KEK IV
vytvárať podmienky pre zvýšenie turizmu v obci napr. podporou ekoturizmu a agroturizmu	KEK I, KEK II, KEK III, KEK IV
vysádzať izolačnú zeleň v okolí líniových stavieb	KEK II, KEK III, KEK IV
zabezpečiť separovanie komunálneho odpadu a kompostovanie	KEK III
výstavbe neumiestňovať stavby v blízkosti toku	KEK I
OPATRENIA NA ZACHOVANIE A UDRŽIAVANIE VEGETÁCIE V SÍDLACH	
zvyšovanie podielu sídelnej vegetácie	KEK III
vysádzať sprievodnú vegetáciu v okolí vodných tokov	KEK I
zvyšovať podiel zelene poľnohospodárskej krajiny (TTP, NDV) ako sú napr. remízky, medze a vetrolamy	KEK II, KEK IV, KEK V, KEK VI
pri výrube drevín vykonávať náhradnú výsadbu, viesť evidenciu náhradnej výsadby	KEK I, KEK II, KEK III, KEK IV, KEK V, KEK VI
zachovať a udržiavať solitérnu mimolesnú vegetáciu	KEK II, KEK VI
rešpektovať ochranné pásmo lesa	KEK V, KEK VI
OPATRENIA NA ZMIERNENIE PÔSOBNIA STRESOVÝCH JAVOV	
preferovať osevný postup viacročných krmovín a TTP vzhľadom na potenciálnu vodnú eróziu	KEK V., KEK VI
OPATRENIA NA ZLEPŠENIE PÔSOBNIA ŠTRUKTÚRY VNÍMANEJ KRAJINY	
zachovať meandrujúci tok rieky Turiec a brehové porasty s fragmentami lužného lesa	KEK I

Krajinnoekologické opatrenia	KEK
zachovávať plochy zelene pri novej výstavbe, vytvárať uličné stromoradia	KEK III
vytvárať a zvyšovať podiel zelene poľnohospodárskej krajiny ako sú remízky, medze, vetrolamy alebo solitéry	KEK II, KEK IV, KEK V, KEK VI
maloplošné využitie ornej pôdy je vhodné lokalizovať v nadväznosti na zastavané územie. Zabezpečiť sa tak prirodzený prechod urbanizovaného prostredia do voľnej krajiny	KEK II, KEK IV

B.12.4.2 Návrh manažmentových opatrení na zachovanie a zlepšenie funkcií prvkov MÚSES

Návrh opatrení na skvalitnenie prvkov územného systému ekologickej stability - k prvkom MÚSES sú priradené jednotlivé manažmentové opatrenia :

- MO1** zachovať nelesnú a sprievodnú vegetáciu – solitéry, líniové a skupinové porasty
- MO2** zabrániť sukcesným procesom (odstraňovať dreviny, prípadne byliny a vyhrabávať starinu) na trávinnobylinných biotopoch a lokalitách
- MO3** zabezpečiť prijatie opatrení na zlepšenie kvality vodného systému
- MO4** minimalizovať zásahy do koryta a brehov vodných tokov a plôch (iné než údržbové)
- MO5** zabrániť regulácii vodného toku
- MO6** zamedziť výstavbe bariér, ako sú stupne, hate, strmé kamenné valy a pod.
- MO7** obmedziť výstavbu na brehoch vodného toku
- MO8** zabrániť odstraňovaniu pôvodných brehových porastov
- MO9** kosiť a následne odstraňovať biomasu
- MO10** zosúladiť rekreačné a športové aktivity so záujmami ochrany prírody a krajiny
- MO11** minimalizovať dopady rozširujúcej sa urbanizácie v bezprostrednej blízkosti prvkov MÚSES, regulovať existujúce aktivity (bývanie, infraštruktúra, rekreácia, výroba)
- MO12** vytvoriť ekotónové a pufrovacie zóny okolo prvkov MÚSES s intenzívne využívanou poľnohospodárskou krajinou s cieľom ochrany stabilizačných prvkov pred negatívnymi vplyvmi
- MO13** kontrolovať, zamedziť rozširovaniu a odstraňovať invázne druhy

Tab. č.24 - Opatrenia navrhované pre jednotlivé prvky MÚSES

Názov prvku	Manažmentové opatrenia
<i>Miestny biokoridor (MBk)</i>	
MBk1 Valčiansky potok	MO3, MO4, MO5, MO6, MO7, MO8, MO10, MO12, MO12, MO13
<i>Interakčné prvky existujúce (IPe)</i>	
IPe1 Kúty	MO1, MO12, MO13
IPe2 Zeleň pri ZŠ	MO1, MO10, MO11, MO13
IPe3 Stromoradie popri ceste	MO1, MO13
IPe4 Za Turcom	MO1, MO10, MO11, MO12, MO13
<i>Interakčné prvky navrhované (IPn)</i>	
IPn1 Medzi nivami – pod Hájom	MO1, MO12, MO13
IPn2 Antalovské - Sihot'	MO1, MO12, MO13
IPn3 Nad Dlžinami	MO1, MO12, MO13
<i>Prvky zelenej infraštruktúry (PZI)</i>	
PZI Pri brehoch Turca	MO1, MO2, MO4, MO7, MO8, MO9, MO10, MO11, MO13

B.13 NÁVRH VEREJNÉHO DOPRAVNÉHO A TECHNICKÉHO VYBAVENIA ÚZEMIA

B.13.1 DOPRAVA A DOPRAVNÉ ZARIADENIA

B.13.1.1 Širšie dopravné vzťahy

Obec Benice má dobrú geografickú polohu, leží v južnej časti okresu Martin, na západnom brehu rieky Turiec, cca 9,0 km južne od okresného mesta Martin, cca 38 km od krajského mesta Žilina.

Riešené územie má veľmi dobré dopravné napojenie na okresné mesto Martin a tým aj na hlavné cestné trasy Slovenska a to cestami č. II/519 spájajúcu Martin a Prievidzu a z nej na cestu I/65 - Martin – Kremnica -Žarnovica a pomocou I/65 na diaľnicu D1 ako aj na cestu I/18 Bratislava – Košice (severným smerom) alebo na rýchlostnú cestu R1 – Banská Bystrica – Trnava (južným smerom).

V blízkosti z. ú. obce, prechádza železničná trasa č.118 Vrútky -Banská Bystrica, ktorá je súčasťou železničnej trate Vrútky - Filákov. Najbližšia železničná zastávka sa nachádza v susednej obci Pribovce. Regionálne letisko sa nachádza v Martine v Tomčanoch, regionálne letisko pre medzinárodnú dopravu v Žiline, v Poprade a Sliači, v k. ú. obce Košťany nad Turcom sa nachádza osobitné letisko.

B.13.1.2 Cestná automobilová dopravaExistujúci stav

Cestnú sieť v k. ú. Benice možno rozdeliť podľa charakteru na cesty II. a III. triedy vo vlastníctve ŽSK a sieť miestnych komunikácií vo vlastníctve obce.

Základný komunikačný systém obce tvoria cesty II/519 Nitrianske Pravno – I/65 Příbovce, cesta III/2162 Benice - Valča, ktoré sú vzájomne prepojené priesečnou križovatkou na začiatku obce za mostom od Příbovce.

Základný komunikačný systém ďalej dopĺňa sieť miestnych komunikácií, miestne obslužné komunikácie napojené na cestu II/519. Tie majú miestami nevyhovujúce šírkové parametre, sú na nich líniové a bodové závady, chýbajú popri nich vo väčšej časti územia chodníky.

Obec má cca 4,2 km miestnych komunikácií.

Navrhovaný stav

Dopravný systém obsluhy územia v lokalitách navrhovanej novej obytnej zástavby je navrhovaný ako sieť navzájom prepojených a zokruhovaných komunikácií. Na nezokruhovaných koncovkách sú navrhnuté prístupy do voľnej krajiny.

Miestne existujúce a navrhované komunikácie musia byť posudzované individuálne, či už pri návrhu ich šírkovej úpravy alebo výstavbe nových. Šírkové usporiadanie v niektorých prípadoch, vzhľadom na spôsob existujúcej starej zástavby, nebude možné upraviť na normové parametre.

V miestach, kde to terénne možnosti a stavebné podmienky dovoľujú po dohode s majiteľom pozemku a obcou, navrhujeme upraviť šírkové usporiadanie miestnych komunikácií.

V území navrhujeme:

- **vybudovať** nové obslužné komunikácie v navrhovaných rozvojových lokalitách:
 - 1) obytne územie BI04 v lokalite Sihot' - sprístupniť systémom vnútorných obojsmerných obslužných komunikácií označených ulica **K10** funkčnej triedy C3, kategórie MOK 8,5/30, napojených na miestne komunikácie označené K11, na koncoch ulíc ponechať priechody do poľnohospodárskej krajiny,
 - 2) obytne územie BI05 v lokalite Za krčmu - sprístupniť systémom vnútorných zokruhovaných obslužných komunikácií označených: ulica **K5** obojsmerná funkčnej triedy C3, kategórie MOK 8,5/50, v dopravnom priestore sa nachádza aj chodník pre peších a cyklotrasa (ktorá sa napojí na navrhovanú cyklotrasu do Valče; ulice označené **K6** obojsmerné funkčnej triedy C3, kategórie MOK 8,5/30, ulica K6 vedená zo západnej strany územia je napojená cez nový cestný most na cestu III/2162 novým vjazdom; ulice **K7** jednosmerné funkčnej triedy C3, kategórie MOK 6,5/30, na konci južnej ulice ozn. K6 ponechať priechod do poľnohospodárskej krajiny,
 - 3) obytne územie BI06 v lokalite Od Valčianskeho chotára a navrhovanú OV02 - sprístupniť novým zokruhovaným systémom obslužných komunikácií označených ulica **K1** funkčnej triedy C3, kategórie MOK 8,5/30 a **K2** funkčnej triedy C3, kategórie MOK 8,5/50 napájajúcu sa na cestu III. triedy III/2162 existujúcim vjazdom, na koncoch ulíc ponechať priechody do poľnohospodárskej krajiny,
 - 4) občianska vybavenosť OV03 v lokalite Od Valčianskeho chotára - sprístupniť z cesty III. triedy existujúcou komunikáciou **K2** a novonavrhovanou komunikáciou **K4** funkčnej triedy C3, kategórie MOK 8,5/30, napájajúcou sa na cestu III/2162 jedným novým vjazdom, vnútorné územie dopravne obslužiť novým zokruhovaným systémom obslužných komunikácií,
- **vybudovať** nový cestný most cez Valčiansky potok popri cintoríne cez BI06 do navrhovaného obytného územia BI05
- **rešpektovať** existujúce obslužné komunikácie:
 - 1) Ulicu označenú **K3** v území BH01, OV01, SP01 ako miestnu obslužnú obojsmernú komunikáciu funkčnej triedy C3, kategórie MOK 6,5/30
 - 2) Ulice označené **K8, K9, K11** v obytnom území BI03 ako miestne obslužné obojsmerné komunikácie funkčnej triedy C3, kategórie MO 6,5/30,
 - 3) Ulice označené **K12** v lokalite BI01 ako miestnu obslužnú obojsmernú komunikáciu funkčnej triedy C3, kategórie MOK 8,5/50,
 - 4) Ulicu označenú **K13** v území BI02, RU01 ako miestnu obslužnú obojsmernú komunikáciu funkčnej triedy C3, kategórie MOU 6,5/30,
 - 5) Ulice označené **K14** v zmiešanom území ZU01 ako existujúce miestne obslužné jednosmerné komunikácie funkčnej triedy C3, MOU 6,5/30 s prvkami upokojenia,

Ďalej:

- **rešpektovať** nadradené verejnoprospešné stavby z ÚPN-VÚC Žilinského kraja bod 2. Dopravné stavby:
 - ✓ 2.1 stavby cestnej dopravy :
 - 2.1.3 rýchlostná cesta R3 v kompletnej trase, križovatky a privádzače, sprievodné komunikácie alternatívne I/59 a I/70, cestný ťah alternatívne I/65, II/519, III/06538 a I/14,
- **rešpektovať** výhľadové šírkové usporiadanie cesty II/519:

- ✓ *v zastavanom území obce, vymedzenom platným územným plánom obce, v kategórii MZ 14/60, resp. MZ 13,5/60, vo funkčnej triede B1*
- ✓ *mimo zastavaného územia obce, vymedzenom platným územným plánom obce, v kategórii C 11,5/80*
- *rešpektovať navrhované nové dopravné napojenia na cestu II/ 519 a III/2162*
- *rešpektovať navrhovanú komunikačnú sieť funkčnej triedy C3, kategórii MOK 8,5/50, resp. kategórie MOU 6,5/30 s prvkami upokojenia; komunikácie podľa možností zokruhovať, na nezokruhovaných koncoch ponechať prístupy do voľnej krajiny*
- *pri výstavbe nových obytných zón je potrebné miestne komunikácie zhotoviť v kategórii C3 MOK 8,5/50 (so šírkou dopravného priestoru min. 10,0 m medzi oploteniami, t.j. 2x3,0 m jazdný pruh, 2x2,0 m zelené pásy, resp. 2,0 zelený pás+2,0 chodník),*
- *rešpektovať OP cesty II. triedy, mimo zastavaného územia obce, vymedzeným platným územným plánom obce, v zmysle zákona č.135/1961 Zb.- cestný zákon v znení neskorších predpisov a vykonávacej vyhlášky č.35/1984 Zb. - 25,0 m od osi komunikácie*
- *rešpektovať OP cesty III. triedy, mimo zastavaného územia obce, vymedzeným platným územným plánom obce, v zmysle zákona č.135/1961 Zb.- cestný zákon v znení neskorších predpisov a vykonávacej vyhlášky č.35/1984 Zb. - 20,0 m od osi komunikácie*
- *dopravné napojenie novo navrhovaných lokalít riešiť v súlade s STN 73 6110*
- *rešpektovať platný zákon o pozemných komunikáciách (v súčasnosti zákon č.135/1961 Zb.- cestný zákon v znení neskorších predpisov)*

B.13.1.3 Hromadná doprava

Obec je veľmi dobre sprístupnená prímestskou autobusovou dopravou, vďaka svojej prejazdnej polohe do iných obcí (Príbovce, Rakovo, Ležiachov, Slovany). Intenzita spojov hromadnej dopravy je dostatočná a vyhovujúca. Cesta z mesta Martin do obce trvá pár minút. Na území obce sa nachádzajú 3 zastávky hromadnej autobusovej dopravy. Všetky zastávky spĺňajú dochádzkové vzdialenosti tzv. izochrony časovej dostupnosti.

Všetky zastávky sú situované pri ceste II/519. Zastávka pri obchode nemá vybudovaný prístrešok. Zastávky nemajú vybudované odbočovacie a pripájacie pruhy, okrem zastávky pri futbalovom ihrisku, ktorá je riešená ako plocha mimo cesty II/519 s obrátkom autobusov.

Navrhujeme:

- *vymeniť, zrekonštruovať, resp. dobudovať zastávkové prístrešky*
- *tam, kde to priestorové pomery dovoľia, vybudovať na existujúcich zastávkach zastávkové niky*

B.13.1.4 Železničná doprava

Cez k. ú. obce Benice vedie železničná trať č.118 Filakovo – Vrútky, nenachádza sa však železničná stanica v k. ú. obce. Jedná sa o dvojkoľajovú, neelektrifikovanú železničnú trať. V zmysle etapizácie výstavby a rozvoja železničnej siete (ÚPN-VÚC Žilinského kraja, rozvojové zámery ŽSR) je táto trať zaradená do modernizácie a elektrifikácie tratí po r. 2015.

Na území obce sa nenachádza železničná zastávka, výhodná poloha obce však umožňuje využívať železničnú stanicu Príbovce-Rakovo vo vedľajšej obci Príbovce.

Navrhujeme:

- *zachovať existujúce objekty a zariadenia ŽSR*
- *rešpektovať výhľadové záujmy ŽSR*
- *stavby v obvode dráhy a v OP dráhy podliehajú dodržiavaniu ustanovení zákona č.513/2009 o dráhach a zákona č.50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov*

B.13.1.5 Civilné letectvo

V katastrálnom území obce sa nenachádza žiadne letisko, heliport ani letecké pozemné zariadenie evidované Dopravným úradom. Regionálne letisko sa nachádza v Martine v Tomčanoch, regionálne letisko pre medzinárodnú dopravu v Žiline, v Poprade a Sliači, v k. ú. obce Košťany nad Turcom sa nachádza osobitné letisko.

V zmysle ustanovení leteckého zákona (§ 30 č.143/1998 Z. z. o civilnom letectve v platnom znení) je potrebné požiadať Dopravný úrad o súhlas pri stavbách a zariadeniach :

- *stavby a zariadenia vysoké 100 m a viac nad terénom (§ 30, ods.1, písm. a),*
- *stavby a zariadenia vysoké 30 m a viac, umiestnené na prírodných a umelých vyvýšeninách, ktoré vyčnievajú 100 m a viac nad okolitú krajinu (§ 30, ods.1, písmeno b),*

- zariadenia, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia VVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielačnice (§ 30, ods.1, písm. c),
- zariadenia, ktoré môžu ohroziť let lietadla, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje (§ 30, ods.1, písmeno d).

B.13.1.6 Statická doprava

Statickou dopravou rozumieme parkovacie plochy, odstavňové plochy a garáže. Parkovanie a odstavovanie vozidiel v rámci obytného územia (pri rodinných domoch) prebieha sčasti na vlastných pozemkoch, autá parkujú obyvatelia aj na uliciach, čo je nevyhovujúci stav, hlavne vzhľadom na zimnú údržbu a obslužné služby (smeťari, hasiči, ap.). V obci sa nachádzajú odstavňové plochy v blízkosti niektorých stavieb občianskej vybavenosti: pri obecnej úrade, predajni potravín, pri areáli školy, ako aj pri reštauračných a pohostinských zariadeniach. V území chýbajú parkovacie plochy napr. pri cintoríne.

Pri areáli viacúčelového ihriska sa nachádzajú garáže, ktoré sú v súkromnom vlastníctve väčšinou osôb bývajúcich v bytovom dome pri areáli ZŠ.

Navrhujeme:

- *plochy pre odstavovanie a parkovanie vozidiel pre rodinné domy, komerčnú občiansku vybavenosť, zmiešané územia, výrobné územia, riešiť v rámci vlastných pozemkov v zodpovedajúcej kapacite*
- *parkovacie plochy vybudovať:*
 - ✓ *pri cintoríne*
 - ✓ *v rámci navrhovaného areálu občianskej vybavenosti (OV03)*

B.13.1.7 Cyklistická doprava

V obci neexistujú značené cyklistické chodníky, cyklisti využívajú ako cyklotrasu cestu č.II/519 a III/2162 V blízkosti obce prechádzajú značené cyklistické trasy (*zdroj: www.oma.sk):

- ✓ modrá č.2415 Martin - Turčianske Teplice, celková dl.44,5 km
- ✓ zelená č.5427 Košťany nad Turcom - Socovce, celková dl. 10,5 km

Vzhľadom na pekné blízke prírodné prostredie v okolí obce, ktoré je využívané pomerne dosť na rekreačnú cyklistiku navrhujeme:

- *vytvoriť sieť bezpečných cyklistických chodníkov do susedných území*
- *vybudovať cyklochodník medzi obcou Benice a Valča*
- *označiť samostatný pruh pre cyklistov*
- *doplniť oddychové miesta a infraštruktúru pre cyklistov popri cyklotrasách*

B.13.1.8 Pešia doprava

V obci sa nachádzajú samostatné pešie trasy, pešie priestranstvá sa v obci nenachádzajú. Chodníky v obci sú vybudované:

- *popri ceste II/519 v celej dĺžke intravilánu obce, z juhu až po ZŠ a ďalej do k. ú. Příbovce*
- *v novej lokalite IBV v južnej časti z. ú. obce*

Chodníky hlavne chýbajú od cintorína do obce, ako aj v staršej zástavbe.

V území sa nachádzajú lávky pre peších:

- *cez rieku Turiec do k. ú. Příbovce k železničnej stanici*
- *cez Valčiansky potok ku škole*
- *cez Valčiansky potok ku cintorínu*

Navrhujeme:

- *v centre obce vytvoriť pešie plochy so skľudnenou dopravou a zeleňou, s prednostným pohybom chodcov*
- *vybudovať jednostranný peší chodník – popri ceste III/2162, od školy ku cintorínu s pokračovaním do obce Valča*
- *min. jednostranné chodníky v navrhovaných rozvojových lokalitách*
- *rešpektovať a zachovať, resp. vybudovať nové lávky pre peších:*
 - ✓ *cez rieku Turiec do k. ú. Příbovce k železničnej stanici*
 - ✓ *cez Valčiansky potok ku škole*
 - ✓ *cez Valčiansky potok ku cintorínu*
- *vybudovať rekreačné trasy, náučné chodníky, chodníky zdravia do príľahlých k. ú.*

B.13.1.9 Negatívny vplyv dopravy na životné prostredie, hluková záťaž z dopravy, eliminácia negatívnych účinkov

Zaťaženie obce hlukom a vibráciami je pomerne výrazné. Zdrojom dopravného hluku v obci sú najmä cesta II/519a III/2162.

Na účely posudzovania hlukovej záťaže prostredia z dopravy je stanovená Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 237/2009 Z. z. V zmysle jej ustanovení je osídlenie obce pozdĺž ciest II/519, III/2162 a miestne komunikácie zaradené do II. kategórie územia pre ktorú platia najvyššie prípustné hodnoty hluku vo vonkajšom prostredí 50 dB cez deň a večer a 45 dB v nočnom období. V obci neexistuje areál zaradený do kategórie územia I. kategória územia s najprísnejším limitom (územia s osobitnou ochranou pred hlukom – liečebné a kúpeľné areály).

Cesta II/519

Existujúca cesta II/519 je trasovaná zastavaným územím obce a rozdeľuje obec na 2 časti. Vede z Príbovíc od križovatky s cestou I/65 do Nitrianskeho Pravna. Merania hlukovej záťaže z cestnej dopravy neboli na spomínanej ceste v obci vykonané.

Cesta III/2162

Existujúca cesta - vedie z obce Benice do obce Valča. Premávku na spomínanej komunikácii predstavuje prevažne cieľová doprava a tranzit do obce Valča, resp. do strediska Snowland vo Valčianskej doline. Merania hlukovej záťaže z cestnej dopravy na spomínanej ceste v obci neboli vykonané.

Eliminácia negatívnych účinkov dopravy

Vzhľadom na to, že väčšina navrhovaného obytného územia (lokalita Za Krčmu) leží mimo hlavných komunikačných ťahov, nie je zaťaženie hlukom a vibráciami z dopravy také veľké, aby bolo treba uvažovať o špeciálnych protihlukových opatreniach.

Vzhľadom k tomu, že v blízkosti cesty II/519 v lokalite Sihoť je navrhnuté obytné územie, priamo nadväzujúce na existujúce obytné územia, je potrebné pre navrhovanú funkčnú plochu v ďalšom stupni projektovej dokumentácie spracovať hlukový štúdiu s reálnym meraním hluku na náklady investorov jednotlivých stavieb a navrhnuť elimináciu účinkov hluku vhodnými protihlukovými opatreniami. Znížiť nepriaznivé vplyvy dopravy na bývanie je možné jednak technickými opatreniami na jednotlivých obytných budovách (napr. zvukovoizolačné okná a dvere, zábradlia balkónov, vhodná dispozícia a pod.) ako aj výsadbou izolačnej zelene.

Návrh územného plánu obce nepredpokladá zvýšenie záťaže hlukom alebo vibráciami.

B.13.1.10 Ochrana vodohospodárskych záujmov vzhľadom na dopravnú infraštruktúru

Za účelom ochrany vodohospodárskych záujmov a v záujme zamedzenia vzniku migračných bariér, škôd a porúch na vodných tokoch, ako i zabezpečenie riadnej údržby vodných tokov je potrebné nové dopravné a technické riešenie územia, miestne komunikácie, resp. dopravné vybavenie akéhokoľvek druhu navrhovať:

- ako jednotnú zbernú komunikáciu pre ucelenú oblasť v súbehu s vodným tokom a následným (jedným spoločným) križovaním vodného toku, umiestneným vo vhodnom profile vodného toku
- ako dopravné a technické riešenie, ktoré bude prednostne využívať už vybudované mostné objekty,
- križovanie s vodnými tokmi technicky riešiť v súlade s príslušnými STN,
- za účelom optimalizácie a regulácie nových mostných objektov križujúcich vodné toky, návrh umiestnenia je potrebné ešte pred zahájením spracovania podrobnejšej dokumentácie odsúhlasiť so správcom vodného toku.

B.13.2 VODNÉ HOSPODÁRSTVO

Územie obce Benice patrí z hydrologického hľadiska do povodia vodohospodársky významného vodného toku Váh.

Pri navrhovaní rozvoja obce je potrebné rešpektovať platné zákony - v súčasnosti: zákon o vodách č.364/2004 Z. z. a príslušné platné normy - v súčasnosti STN 73 6822 Križovanie a súbehy vedení a komunikácií s vodnými tokmi, STN 75 2102 Úpravy riek a potokov a pod. Okrem toho rozvojové aktivity musia byť v súlade so Zákonom č.7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami a je potrebné dodržať ochranné pásma vodných tokov - min. 10 m od brehovej čiary pri vodohospodársky významných vodných tokoch a min. 6 m pri ostatných vodných tokoch obojstranne.

a) Vodné toky

V prílohe č. 1 k vyhláške č. 211/2005 Z. z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov, sa v k. ú. nachádzajú 2 vodohospodársky významné toky. Uvádzame ich s číslom hydrologického poradia:

- 4-21-05-020 Turiec
- 4-21-05-071 Valčiansky potok

b) Vodné plochy

V k. ú. Benice sa nenachádzajú.

c) Podzemná voda

Podzemná voda v aluviálnej nive Turca sa nachádza v hĺbke 3 – 4 m a kolíše v závislosti od hydrologických stavov v tokoch Turca. Generálny smer prúdenia podzemných vôd Turca je sever – juh. Územie je infiltračnou oblasťou martinskej minerálnej vody Fatra. Pravostranné prítoky sú málo významné z hľadiska akumulácie podzemnej vody.

Nariadenie vlády SR č. 174/2017 Z.z. ustanovuje citlivé a zraniteľné oblasti podľa § 33 a 34 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách. Podľa tohto nariadenia sú:

- 1) za citlivé oblasti citlivé oblasti podľa § 33 vodného zákona sa ustanovujú vodné útvary povrchových vôd na území SR, v ktorých dochádza alebo môže dôjsť v dôsledku zvýšenej koncentrácie živín k nežiadúcemu stavu kvality vôd, ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sú využiteľné ako vodárenské zdroje a ktoré si vyžadujú v záujme zvýšenej ochrany vôd vyšší stupeň čistenia vypúšťaných odpadových vôd - **citlivou oblasťou je celé územie okresu Martin,**
- 2) za zraniteľné oblasti podľa § 34 vodného zákona sa ustanovujú poľnohospodársky využívané pozemky v obciach, ktorých zoznam je uvedený v prílohe č. 1 tohto nariadenia. **K. ú. Benice je zraniteľnou oblasťou.**

d) Minerálne vody

Zákon č. 538/2005 Z.z. o prírodných liečivých vodách, prírodných liečebných kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných minerálnych vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa zaoberá ochranou prírodných a liečivých zdrojov.

Prírodné minerálne vody ani geotermálne vody sa v k.ú. Benice nenachádzajú.

e) Citlivé oblasti

Nariadenie vlády SR č. 174/2017 Z.z. ustanovuje citlivé a zraniteľné oblasti podľa § 33 a 34 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách. Podľa tohto nariadenia sú:

- za citlivé oblasti citlivé oblasti podľa § 33 vodného zákona sa ustanovujú vodné útvary povrchových vôd na území SR, v ktorých dochádza alebo môže dôjsť v dôsledku zvýšenej koncentrácie živín k nežiadúcemu stavu kvality vôd, ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sú využiteľné ako vodárenské zdroje a ktoré si vyžadujú v záujme zvýšenej ochrany vôd vyšší stupeň čistenia vypúšťaných odpadových vôd - **citlivou oblasťou je celé územie okresu Martin.**

B.13.2.2 Zásobovanie pitnou vodou**Zdroje vody a ich ochrana**

V katastri obce Benice sa nenachádza žiadny zdroj pitnej vody.

Zásobovanie pitnou vodou – súčasný stav

Obec má vybudovanú vodovodnú sieť v správe Turčianskej vodárenskej spoločnosti a.s. Martin, napojenú na skupinový vodovod Martin. Prvý vodovod bol pre obec vybudovaný v r.1969. Zdrojom vody je prameň Sopotná vo Valči. Z vodojemu Valča je gravitačným prírodným potrubím LT DN 150 voda dopravovaná do Beníc. Rozvodným potrubím po obci sú tlakové rúry PE, DN 100. Trasy sú vedené po obecných komunikáciách, verejnej zeleni, chodníkoch, verejných spevnených plochách.

Na verejný vodovod je v súčasnej dobe pripojených 100 % domácností v obci.

Tab. č.25 - Bilancia vybudovaného vodovodu - súčasnosť

Celková dĺžka vodovodnej siete:	3 411,64 m
Prírodné potrubie Valča – Benice dĺžky:	1 960,00 m
Materiál tlakového potrubia – prírodné potrubie: LT - liatina	
DN prírodné potrubia:	DN 150
Rozvodné potrubie po obci materiál, DN : Plast PE - tlakové, DN 100, DN 80	
Verejné časti prípojok : DN 25, materiál rPE – ťažký rad, v správe TURVOD, počet ks prípojok 98, celková dĺžka prípojok	451 m
Počet osadených vodomeroch:	122 ks
Počet odberateľov :	117 ks
Počet odberných miest :	119 ks
Obyvatelia zásobovaní vodou rok 2018:	351 osôb
rok 2017:	352 osôb
Špecifická spotreba vody fakturovanej celkom:	93,5 l/os. /deň
pre obyvateľov:	75,7 l/os./deň
vody vyrobenej:	213,1 l/os./deň

Zásobovanie pitnou vodou – navrhovaný stav

Návrh koncepcie zásobovania pitnou vodou vychádza z „Programu rozvoja vodovodov a kanalizácií v regióne Turca“, kap. 8.1.1 technická správa – časť vodovody, rešpektuje existujúci systém zásobovania pitnou vodou z verejného vodovodu v správe Turčianskej vodárenskej spoločnosti, a.s.

Predložená potreba pitnej vody pre návrhový rok 2040 je vyčíslená podľa vyhlášky MŽP SR č. 684/2006 Z.z. z 14.11.2006, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách na návrh, projektovú dokumentáciu a výstavbu verejných vodovodov a kanalizácií. Na verejný vodovod bude napojený bytový fond, zariadenia občianskej vybavenosti, športová vybavenosť...

Pre výpočet potrieb pitnej vody sa vychádzalo z rozdelenia špecifickej potreby vody:

Tab. č.26 - Celková potreba pitnej vody

		Počet		Špecif. potreba vody l/os l/deň	Denná potreba vody l/deň	
		2021	2040		2021	2040
A. Bytový fond						
	obyvatelia	352	450	135	47 520	60 750
				Q _{p1} =	47 520	60 750
B. Občianska vybavenosť						
obecný úrad	zamestnanci	2	2	60	120	120
základná škola	žiaci	267	380	25	6 675	9 500
	zamestnanci	49	69	60	2 940	4 140
školská jedáleň	zamestnanci	4	6	300	1 200	1 800
	počet jedál/deň	369	553	25	9 225	13 825
materská škola	deti	21	42	60	1 260	2 520
	zamestnanci	7	14	60	420	840
pobytové sociálne a sociálno-zdravotné zariadenia	zamestnanci	-	35	80	-	2 800
	klienti (lôžko)	-	60	250	-	15 000
denný stacionár	zamestnanci	-	7	80	-	560
	klienti (stoličky)	-	20	10	-	200
komunitné centrum	klienti (stoličky)	-	20	5	-	100
dom smútku	stoličky	48	48	5	240	240
športový areál -sociálny objekt	sprchy, toalety	5	10	60	300	600
				Q _{p2} =	22 380	55 245
C. Obchodné prevádzky, maloobchod						
Obchodné reťazce	zamestnanci	-	30	60	-	180
				Q _{p3} =	-	180
D. Stravovacie a ubytovacie služby						
Kaštieľ	zamestnanci	-	10	300	-	3 000
	reštaurácia - stoličky	60	100	25	1 500	2 500
	ubytovaní - lôžka	18	40	150	2 700	6 000
Pizzéria	zamestnanci	5	5	300	1 500	1 500
	stoličky	50	50	25	1 250	1 250
Drevená dedinka	zamestnanci	5	5	300	1 500	1 500
	stoličky	130	130	25	3 250	3 250
Iné služby						
	zamestnanci	-	20	60	-	1 200
				Q _{p4} =	11 700	20 200
E. Výrobné a nevýrobné služby						

	Počet	Špecif. potreba vody l/os l/deň	Denná potreba vody l/deň	
	2021	2040	2021	2040
živnostníci	12	30	120	1 440
Q_{p5} =			1 440	3 600
SPOLU			83 040	139 975

Posúdenie kapacity vodného zdroja a akumulácie (r.2040)

Podľa Vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 684 zo 14.11.2006, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách na návrh, projektovú dokumentáciu a výstavbu verejných vodovodov a verejných kanalizácií, platí:

Priemerná denná potreba vody Q_p:

$$Q_p = Q_{p1} + Q_{p2} + Q_{p3} + Q_{p4} + Q_{p5} = 139\,975 \text{ l/deň} = 139,975 \text{ m}^3/\text{deň}$$

Maximálna denná potreba vody Q_m:

$$Q_m = (Q_{p1} + Q_{p2}) \times k_d + Q_{p3} + Q_{p4} + Q_{p5} = 115\,995 \times 1,6 + 23\,980 \text{ l/deň} = 209\,572 \text{ l/deň} = 2,426 \text{ l/s}$$

Maximálna hodinová potreba Q_h:

$$Q_h = Q_m \times k_h = 209\,572 \times 1,8 = 15\,718 \text{ l/hod} = 4,366 \text{ l/s}$$

Ročná potreba vody Q_r:

$$Q_r = Q_p \times 365 = 139\,975 \times 365 = 51\,090,875 \text{ m}^3/\text{rok}$$

kde: *k_d*.....koeficient dennej nerovnomernosti

k_hkoeficient hodinovej nerovnomernosti

Minimálna potreba objemu akumulácie (60% z Q_m) :

$$V = 209\,572 \times 0,6 = 125\,743 \text{ l} = \text{cca } 125,75 \text{ m}^3$$

Vzhľadom na skutočnosť, že rozvodná vodovodná sieť obce Benice je zásobovaná z vodojemu (VDJ) Valča (2x 150 m³), ktorý však zásobuje pitnou vodou aj obce Valča a Trnovo, pre relevantné posúdenie kapacity vodného zdroja a akumulácie je potrebné zohľadniť ako spotrebisko všetky tri obce spolu.

Súčasný stav počtu obyvateľov všetkých troch obcí spolu (Benice+Valča+Trnovo) je 2200, výhľad na rok 2040 je 2814 obyvateľov. Maximálna denná potreba vody Q_m je v tomto prípade pre súčasný stav 524,15 m³/deň (6,07 l/s), pre výhľad na rok 2040 je 720,19 m³/deň (8,34 l/s).

Vodný zdroj Sopotná (výverový prameň), plniaci VDJ Valča, má minimálnu výdatnosť 10,5 l/s, povolené čerpanie je 18,0 l/s. Na základe vyššie uvedeného možno konštatovať, že **kapacita vodného zdroja bude dostatočná aj pre predpoklad nárastu spotreby pitnej vody v roku 2040.**

Minimálna výpočtová potreba akumulácie pre súčasný stav predstavuje 60% z 524,15 m³/deň = 314,49 m³/deň, pre výhľad na rok 2040 je to 60% zo 720,19 m³/deň = 432,11 m³/deň. Existujúca akumulácia vo vodojeme o objeme 300 m³ je v súčasnosti napriek tomu postačujúca, predstavuje 57,2% z maximálnej dennej potreby vody pre súčasný stav. S ohľadom na nerovnomernosť spotreby pitnej vody v spotrebisku, s predpokladom nárastu maximálnej dennej potreby pitnej vody ku r. 2040 o 27,2%, s prihliadnutím na kapacitu prameňa Sopotná, ako aj na možnosť zásobovania daného spotrebiska z VDJ Žabokreky (to zn. z dvoch zdrojov) môžeme konštatovať, že **existujúci objem akumulácie vodojemu bude dostačujúci aj pre predpoklad nárastu spotreby pitnej vody v roku 2040.**

Všetka existujúca a navrhovaná zástavba sa pohybuje v nadmorských výškach od 420,0 m n.m., B.p.v., do cca 435,0 m n.m., B.p.v., kóta dna existujúceho vodojemu Valča (2x 150 m³) je 501,20 m n.m., B.p.v. Z uvedeného vyplýva, že **nové plochy určené pre plánovanú výstavbu budú mať dostatočný prevádzkový tlak na zásobovanie pitnou vodou** – nevzniká potreba riešiť zvyšovanie tlaku (ATS).

Nové plochy určené pre plánované IBV, HBV, resp. objekty občianskej vybavenosti navrhujeme zásobovať pitnou vodou rozšírením existujúcej rozvodnej vodovodnej siete, resp. z existujúcich rozvodných vodovodných radov v obci. Rozšírenie rozvodnej vodovodnej siete je navrhnuté v nadväznosti na územný rozvoj a nové stavebné plochy v zastavanom území. Navrhujeme rozšírenie vodovodnej siete profilom DN

100 HDPE. Vodovodné rady budú zokruhované, pokiaľ to miestne podmienky umožnia, čo zabezpečí zlepšenie hygienickej prevádzky a zníženie prestojov pri poruche a údržbe vodovodu. Navrhované vodovodné rady rozšírenia budú vedené v existujúcich a navrhovaných miestnych komunikáciách, podľa možnosti vo verejných a obecných pozemkoch. Na vodovodných radoch budú osadené trasové uzávery, podzemné hydranty DN80, ktoré budú plniť funkciu vzdušníka a kalníka, v prípade potreby aj zariadenia pre redukciu tlaku. Maximálny pretlak v najnižších miestach vodovodnej siete každého tlakového pásma nesmie prevyšovať hodnotu 0,6 MPa. V rámci projektovej prípravy rozšírenia verejného vodovodu a jeho zokruhovania v jednotlivých lokalitách konzultovať potrebu zariadení na redukciu tlaku s prevádzkovateľom vodovodu.

B.13.2.3 Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd

Zneškodňovanie odpadových vôd - súčasný stav

Obec Benice má vybudovanú kanalizačnú sieť napojenú na skupinovú kanalizáciu Martin-Vrútky s čistením na ČOV Vrútky, v správe Turčianskej vodárenskej spoločnosti a.s., Martin. Splaškové odpadové vody z obce sú prečerpávané do kanalizačného systému Martin - Vrútky. Vybudovaná stoková sieť v obci Beniciach je pre odpadové vody, ktoré majú charakter splaškových a komunálnych odpadových vôd od obyvateľstva. V obci sa nenachádza väčší producent odpadových splaškových vôd. V katastrálnom území nie je vybudovaný priemysel, ktorý by ovplyvnil množstvo a charakter znečistenej vody.

Kanalizačná sieť po obci je gravitačná DN 300 PVC-U so spoločným výústením do čerpacej stanice (ČS) umiestnenej v k. ú. Benice. Z čerpacej stanice sú splašky tlakovým potrubím DN 140 HDPE pripojené na regionálnu skupinovú kanalizáciu z 22 obcí so spoločným čistením na ČOV Vrútky. Kanalizácia je vybudovaná v celej zastavanej časti obce. Na splaškovej gravitačnej kanalizácii DN 300 sú vybudované kanalizačné prefabrikované šachty DN 1000 v max. vzdialenosti 50 m, pri zmene nivelety resp. lomových bodoch trasy kanalizácie. Potrubia sú uložené v obecných komunikáciách, spevnených plochách. Trasy vedú v strede jedného jazdného pruhu komunikácie. Tlaková kanalizácia je odzdušená v armatúrnej šachte osadenej v areáli školy.

Vodoprávne povolenie a kolaudácie k užívaniu stavby "Obec Benice – Kanalizácia" vydal OUŽP Martin č. ŽP- 3283/1995-vod. Ma., Vodoprávne povolenie č. j. 446/131/2007 – Ďu, Obytný súbor IBV – Benice 20 rodinných domov kanalizácia splašková, kolaudačné povolenie č. j 63/52/2008 – Ďu.

Dĺžka existujúcej gravitačnej stokovej siete v obci je cca 3,22 km, cca 110 prípojk. Odkanalizovaných je v súčasnej dobe 99 % domácnosti v obci. Na území obce sa nachádza 1 čerpacia stanica odpadových vôd, s kapacitou 11,94 l/s.

Prípojky splaškovej kanalizácie

Odvedenie splaškových vôd z jestvujúcich stavieb je kanalizačnými prípojkami DN 150. Prípojky sú rozdelené na časti verejné, od pripojenia na stoky po revízne šachty sú v správe Turčianskej vodárenskej spoločnosti, a.s. Martin a prípojky prechádzajúce po súkromných pozemkoch producentov odpadových vôd a výústením do kanalizačných šacht osadenej 1,00 m na pozemkoch producentov sú majetkom producentov splaškových vôd.

Zneškodňovanie odpadových vôd - navrhovaný stav

Odkanalizovanie rešpektuje odvádzanie splaškových odpadových vôd do kanalizácie a následné čistenie na ČOV Vrútky. Navrhované rozšírenie splaškovej kanalizácie bude zhotovené z potrubia PP, resp. PVC, s vnútorným priemerom DN 300 kruhovej tuhosti min. SN8 a zaústené do existujúcej splaškovej kanalizácie. Jednotlivé kanalizačné zberače budú vedené v miestnych komunikáciách, podľa možnosti vo verejných a obecných pozemkoch. Na gravitačnej časti splaškovej kanalizácie DN 300 budú vybudované vstupné kanalizačné prefabrikované šachty DN 1000 v max. vzdialenosti 50 m. Všetku navrhovanú zástavbu navrhujeme odkanalizovať gravitačne.

Vzhľadom na územno-technické limity v novej lokalite BI05 je navrhnutá čerpacia stanica kanalizácie, umiestnená v území RU02.

Odtokové množstvá splaškových odpadových vôd v roku 2040:

Priemerný denný prietok splaškových odpadových vôd Q_{s24} :

- je totožný s priemernou dennou potrebou vody (v zmysle STN 75 6101)

$$Q_{s24} = 139,975 \text{ m}^3/\text{deň} = 1,62 \text{ l/s}$$

Maximálny hodinový prietok splaškových vôd:

$$Q_{shmax} = k_{hmax} \times Q_{s24} = 3,0 \times 1,62 = 4,86 \text{ l/s}$$

Minimálny hodinový prietok splaškových vôd:

$$Q_{shmin} = k_{hmin} \times Q_{s24} = 0,6 \times 1,62 = 0,97 \text{ l/s}$$

Ročné množstvo splaškových vôd:

$$Q_{s,rok} = Q_{s24} \times 365 = 139\,975 \times 365 = 51\,090,875 \text{ m}^3/\text{rok}$$

Posúdenie kapacity čerpacej stanice splaškových odpadových vôd v roku 2040:

Na území obce Benice sa nachádza jedna čerpacia stanica splaškových odpadových vôd s kapacitou 11,94 l/s. Do čerpacej stanice sú zaústené splaškové odpadové vody z obcí Benice a Valča.

Priemerný denný prietok splaškových odpadových vôd Q_{s24} pre obe obce spolu:
 $Q_{s24} = 423,475 \text{ m}^3/\text{deň} = 4,90 \text{ l/s}$

Maximálny hodinový prietok splaškových vôd:
 $Q_{shmax} = k_{hmax} \times Q_{s24} = 3,0 \times 4,90 = 14,70 \text{ l/s}$

Kapacita čerpacej stanice splaškových odpadových vôd bude v roku 2040 nedostatočná – bude potrebná jej rekonštrukcia (výmena čerpadiel). Navrhujeme priebežne s nárastom producentov splaškových odpadových vôd priebežne prehodnocovať kapacitu ČS a prijať potrebné opatrenia.

Posúdenie výtláčného potrubia tlakovej kanalizácie z ČS splaškových vôd v roku 2040:

Výtláčné potrubie z čerpacej stanice splaškových vôd je v dimenzii HDPE d140x8,3 mm. Pri maximálnom hodinovom prietoku splaškových vôd 14,70 l/s bude rýchlosť prúdenia odpadovej vody v potrubí 1,25 m/s. **Výtláčné potrubie z čerpacej stanice v dimenzii HDPE d140x8,3 mm vyhovuje aj pre predpoklad nárastu producentov splaškových odpadových vôd v roku 2040.**

B.13.2.4 Odvádzanie dažďových vôd

V západnej časti obce, pozdĺž cesty II/519, sú dažďové vody zachytené do potrubia pre dažďové vody s vyústením cez vyústny objekt do recipienta Valčiansky potok. Ostatné úseky sú odvodnené systémom rigolov popri obecných komunikáciách a vpustov do tratí vodov. Dažďové vody z rodinných domov sú odvedené do rigolov popri obecných komunikáciách a na terén.

Plynulé odvádzanie dažďových vôd je závislé od prietoknosti stoky, čistenia dláždených rigolov a uličných vpustov. Funkčnosť odtoku dažďových vôd v zastavanom území zabezpečuje obec.

V obci nie sú osadené žiadne odlučovače ropných látok, sedimentačné nádrže.

Navrhujeme:

- dažďové vody zo striech objektov prednostne likvidovať priamo na príľahlých pozemkoch vsakovaním do podlažia
- dažďové vody v maximálnej možnej miere zadržať tak, aby voda neodchádzala z daného územia a to infiltráciou do podlažia, prípadne záchytnými drénmi; podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie dažďovej vody
- v navrhovanej zástavbe minimalizovať, resp. úplne vylúčiť odvádzanie dažďových vôd do miestnych tokov

Veľkosť zrážkového odtoku bude stanovená na základe predpokladu ustáleného stavu dažďového odtoku na návrhový dažďový prietok podľa rovnice :

$$Q_d = q_{15} \times S \times \Psi \quad [\text{l.s}^{-1}]$$

q_{15} - výdatnosť 15-min. náhradného dažďa $[\text{l.s}^{-1}.\text{ha}^{-1}]$

(pre Martin uvažujeme hodnotu $152 \text{ l.s}^{-1}.\text{ha}^{-1}$)

S - veľkosť odvodňovanej plochy $[\text{ha}]$

Ψ - súčiniteľ odtoku, ktorého hodnoty závisia od spôsobu zastavania, druhu a sklonu povrchu

B.13.2.5 Hydromeliorácie

V k. ú. sa nenachádzajú funkčné hydromelioračné zariadenia v správe Hydromeliorácie, š.p. V k. ú. je vybudované detailné odvodnenie poľnohospodárskych pozemkov drenážnym systémom neznámeho vlastníka, vyznačené v grafickej časti. V k.ú sa nachádza hydromelioračný kanál (evid. č. 5306 178 001) v správe Hydromeliorácie, š.p.

B.13.2.6 Požiarna voda

Zdrojom požiarnej vody je rieka Turiec a Valčiansky potok. V prípade potreby bude voda na hasenie požiarov zabezpečená odberom z týchto tokov, v zmysle platnej vyhlášky (v súčasnosti vyhláška MV SR č.699/2004 Z. z.) o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov.

U stavieb, ktoré nie sú určené na bývanie, určenie množstva potreby vody pre požiarne účely, je závislé od druhu výroby, služieb, poľnohospodárskej výroby a podľa pôdorysnej veľkosti stavby v súlade s platnými STN - v súčasnosti STN 73 0802 (1975) Požiarna bezpečnosť stavieb - Spoločné ustanovenia, STN 73 0804 (1991) Požiarna bezpečnosť stavieb - Výrobné objekty a STN 73 0831 (1979) Požiarna bezpečnosť stavieb.

B.13.2.7Ochranné pásma

- rešpektovať pásma ochrany vodovodných a kanalizačných potrubí v zmysle zákona č.442/2002 Z. z. - OP je 1,5 m od vonkajšieho pôdorysu potrubia na obojstranu do DN 500 mm
- pri súbehu viacerých vedení technickej infraštruktúry rešpektovať ustanovenia STN 73 60 05 – Priestorová úprava vedení technickej infraštruktúry
- v zmysle § 49 zákona č. 364/2004 Z. z. (vodný zákon) a vykonávacej normy STN 75 2102 (Úprava riek a potokov) sa požaduje zachovať ochranné pásmo vodohospodársky významných vodných tokov Turiec a Valčiansky potok min. 10 m od brehovej čiary resp. vzdušnej päty hrádze obojstranne a pri ostatných vodných tokoch 5 m od brehovej čiary obojstranne
- v ochrannom pásme nie je prípustná orba, stavanie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami škodiacim vodám, výstavba súbežných inžinierskych sietí. Vyžaduje sa prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom (bez trvalého oplotenia) z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity

B.13.3 ENERGETIKA**B.13.3.1 Zásobovanie elektrickou energiou**

Pre spracovanie návrhu elektrifikácie boli ako podklad použité P+R obce Benice (11/2019) ako aj konzultácie s príslušným odborom SD, a.s. Žilina.

Obec je v súčasnosti plynofikovaná, čo má vplyv aj na predpokladanú potrebu elektrickej energie v návrhovom období (r.2040).

A) Súčasný stav

Predmetom tejto časti je zdokumentovanie a zhodnotenie zásobovania elektrickou energiou k. ú. Benice. Trasy rozvodov sekundárneho napätia sú situované v krajniciach miestnych komunikácií, zelených pásoch, resp. v predzáhradkách. Rodinné domy sú napojené prevažne závesnými káblami AYKYZ novšie objekty podzemnými prípojkami.

Vzhľadom na vzrastajúci dopyt po elektrickej energii môžeme konštatovať, že dnešné rozvody nie sú postačujúce a bude potrebné ich posilniť a rozšíriť.

Napätové sústavy

VN : 22kV, 50Hz – IT

NN : 230/400V, 3+PEN, 50Hz, TN-C

VVN rozvody 110, 220 a 400 kV

Cez katastrálne územie Benice nie sú trasované VVN linky nadradenej prenosovej sústavy SE v správe Slovenskej elektrizačnej prenosovej sústavy a.s. Bratislava.

Primárne vedenie VN 22kV

V súčasnosti je obec Benice zásobovaná hlavnou zásobovacou linkou č. 269, cez vzdušné prípojky do distribučných trafostaníc 22/0,4kV. Vzdušné vedenie VN 22 kV je umiestnené prevažne na betónových stĺpoch, v časti na spoločných podperných bodoch pre NN a VN vedenia (DISTR1).

Na území katastra obce Benice sa nachádzajú 2 trafostanice. Napájací bod je vyústený odbočnou konzolou z hlavnej trasy VN 22 kV linky na prípojkovú časť, opatrenú úsekovým odpínačom. Distribučný sekundárny rozvod vzdušného prevedenia je na betónových stĺpoch. Použité sú prevažne holé vodiče AIFe a káble DISTR1.

Navrhujeme vzdušné vedenia nahradiť podzemnými káblovými.

Sekundárne vedenie NN 230/400V

Existujúce NN vedenie je riešené prevažne ako verejná vzdušná sieť na betónových stĺpoch. Prípojky NN z tohto rozvodu sú riešené individuálne ako vzdušné, alebo káblové zemné.

Navrhujeme vzdušné vedenia nahradiť podzemnými káblovými.

Trafostanice v k. ú.

V k. ú. obce sa nachádzajú 2 stĺpové transformačné stanice.

Navrhujeme, stĺpové trafostanice vymeniť za kioskové.

Tab. č. 27 - **Existujúce trafostanice v k. ú. obce Benice**

číslo	názov	odhadovaný výkon /kVA	typ	vlastník
T1	269/ts/benice_obec.1	400	4-stĺpová	SSE, a.s.
T2	269/ts/benice_kastiel	400	2-stĺpová	SSE, a.s.

Spolu pre obec je v trafostaniciach inštalovaný výkon cca 800 kVA.

Energetická bilancia obce - súčasný stav

Obec Benice je plynofikovaná a vykurovanie ako aj príprava teplej úžitkovej vody je v prevažnej miere riešené zemným plynom. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť sa jedná o dvojcestné zásobovanie energiou.

Predpokladaný max. súdobý výkon cca 600 kVA.

B) Navrhovaný stav

Obec Benice má v súčasnosti vybudovaný plynový rozvod. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť navrhujeme dvojcestné zásobovanie energiou.

Tab. č. 28 - Základné východiskové údaje o riešenom území

vstupné údaje	Etapizácia		
	stav r.2021	návrh r.2040	výhľad po r.2040
Trvalo obývané byty/b.j. – ks	105		
Výstavba nových bytov - ks		83	20
celkom bytov v r.2040		188	208
elektrické vykurovanie bytov - ks	10	20	20
vykurovanie bytov plynom - ks	95	168	188

*údaje zo SODB 2011

Tab. č. 29 - Prepočet elektrického príkonu podľa druhu odberu v kW

Druh odberu		kW		
		stav r.2021	návrh r.2040	výhľad po r.2040
A	Bytový fond b.j.	105	188	208
	- elektricky vykúr. b. j.	10	20	20
	- návrh elektric. vykúr. b. j.		10	
	- zostatok	95	168	188
	Spolu :	350kW	630kW	700kW
B	Občianska vybavenosť			
	- základná škola	60	70	70
	- materská škola	30	35	35
	- obecný úrad	20	20	20
	- dom smútku	30	30	30
	- dom sociálnych služieb	10	15	15
	- stravovacie a ubytovacie služby	50	50	50
	- športový areál	10	50	50
	- komunitné centrum	40	50	50
	- obchodné prevádzky	-	50	50
	Spolu :	250kW	370kW	370kW
	Súčasný výkon celkom A+B	600kW	1000kW	1070kW

Transformačné stanice 22/0,4 kV

Vzhľadom na návrh rozšírenia obytných plôch, občianskej a športovej vybavenosti, navrhujeme posilnenie distribučnej siete o novonavrhované trafostanice (viď tab. č. 30) tak, aby jednotlivé výbežky od zdroja neprekračovali 350 m.

Navrhujeme všetky vzdušné prípojky ku trafostaniciam nahradiť podzemnými káblowymi prípojkami ako aj príslušné trafostanice za kioskové do 630kVA.

Tab. č. 30 - Navrhované transformačné stanice 22/0,4 kVA

číslo	Odhadovaný výkon /kVA	typ
TS3	do 630kVA	kiosková
TS4	do 630kVA	kiosková
TS5	do 630kVA	kiosková

Uvedené transformačné stanice ako aj ich napojenie zemnými káblami VN sa budú budovať postupne podľa požiadaviek na pribúdajúce odbery elektrickej energie. VN trasy navrhujeme prednostne umiestniť popri komunikáciách.

Distribučné sekundárne rozvody

Novonavrhované sekundárne rozvody pre bytovú sféru, občiansku a športovú vybavenosť a služby budú budované ako jednoduchá podzemná sieť.

Existujúce sekundárne vzdušné rozvody v obci ako aj vzdušné rozvody verejného osvetlenia navrhujeme postupne nahradiť káblovými trasami v zemi.

Demontáž (prekládka) vzdušných vedení VN

Všetky vzdušné vedenia VN v existujúcom obytnom území navrhujeme preložiť do zeme a umiestniť tak, aby neobmedzovali naplánovaný rozvoj obytného územia. V súlade s platnými zákonmi pri zmene je potrebné riešiť zmenu na podzemné káblové vedenia, uložené popri cestách, v súlade s ÚPN-O obce Benice.

Verejné osvetlenie

Rozvod verejného osvetlenia je namontovaný na stĺpoch vzdušnej sekundárnej siete a na oceľových stožiaroch, ktoré slúžia aj pre miestny rozhlas (vodiče, konzoly a osvetľovacie telesá). Vodiče sú prevažne AlFe. Meranie, ovládanie a istenie rozvodu verejného osvetlenia je zo samostatných rozvádzačov.

Verejné osvetlenie bolo rekonštruované v r.2001, r.2003, kedy boli vymenené výbojky, v r.2013 boli premenené na LED trubice, v niektorých častiach obce - popri ceste, na cintoríne, v zóne rekreácie pri rieke Turiec.

Stav verejného osvetlenia je vyhovujúci. Je potrebná výmena rozvádzačov.

Ochranné pásma

V zmysle § 43 zákona č.251/2012 Z. z. v znení neskorších prepisov treba rešpektovať ochranné pásma od krajných vodičov na každú stranu, resp. od elektrických staníc, resp. od káblových podzemných vedení:

- 22 kV holé vzdušné vedenie..... 10 m
- 22 kV vzdušné vedenie so zakl. izoláciou 4 m
- 22 kV závesné káblové vedenie..... 1 m
- kábel v zemi do 110kV..... 1 m

Trafo stanice 22kV/0,4kV

- vonkajšie vyhotovenie – 10 m od oplotenia, alebo hranice objektu
- s vnútorným vyhotovením - oplotením, alebo hranicou objektu elektrickej stanice

B.13.3.2 Zásobovanie zemným plynom

Energetická koncepcia Slovenskej republiky, ktorej súčasťou je zásobovanie zemným plynom, navrhuje efektívne využitie existujúcich rozvodov pre všetky formy spotreby zemného plynu. Rozvojový program počíta so zvyšovaním podielu zemného plynu na energetickej bilancii pri zachovaní relácie ceny zemného plynu oproti ostatným primárnym zdrojom. Využitie plynu je vhodné aj z dôvodu minimálneho dopadu na životné prostredie.

Zásobovanie zemným plynom – súčasný stav

Na I. časť plynifikácia obce Benice bolo vydané stavebné povolenia č. ŽP-3347/1995 zo dňa 24.9.1996, OUŽP v Martine. Stavba I. časti bola ukončená kolaudačným povolením vydaným rozhodnutím č. ŽP - 849/1996 – stav. od. zo dňa 24.9.1996, OUŽP v Martine v rozsahu:

- STL plynovod D 90, IPE, lineárny polyetylén, ťažký rad, dĺžky 729 m
- STL plynovod D 63, IPE, lineárny polyetylén, ťažký rad, dĺžky 128 m

Na II. časť plynifikácia obce Benice bolo vydané stavebné povolenia č. ŽP-97/01652-sp- Ďú, 2.10.1997, OUŽP v Martine. Stavba II. časti bola ukončená kolaudačným povolením vydaným rozhodnutím č. ŽP – ŽP- G-98/03161-SP-Ry zo dňa 7.12.1998, OUŽP v Martine v rozsahu:

- STL plynovod D 63, IPE, lineárny polyetylén, ťažký rad, dĺžky 414 m

V intraviláne obce Benice bolo vydané stavebné povolenie na výstavbu pre novú lokalitu – Obytný súbor IBV – Benice 20 rodinných domov, plynovod a domové prípojky č. 446/131/2007-Ďú. Výstavba STL plynovodu a prípojky bola skončená vydaním kolaudačného rozhodnutia pod číslom č. j. 63/52/2008 Ďú Stavba plynovodu obsahuje:

STL plynové prípojky z PE d 32- 90 kPa dl. celkom 58,00 m

STL plynové prípojky z PE d 63- 90 kPa dl. celkom 253,00 m

Celková dĺžka jestvujúceho plynovodu STL po obci k roku 2019 : d 63 542,00 m
d 90 729,00 m

Celková dĺžka jestvujúcich prípojek STL : d 32 456,00 m

Celková dĺžka jestvujúceho potrubia STL : orientačné DN 200 165,00 m

Od regulačnej stanice vedie potrubie d 200, v dĺžke cca 165 m. Rozvody obecného STL plynovodu prechádzajú po verejných zelených plochách, v niektorých častiach pod chodníkmi a krajom obecných komunikácií. Z regulačnej stanice pozdĺž hlavnej komunikácie je vedená trasa IPE d110, ktorá zásobuje STL plynom obce Príbovce a Rakovo. Potrubie po obci je plastové IPE d90, d63 ťažký rad, PE tlakové, d32, d63. Plyn v obci Benice sa používa na kúrenie, prípravu TUV a varenie. V obci ani jej intraviláne sa nenachádza žiadna výstavba, ktorá by vyžadovala väčšiu potrebu zemného plynu.

Potrubie STL križuje štátnu komunikáciu č. II/519 a Valčiansky potok.

Plynové prípojky:

➤ Stredotlaké prípojky

STL domové prípojky sú pripojené na uličné STL plynovody. Po pripojení križujú verejné pozemky (cestu, spevnené plochy, chodník, zeleň). Ukončené sú na hranici súkromných pozemkov v plynomerových skrinkách, prípadne v murovaných prístreškoch, kde je umiestnený regulátor tlaku a hlavný domový uzáver HUP DN 25. Skrinky a prístrešky sú prístupné prevádzkarovi.

➤ Nízkotlaké prípojky

Profil a materiál NTL prípojok: d 32

Od plynomeru je vedené NTL prípojka DN 25 a ukončená je 1,00 od stavby odberateľa, kde pokračuje vnútornou plynoinštaláciou. NTL prípojky, skrinky a prístrešky pre plynomery sú majetkom odberateľov. Odberatelia sú povinní starať sa o ich technickú stav.

Majiteľom a prevádzkovateľom celého plynárenského zariadenia vybudovanom v Beniciach je SPP - D, a.s. Bratislava.

Pozostáva z regulačnej stanici (stavebný objekt, technickoprevádzkové vybavenie), elektrická prípojka, prívod VTL do RS, armatúry a tvarovka na potrubí, STL plynovod po obci, armatúry a tvarovky na potrubí, domové prípojky STL, hlavný uzáver plynu, regulátor plynu a plynomer.

Pozemok pod regulačnou stanicou aj s oplatením je na pozemku slovenských plynární.

Tab. č.31 - Odbery plynu za posledné tri roky:

funkcia	Počet RD	Bytový dom 6.b.j
bývanie RD	117	1

Podľa vyhlášky č. 269/2012 Z. z sa stanovuje pre výpočet spotrebovaného plynu odberateľom koeficient, ktorý zohľadňuje nadmorskú výšku obce/mesta (v metroch) za obce/mestá slovenskej republiky a stanoví hodnotu objemového prepočítavacieho čísla.

Tab. č.32 - Výpočet objemového prepočítavacieho čísla

Kód obce	Obec/mesto	Kód okresu	Kód kraja	Nadmorská výška	Objemové prepočítavacie číslo
512061	Benice	506	5	426	0,971

Zásobovanie zemným plynom – navrhovaný stav

Navrhovaný rozvoj obce si vyžiada aj rozšírenie STL plynovodného potrubia do nových lokalít, ktoré bude napojené na existujúcu distribučnú sieť.

Pri bytových domoch s viac bytmi odporúčame umiestniť vlastné kotolne s meraním spotreby plynu v každom dome s vlastnými meračmi pre každý byt po spoločnej regulácii STL/NTL.

Využitie zemného plynu sa navrhuje komplexne (vykurovanie, príprava teplej úžitkovej vody, varenie). Navrhujeme budúce komplexné potreby tepelnej energie riešiť jednak palivom zemný plyn, jednak s využitím nových trendov v systéme zásobovania územia teplom, hlavne systém tepelných čerpadel, slnečných kolektorov, elektrického ohrevu objektov, prípadne využiť ako palivo biomasu, resp. obnoviteľné a fosílné energie. Navrhované riešenie bude mať priaznivý dopad na čistotu ovzdušia, najmä počas vykurovacej sezóny.

Novo navrhované plynové rozvody navrhujeme umiestniť vo verejných plochách, chodníkoch a zelených pásnoch.

Navrhovaná konfigurácia trás dáva predpoklad na bezproblémovú prevádzku.

Nápočet potreby zemného plynu podľa TP 702 07:

Rodinné domy(varenie, vykurovanie, príprava TUV)

Predpokladáme 30% rodinných domov plynofikovaných :

t.j. plánované RD 80x 30% = 64 rodinných domov na plyn
spolu: 64

$$64 \times 1,5 = 96 \text{ m}^3/\text{hod}$$

$$64 \times 3500 = \mathbf{224.000 \text{ m}^3/\text{rok}}$$

Pre kategóriu maloodber (firmy a organizácie s ročným odberom do 60.000 m³) sa nápočet odberu plynu vypočítal na základe prepočtu max. hodinového odberu plynu a ročného odberu v závislosti od uvedeného účelu využitia zemného plynu.

Poznámka:

Pri navrhovanom dvojcestnom zásobovaní energiami (ZPN+ elektrická energia) pre IBV, občiansku vybavenosť a výrobu pre budúcich odberateľov, budú rozhodujúce ekonomické faktory vzhľadom na aktuálnu a budúcu cenovú reláciu dodávateľov energií.

V rámci riešenia ÚPN-O navrhujeme doplniť sieť plynovodov na celom území obce s maximálnou možnosťou zokruhovať rozvody. Predložený návrh počíta so 30% plynifikáciou vzhľadom na novodobé alternatívne a obnoviteľné zdroje energií.

Ochranné a bezpečnostné pásma

V území je potrebné dodržať ochranné a bezpečnostné pásma plynovodov v znení platného zákona o energetike.

B.13.3.3 Zásobovanie tepelnou energiou

Riešené územie patrí do oblasti s vonkajšou výpočtovou teplotou -18°C v krajine s intenzívnymi vetrami. Dĺžka vykurovacieho obdobia trvá 235 dní s priemernou vonkajšou teplotou vzduchu +2,8°C. Priemerná ročná teplota vzduchu je +7,2°C, priemerná teplota v najchladnejšom mesiaci je - 3,9°C.

Zásobovanie tepelnou energiou – súčasný stav

Zásobovanie obce Benice je zabezpečované decentralizovaným spôsobom prevažne zemným plynom, v menšej miere elektrickou energiou, resp. tuhým palivom. V území sa nenachádza väčší zdroj tepla, ktorý by prevzal funkciu centrálného tepelného zdroja. Teplo sa pripravuje lokálne v domových kotolniciach elektrickými a plynovými kotlami alebo elektrickými priamovýhrevnými telesami, v menšej miere spaľovaním uhlia a dreva. Objekty občianskej vybavenosti sú napojené na zemný plyn.

Uvedený trend bude zrejme pokračovať, s prípadným využitím solárnej energie ako doplnkovým zdrojom, resp. s využitím alternatívnych zdrojov energie – spaľovanie biomasy, tepelné čerpadlá, ap.

Tab. č. 33 - Vykurovanie obývaných bytov (SDOB 2011)

médium	b. j.	%
Plyn	63	63,0
Elektrina	5	5,0
Pevné palivo	21	21,0
iné	11	11,0
Spolu	100	100

Zásobovanie tepelnou energiou – navrhovaný stav

Zásobovanie teplom má tiež značný vplyv na životné prostredie a stupeň znečistenia ovzdušia. Rozvoj zásobovania teplom musí vychádzať z Energetickej koncepcie SR, UPN VUC Žilinského kraja, z koncepcie územného rozvoja obce a tiež z hodnotenia prínosu pre životné prostredie. Rozvoj zásobovania teplom je potrebné uskutočňovať v zmysle platnej legislatívy (§ 31 zákona č.657/2004 o tepelnej energetike, v znení zákona č.99/2007 Z. z., a zákona č.184/2011 Z. z.) a v súlade s dlhodobou koncepciou Energetickej politiky SR.

Je potrebné vytvárať priaznivé podmienky a podporovať intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov v systémovej energetike s vylúčením negatívneho dopadu na charakter krajiny. Navrhujeme budúce potreby tepelnej energie na vykurovanie, prípravu teplej vody a varenie riešiť jednak palivom zemný plyn, jednak s využitím nových trendov v systéme zásobovania územia teplom, hlavne systém tepelných čerpadiel, slnečných kolektorov, elektrického ohrevu objektov, prípadne využiť ako palivo biomasu, resp. obnoviteľné a fosílné energie. Navrhované riešenie bude mať priaznivý dopad na čistotu ovzdušia, najmä počas vykurovacej sezóny.

B.13.3.4 Napojenie územia na telekomunikačné a informačné siete

Poštová prevádzka

Poštové služby (podacie a dodacie) sú zabezpečované cez poštovú prevádzku, ktorá je umiestnená v samostatnom objekte na ul. Hlavnej, neďaleko centra. Priestory pošty sa nachádzajú vo vyhovujúcom objekte.

Tento stav je vyhovujúci aj pre návrhové obdobie

Telekomunikačné siete

Z hľadiska telekomunikačného členenia, patrí obec pod Primárne centrum sieťovej infraštruktúry Martin (CSI-MA) a následne do Sekundárneho centra (RCSI-ŽA) Žilina. Miestna telefónna ústredňa a ústredňa pre diaľkové káble je umiestnená v priestoroch pošty.

Telefónny rozvod po dedine je prevažne vzdušným vedením. Telefónni účastníci sú pripojení cez káblové skrine a závesné vedenia.

Územie je pokryté signálom všetkých mobilných operátorov Orange, T-Mobile, O2 a Telekom. V k. ú. sa nenachádzajú žiadne vysielacie. Pokrytie signálom mobilných operátorov je v dedine dobré.

Vzdušné vedenie v obci je potrebné nahradiť podzemným vedením.

Informačné siete

V obci sa nenachádza káblová televízia. Obyvatelia majú vlastné satelitné prijímače.

V zemi sa nachádza sieť na internet spoločnosti Gaya, v starej časti obce je riešená ako mikrovlnná (optické káble vedené na elektrických stĺpoch), v novej výstavbe cez podzemné optické káble.

V navrhovaných lokalitách je potrebné rozšírenie cez podzemné káble.

Miestny rozhlas

Miestny informačný systém je zameraný na dôležité obecné informácie, správy a oznámenia. Jeho nositeľom je aj miestny rozhlas. Ústredňa je situovaná na obecnom úrade. Systém bol rekonštruovaný v r.2008 na bezdrôtový. Signál pokrýva celé súčasné zastavané územie.

Je potrebné jeho rozšírenie do všetkých novonavrhovaných lokalít.

Tranzitné siete

Obcou prechádza trasa diaľkového kábla vo vlastníctve Telecom,a.s.

Ochranné pásma

V zmysle zákona č.610/2003 Z. z. pre ochranu trás optických a metalických káblov v území treba rešpektovať a dodržať ochranné pásmo 1,5 m od trasy ich pokládky.

B.13.3.5 Požiadavky civilnej ochrany

- spôsob a rozsah ukrytia obyvateľstva riešiť v zmysle platného znenia zákona o civilnej ochrane obyvateľstva (v súčasnosti zák. č.42/1994 Z.z., úplné novelizované znenie zák.č.47/2012 Z.z.) a platnej vyhlášky o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany (v súčasnosti vyhláška MV SR č. 532/2006 Z.z. v znení novelizácie č.399/2012 Z.z.),
- spôsob a rozsah ukrytia zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti právnických a fyzických osôb riešiť v zmysle platného znenia zákona o civilnej ochrane obyvateľstva (v súčasnosti zák. č.42/1994 Z. z., úplné novelizované znenie zák.č.47/2012 Z. z.) a platnej vyhlášky o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany (v súčasnosti vyhláška MV SR č. 532/2006 Z.z. v znení novelizácie č.399/2012 Z.z.),
- technický prostriedok pre varovanie obyvateľstva a vyznenie osôb podľa vyhlášky MV SR č.388/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečovanie technických prevádzkových podmienok informačného systému civilnej ochrany v znení neskorších prostriedkov, sa v obci nenachádza, jeho funkciu nahrádza miestny rozhlas so zariadením pre civilnú ochranu
- v záujme zabezpečenia ochrany pred povodňami musia byť rozvojové aktivity v súlade so zákonom č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami.

B.14 KONCEPCIA STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

B.14.1 STRATÉGIE ADAPTÁCIE SR NA NEPRIAZNIVÉ DÔSLEDKY ZMENY KLÍMY

Stále intenzívnejšie negatívne prejavy a dôsledky zmeny klímy vyvolali aj na Slovensku potrebu identifikovať a navrhnuť preventívne adaptačné opatrenia, ktorými by sa v budúcnosti mali minimalizovať nepriaznivé dôsledky zmeny klímy v jednotlivých oblastiach prírodného a sociálneho prostredia. V tejto súvislosti MŽP SR vypracovalo „Stratégiu adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy“ (prijaté uznesením vlády SR č.148/2014). V r.2017 vypracovalo MŽP jej aktualizáciu, prijatú uznesením vlády SR č.478/2018). Aplikáciou príslušných navrhnutých adaptačných opatrení má aj územný plán obce vytvoriť základné územnotechnické predpoklady pre realizáciu opatrení, ktoré budú smerovať k zmierneniu nepriaznivých dôsledkov zmeny klímy na sídelné prostredie.

Z navrhovaných opatrení sú pre riešené územie aktuálne nasledovné adaptačné opatrenia pre sídelné prostredie :

Opatrenia voči zvýšenému počtu tropických dní a častejšiemu výskytu vln horúčav

- koncipovať urbanistickú štruktúru sídla tak, aby umožňovala lepšiu cirkuláciu vzduchu; vytvárať a podporovať vhodnú mikroklimu pre chodcov, cyklistov v meste,
- zabezpečiť a podporovať zamedzovanie prílišného prehrievania stavieb, napr. vhodnou orientáciou stavby k svetovým stranám, tepelnou izoláciou, využívaním svetlých farieb a odrazových povrchov na budovách,
- vytvárať trvalé resp. dočasné prvky tienenia na verejných priestranstvách a budovách,
- zabezpečiť ochladzovanie interiérov budov,
- zabezpečiť, aby dopravné a energetické technológie, materiály a infraštruktúra boli prispôsobené klimatickým podmienkam,
- zvyšovať podiel vegetácie a vodných prvkov v sídlach, osobitne v zastavaných centrách miest,
- zabezpečiť revitalizáciu, ochranu a starostlivosť o zeleň v sídlach,
- vytvárať komplexný systém plôch zelene v sídle v prepojení do priľahlej krajiny; podporiť zriadenie sídelných lesoparkov,
- zabezpečiť udržiavanie dobrého stavu, statickej a ekologickej stability drevín; prispôbiť výber drevín pre výsadbu klimatickým podmienkam, pri voľbe druhov uprednostňovať pôvodné a nealergénne druhy pred inváznymi,
- podporovať vertikálne zazelenenie a zvýšiť podiel zelených striech a fasád,
- zachovať a zvyšovať podiel vegetácie v okolí dopravných komunikácií,
- zabezpečiť starostlivosť, údržbu a budovanie vodných plôch,
- zabezpečiť a podporovať ochranu funkčných brehových porastov v zastavanom území aj mimo zastavaného územia obce.

Opatrenia voči extrémnym poveternostným situáciám (búrky, víchrice, tornáda)

- zabezpečiť a podporovať implementáciu opatrení proti veternej erózii, napr. ochranou a výsadbou vetrolamov a živých plotov,
- zabezpečiť a podporovať výsadbu spoločentiev drevín a aplikáciu prenosných zábran v územiach mimo z. ú. sídiel pre zníženie intenzity víchric a silných vetrov.

Opatrenia voči častejšiemu výskytu sucha

- zabezpečiť udržateľné hospodárenie s vodou v sídlach,
- podporovať a zabezpečiť zvýšené využívanie lokálnych vodných plôch a dostupnosť záložných vodných zdrojov,
- zabezpečiť a podporovať zvýšené využívanie infiltračnej kapacity územia diverzifikovaním štruktúry krajiny pokrývky s výrazným zastúpením vsakovacích prvkov,
- minimalizovať podiel nepriepustných povrchov a nevytvárať nové nepriepustné plochy na antropogénne ovplyvnených pôdach v urbanizovanom území sídla,
- podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie dažďovej a odpadovej vody,
- zabezpečiť a podporovať zvyšovanie podielu vegetácie pre zadržovanie a infiltráciu dažďových vôd v sídlach, osobitne v zastavaných centrách sídiel,
- zabezpečiť racionalizáciu využívania vody v budovách a využívanie odpadovej "sivej" vody,
- zabezpečiť minimalizáciu strát vody v rozvodných sieťach,
- v menších obciach podporovať výstavbu domových čistiarní odpadových vôd a koreňových čistiarní,
- zabezpečiť starostlivosť, údržbu, revitalizáciu a budovanie vodných plôch a mokradí.

Opatrenia voči častejšiemu výskytu extrémnych úhrnov zrážok

- zabezpečiť protipovodňovú ochranu sídiel,
- zabezpečiť a podporovať zvýšenie retenčnej kapacity územia pomocou hydrotechnických opatrení, navrhnutých ohľadom na životné prostredie,
- zabezpečiť používanie a plánovanie priepustných povrchov, ktoré zabezpečia prirodzený odtok vody a jej vsakovanie do pôdy,
- zabezpečiť zadržiavanie strešnej vody, napr. strešnými alebo dažďovými záhradami,
- zabezpečiť budovanie dažďových záhrad, vsakovacích a retenčných zariadení, mikromokradí, depresných mokradí,
- diverzifikácia odvádzania dažďovej vody (do prírodných alebo umelých povrchových recipientov, do kanalizácie iba v nevyhnutnom prípade),
- zabezpečiť dostatočnú kapacitu prietoku kanalizačnej sústavy,
- zabezpečiť a podporovať opatrenia proti vodnej erózii a zosuvom pôdy.

B.14.2 OCHRANA OVZDUŠIA

Riešené územie sa nachádza v blízkosti priemyselnej aglomerácie Martin – Vrútky, cca 9 km južne od mesta Martin. Územie miest Martin a Vrútky bolo v roku 2010 zaradené do oblasti č. 9 riadenia kvality ovzdušia (znečisťujúca látka PM₁₀). V blízkosti sa nachádzajú monitorovacie stanice lokálneho znečistenia ovzdušia v Martine. Kvalita ovzdušia v k.ú. Benice nie je ovplyvnená prevádzkovateľmi, vyžadujúcimi integrovanú prevenciu a kontrolu znečisťovania - IPKZ (<http://ipkz.enviroportal.sk>).

V okrese Martin bolo evidovaných v databáze NEIS v roku 2017 spolu 246 veľkých a malých zdrojov znečisťovania ovzdušia:

Tabuľka č. 34 - Počet zdrojov znečisťovania ovzdušia (ZZO) v okrese Martin v roku 2017

veľké zdroje znečisťovania ovzdušia (VZZO)	malé zdroje znečisťovania ovzdušia (MZZO)	Spolu VZZO a MZZO
16	230	246

Na nezanedbateľnom príspevku emisií sa podieľa aj doprava, a to najmä cesta II. triedy 519 (II/519) - spája Nitrianske Pravno a I/65 pri obci Pribovce. Zdrojom znečistenia ovzdušia sú aj lokálne kúreniská (hlavne počas zimnej vykurovacej sezóny a zhoršených rozptylových podmienok).

V katastrálnom území obce Benice nie je evidovaná žiadna environmentálna záťaž.

Na zlepšenie kvality ovzdušia navrhujeme:

- podporovať intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov
- rešpektovať všetky legislatívne predpisy v oblasti ochrany ovzdušia
- komunikácie na území obce riešiť so spevneným, bezprašným povrchom
- zabezpečiť kropenie ciest a vysušených depónií vyťaženého materiálu z hľadiska ochrany ovzdušia a vplyvu na zdravie obyvateľstva najmä v období zvlášť nepriaznivých podmienok (suchých a teplých dní). Zdravotné riziká sú pri emisiách tuhých znečisťujúcich látok do voľného ovzdušia v danej lokalite pri dodržaní technologických postupov krátkodobu prípustné.
- v navrhovaných a existujúcich prevádzkach výroby neumiestňovať výrobné prevádzky produkujúce zápach a exhaláty
- v riešenom území, vo väzbe na obytné územie, nebudovať poľné hnojiská ani iné prevádzky a zariadenia, ktoré by zápachom obťažovali uvedené územie
- pri umiestňovaní výrobných prevádzok, vrátane nových prevádzok v existujúcich areáloch, dôsledne rešpektovať a realizovať legislatívu v oblasti pred účinkami zápachu pred prípadnými negatívnymi vplyvmi, ktorými sa zabezpečí ochrana okolitej obytnej zóny

B.14.3 OCHRANA POVRCHOVÝCH A PODZEMNÝCH VÔD

Voda je nenahraditeľnou zložkou životného prostredia všetkých rastlinných a živočíšnych ekosystémov a mnohých technologických procesov. Škody na životnom prostredí spôsobuje nielen jej nerovnomerný výskyt v priestore a čase, ale aj jej kvalita. Výskyt vody ovplyvňujú prírodné podmienky. Jej kvalitu ovplyvňuje predovšetkým ľudská činnosť v území s negatívnym alebo pozitívnym dopadom.

Preto je správanie sa človeka pri nakladaní s vodami legislatívne usmerňované. Hlavným právnym predpisom je zákon č. 364/2004 Z. z. v znení novelizácie 384/2009 Z. z. O vodách – vodný zákon, v znení neskorších predpisov.

Ochrana množstva vôd, kvantitatívna ochrana, je založená na zvyšovaní akumulácie schopnosti krajiny a na kontrole dodržiavania vypočítaných hodnôt pre odoberané množstvá vôd. Za tým účelom sa stanovujú limity využívania zásob podzemných vôd (ekologické limity), ako aj záväzné minimálne prietoky.

B.14.3.1 Legislatívna ochrana vôd

Ochrana vodného bohatstva vyplýva zo zákona č. 364/2004 Z. z. O vodách – vodný zákon v znení neskorších predpisov a delí sa podľa stupňa a spôsobu ochrany na :

- ✓ **všeobecnú ochranu**, platnú pre celé územie SR. Predstavuje povinnosť vyžiadania povolenia vodohospodárskeho orgánu pri nakladaní s vodami podľa § 8 vodného zákona. V katastrálnom území obce sa jedná o povolené odbery.
- ✓ **širšiu, regionálnu ochranu** – realizovanej formou chránených vodohospodárskych oblastí. Chránená vodohospodárska oblasť (CHVO) je územie, ktoré svojimi prírodnými podmienkami tvorí významnú prirodzenú akumuláciu vôd. V k. ú. Benice sa nenachádza.
- ✓ **sprísnenú, špeciálnu ochranu** – pre využívané vodné zdroje na pitné účely, vyplýva z § 30, § 31 zákona č. 384/2009 Z. z. a realizuje sa formou stanovenia pásiem hygienickej ochrany (PHO) pre všetky využívané zdroje pitnej vody a § 65 odst. 13 Národnej rady SR č. 277/1994 Z. z. o zdravotnej starostlivosti v znení zákona č. 241/1988 Z. z. a realizuje sa formou vyhlásenia ochranných pásiem (OP). V katastrálnom území obce sa zdroje pitnej vody nenachádzajú.

B.14.3.2 Zdroje znečistenia vôd

S ochranou a kvalitou vôd úzko súvisia zdroje znečistenia vôd. Zdrojom znečistenia vôd v území sú bodové a plošné znečistenia. Rozhodujúcimi zdrojmi bodového znečistenia sú vypúšťané odpadové vody. Zdroje plošného znečistenia sú ťažšie identifikovateľné než bodové, ale ich účinky sú rovnako dlhodobé a ťažko odstrániteľné. Najväčšími zdrojmi plošného znečistenia sú: poľnohospodárstvo, rozptýlené skládky, kontaminované závlahové, ale i zrážkové vody.

Znečistenie povrchových vôd

Podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. č. 174/2017 Z. z. sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti.:

§ 1 Za citlivé oblasti sa ustanovujú vodné útvary povrchových vôd, ktoré sa nachádzajú na území Slovenskej republiky alebo týmto územím pretekajú. *Patrí sem celé územie okresu Martin.*

§ 2 (1) Za zraniteľné oblasti sa ustanovujú pozemky poľnohospodársky využívané v katastrálnych územiach obcí, ktorých zoznam je uvedený v prílohe č. 1. *Benice sú zaradené do predmetného zoznamu.*

Znečistenie podzemných vôd

Podzemné vody riečnych náplavov Turca radíme podľa výsledkov monitorovania kvality podzemných vôd v roku 2016 v danej oblasti medzi ľudskou činnosťou málo ovplyvnené, väčšina pozorovacích objektov spĺňala požiadavky nariadenia vlády SR č. 496/2010 Z.z. vo všetkých sledovaných ukazovateľoch. Medzizrnové podzemné vody Turčianskej kotliny oblasti povodia Váh monitorované vo využívanom prameni Jazernica majú dobrú kvalitu. Všetky sledované ukazovatele spĺňali v roku 2016 požiadavky nariadenia (www.shmu.sk).

Okrem dodržiavania legislatívne stanovenej ochrany vôd sa treba zamerať na elimináciu znečistenia vôd postupným odstraňovaním zdrojov plošného a bodového znečistenia.

- vybudovať splaškovú kanalizáciu v nových rozvojových lokalitách
- voliť vhodné formy obhospodarovania poľnohospodárskych pozemkov – orba po vrstevnici a pod.
- likvidovať všetky skládky komunálneho a stavebného odpadu v k. ú.
- obmedziť plošné znečistenie t.j. vykonať opatrenia na znižovanie vodnej erózie na poľnohospodárskej pôde, obmedzovať hnojenia priemyselnými hnojivami a používanie pesticídov
- sanovať plochy postihnuté preháňaním hospodárskych zvierat

B.14.4 OCHRANA PÔDY

Väčšina tunajších pôd bola ovplyvnená činnosťou človeka. Nesystémové úpravy v krajine, ako napr. likvidácia rozptýlenej zelene, neopodstatnené melioračné úpravy a rekultivácie, narušili vodný režim v krajine (vysoký výpar, pokles hladiny podzemných vôd, urýchlenie odtoku vody) a podporili negatívny vplyv vodnej a veternej erózie, a tiež zasoľovanie pôd.

Z uvedeného dôvodu je nevyhnutná ochrana a kultivácia pôdneho krytu, ktorá vyplýva aj zo vstupu Slovenskej republiky do európskych štruktúr. Obec sa preto musí pri výkone činností v oblasti ochrany pôd riadiť platnou legislatívou.

Podľa zákona č. 57/2013 Z. z., ktorým sa novelizoval zákon č.220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy, je potrebné chrániť najkvalitnejšiu pôdu v katastrálnom území.

Kontaminácia pôdy

V riešenom území sa nachádzajú nekontaminované pôdy resp. málo kontaminované pôdy a relatívne čisté pôdy. Náchylnosť na kontamináciu pôdy predstavuje dôležitý faktor rozvoja poľnohospodárstva, znečistenie pôdy má často za následok aj následnú kontamináciu horninového prostredia a podzemných vôd.

Znečistenie horninového prostredia

V katastrálnom území obce Benice nie je evidovaná žiadna environmentálna záťaž. Potenciálne nebezpečenstvo kontaminácie pôdy predstavujú skládky odpadu. Čo sa týka skládok odpadu, tie boli na 3 lokalitách a v súčasnosti sú už zlikvidované a odvezené.

Acidifikácia pôdy

V riešenom území sa nachádzajú pôdy s nižšou pufracnou schopnosťou stredne náchylné na acidifikáciu a karbonátové pôdy nenáchylné na acidifikáciu. Acidifikácia patrí medzi faktory, ktoré ovplyvňujú vhodnosť územia pre pestované plodiny.

Náchylnosť na vodnú eróziu

Potenciálna ohrozenosť poľnohospodárskej pôdy vodnou eróziou je v juhozápadnej časti katastrálneho územia obce (Pod Hájom) veľmi silná, pôdy vyskytujúce sa v tejto oblasti patria medzi pôdy ohrozené vodnou eróziou. V území južne od lokality Pod Hájom sa vyskytuje stredná erózia. Vo väčšina územia sa žiadna erózia nevyskytuje. Náchylnosť na vodnú eróziu predstavuje významný faktor rozvoja poľnohospodárstva, v dôsledku intenzívnej erózie pôdy sa znižuje kvalita a tým aj úrodnosť pôdy, dochádza k degradácii pôdy.

Vodná erózia pôdy má veľký význam pri modelovaní reliéfu krajiny ako aj pri degradácii úrodných vlastností poľnohospodárskych pôd (dochádza k uvoľňovaniu a následnému transportu pôdnych častíc, na ktoré sú relatívne pevne fixované živiny a organická hmota). Vodná erózia sa prejavuje

znižovaním hĺbky pôdneho profilu (predovšetkým biologicky aktívnej vrstvy pôdy), úbytkom organickej hmoty a živín a rovnako aj zhoršovaním pôdnej štruktúry.

Náchylnosť na veternú eróziu

Veterná erózia je degradačným procesom, ktorý spôsobuje škody nielen na poľnohospodárskej pôde a výrobe, odnosom ornice, hnojív, osív a ničením poľnohospodárskych plodín, ale aj zanášaním komunikácií, vodných tokov, vytváraním návejov a znečisťovaním ovzdušia. Veterná erózia pôsobí rozrušovaním pôdneho povrchu mechanickou silou vetra (abrázia), odnášaním rozrušovaných častíc vetrom (deflácia) a ukladaním týchto častíc na inom mieste (akumulácia). Veterná erózia v riešenom území patrí medzi kategórie žiada až slabá erózia.

Náchylnosť pôdy na zhutnenie

Predstavuje dôležitý faktor rozvoja poľnohospodárstva, v dôsledku zhutňovania pôd sa zhoršujú podmienky pre vývoj koreňovej sústavy plodín, voda ostáva na povrchu pôdy alebo z nej po povrchu odteká. Väčšina územia je z hľadiska náchylnosti pôd na zhutnenie zaradená do ostatných poľnohospodárskych pôd bez kompaktácie. V minimálnom množstve sa v juhozápadnej časti katastrálneho územia vyskytujú pôdy s primárnou náchylnosťou na zhutnenie pôd.

B.14.5 HLUK

Zaťaženie obce hlukom a vibráciami je pomerne výrazné. Zdrojom dopravného hluku v obci je cesta II. triedy, ktorá prechádza cez zastavané územie obce - starú časť a rozdeľuje obec na dve časti.

Vzhľadom na blízkosť existujúcej zástavby je možné spraviť protihlukové opatrenia v rámci stavieb (okná, izolácie, ap..) alebo oplotení (materiál, zeleň, ap.)

B.14.6 ELEKTROSMOG

Elektrosmog je každé elektromagnetické žiarenie, ktoré je umelo človekom vyrobené a teda nie prírodného charakteru. Zvyčajne je elektrosmog rozdelený do dvoch typov:

- nízkofrekvenčný elektrosmog do 1MHz (trakčné vedenie železníc, vysokonapäťové vedenie, transformátory, úsporné žiarovky, spotrebná elektronika ...),
- vysokofrekvenčný elektrosmog 1 MHz a viac (mobilné telefóny, základňové stanice BTS, rozhlasové a televízne vysielacie, Wi-Fi, Bluetooth, satelity, radary ...).

Každé elektromagnetické žiarenie sa skladá z elektrických a magnetických zložiek.

Elektromagnetické pole pochádza z káblov, nie zo stožiarov elektrického vedenia. Najvyššia úroveň polí je na strane prostredných vodičov v kábloch. Ako ďaleko sú polia šírené, závisí na napätí linky (elektrické pole) a prúdu, ktorý káblom preteká (magnetické pole). Čím vyššie je napätie alebo prúd, tým ďalej sa polia šíria. Jediný spôsob, ako získať spoľahlivú predstavu o veľkosti polí z vysokonapäťových rozvodov je meranie.

Úrovně magnetického poľa pravdepodobne klesajú na úrovni asi 120 metrov od 400 kV a 220 kV linky, 100 metrov od vedenia 110 kV, 50 metrov od 22 kV, 25 m od vedenia 11 kV. Veľké elektrické pole okolo napájacích káblov priťahuje všetky druhy vzdušných znečisťujúcich častíc, vrátane tých škodlivých. Elektrické pole sa výrazne znižuje takmer všetkými stavebnými materiálmi, s výnimkou klasického skla. Stromy a kríky tiež znižujú elektrické polia.

V návrhu územného plánu sa rešpektujú ochranné pásma elektrických vedení, ktoré zabezpečujú aj ochranu pred žiarením. V prípade návrhu a realizácie výstavby v ochrannom pásme elektrického vedenia je nutné realizovať jeho prekládku.

B.14.7 NAKLADANIE S ODPADMI

Obec Benice nemá spracovaný Program odpadového hospodárstva a riadi sa Krajským programom odpadového hospodárstva Žilinského kraja.

Opatrenia na zníženie množstva odpadov:

- dôsledne zabezpečiť v riešenom území realizáciu triedeného zberu odpadu, s cieľom zníženia odpadov vyvázaných na zmluvne zabezpečenú skládku,
- rešpektovať v území ustanovenia platného zákona o odpadoch v znení neskorších predpisov
- naďalej vyvíjať tuhý komunálny odpad (TKO) a stavebný odpad na riadenú skládku odpadov mimo k. ú. obce (Martin - Kalná)
- v katastrálnom území neuvažovať o zriadení skládok odpadov
- zabezpečiť dôslednú separáciu odpadov systémom separovaného zberu na existujúcich a navrhovaných zberných miestach v rámci obce, vyznačené v grafickej časti ÚPN-O
- v obci dôsledne dodržiavať systém individuálneho separovaného zberu v každej domácnosti

Tab. č. 35 - Množstvá odpadu v r.2018 (*zdroj: obec Benice)

Kód odpadu	Názov odpadu	Kategória odpadu	Množstvo v t
200301	Zmesový komunálny odpad	O	54,940
200101	Papier a lepenka	O	2,150
200139	Plasty	O	7,860
200102	Sklo	O	5,190
200307	Objemný odpad	O	7,000
200135	Vyradené elektr. a zariadenia	N	0,600
200136	Vyradené elektr. a elektroníc. zariadenia	O	0,985
200123	Vyradené zariadenia	N	0,360
200125	Oleje a tuky	O	0,600
200138	Drevo iné ako uvedené v 200137	O	0,610
200110	Šatstvo	O	1,340
200201	Biologicky rozložiteľný odpad	O	15,220
200133	Batérie a akumulátory uvedené v 160601, 160602 alebo 160603 a netriedené batérie a akumulátory obsahujúce tieto batérie	N	0,005
	ODPADY SPOLU	O + N	97,040

V roku 2018 sa v obci vyprodukovalo spolu 97,040 t komunálneho odpadu, t.j. v priemere 276,5 kg odpadu na obyvateľa. Odvoz a likvidáciu komunálneho odpadu zabezpečuje firma Brantner Fatra s.r.o. Martin a ukladá ho na skládku Martin – Kalnô. V obci je zavedený zber separovaného odpadu. Zber plastov, papiera, skla a šatstva – sa uskutočňuje pri obecnom úrade, kontajnerovým systémom zberu. Všetok odpad je odváňaný prostredníctvom zberovej spoločnosti Brantner Fatra s.r.o., Martin.

V katastrálnom území eviduje Štátny geologický ústav Dionýza Štúra 3 odvezené skládky odpadov. Navrhujeme:

- zabezpečiť sanáciu a rekultiváciu území po nepovolených skládkach odpadov, pred prípadnou výstavbou na území bývalých skládok je potrebné zabezpečiť inžinierskogeologický prieskum

B.15 VYMEDZENIE PRIESKUMNÝCH ÚZEMÍ, CHRÁNENÝCH LOŽISKOVÝCH ÚZEMÍ A DOBÝVACÍCH PRIESTOROV

V katastrálnom území obce sa nenachádza prieskumné územie, chránené ložiskové územie ani dobývací priestor.

Nenachádzajú sa tu lokality, ani nie sú dotknuté záujmy chránené banskými predpismi.

B.16 VYMEDZENIE PLÔCH VYŽADUJÚCICH ZVÝŠENÚ OCHRANU

V katastrálnom území obce si zvýšenú ochranu vyžadujú plochy súvisiace s návrhom ochrany území stanovených v RÚSES, zapracovaných v KEP a s následným prevzatím do návrhu ÚPN – O Benice. Ide o územia, ktoré sú súčasťou samostatnej kapitoly:

- ✓ územie európskeho významu
- ✓ biocentrum nadregionálneho významu
- ✓ genofondové lokality

Tieto ekologicky hodnotné územia je potrebné chrániť pred poškodením, nevhodnými zásahmi, zničením – napr. odvodnením, zasypaním, ap.

V k. ú. sú podľa údajov Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra (ŠGÚDŠ) Bratislava evidované 3 odvezené skládky odpadov, ktoré sú vyznačené v ÚPN-O.

Katastrálne územie spadá do stredného radónového rizika, nízke radónové riziko pôsobí na severe k. ú.

V riešenom území je potrebné rešpektovať chránené územia podľa osobitných predpisov:

a) rešpektovať vymedzené plochy vyžadujúce si zvýšenú ochranu - riziká stavebného využitia územia :

- 1) katastrálne územie spadá do nízkeho až stredného radónového rizika. Celé súčasné a navrhované zastavané územie spadá do územia so stredným radónovým rizikom. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č.355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č. 98/2018 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o obmedzovaní ožiarovania pracovníkov a obyvateľov z prírodných zdrojov ionizujúceho žiarenia,
- 2) 3 evidované odvezené skládky odpadov, podľa údajov ŠGÚDŠ Bratislava.(viď výkres č.2 Komplexný urbanistický návrh.... v M 1:5 000) - pred akoukoľvek výstavbou na území bývalých skládok je potrebné zabezpečiť inžinierskogeologický prieskum

B.17 VYHODNOTENIE DÔSLEDKOV STAVEBNÝCH ZÁMEROV A INÝCH NÁVRHOV NA POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDE**B.17.1 PREDMET STAVEBNÝCH ZÁMEROV A INÝCH NÁVRHOV NA POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDE V ÚPN-O BENICE**

V k. ú. obce Benice sú zábery PP riešené v zastavanom území obce a v priamom dotyku s ním. Navrhované rozvojové plochy priamo nadväzujú na doterajšiu zástavbu.

B.17.1.1 Použité podklady

- Zákon č.220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy v znení jeho novelizácie č.57/2013 Z. z.,
- Nariadenie vlády SR č.58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy,
- Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva SR č.508/2004 Z. z., ktorou sa vykonáva § 27 zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva SR č.59/2013 Z. z. ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 508/2004 Z. z., ktorou sa vykonáva § 27 zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- urbanistické riešenie ÚPN-O Benice,
- mapové podklady s vyznačenými hranicami a 7 miestnym kódom BPEJ.

B.17.1.2 Pôdne pomery a kvalita pôdy

Pôdy, dotknuté navrhovaným záberom, sú na rovine. Z hľadiska hodnotenia typologicko-produkčných kategórií prevládajú v riešenom území produkčné trvalé trávne porasty a menej produkčné trvalé trávne porasty. V záberoch pre nepoľnohospodárske využívanie sú zastúpené orné pôdy, trvalé trávne porasty sady a záhrady.

Podľa zákona č. 57/2013 Z. z., ktorým sa novelizoval zákon č.220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy, je potrebné chrániť najkvalitnejšiu pôdu v katastrálnom území. Podľa Nariadenia vlády SR č.58/2013 Z.z. v katastrálnom území Benice sú to poľnohospodárske pôdy nasledovných BPEJ: **0702015, 0729012, 0763012, 0765012**. Chránená pôda sa nachádza mimo navrhovaného územia na výstavbu.

Pôdne pomery

Pôdny typ je základnou identifikačnou jednotkou morfogenetickú i agronomickej kategorizácie pôd. Pôdne typy sú definované súborom diagnostických horizontov a ich najdôležitejších vlastností získaných dlhodobým vývojom v prírodných podmienkach i kultiváciou (zdroj: www.vupop.sk).

Charakteristika pôd v riešenom území podľa kódu BPEJ a rozlohy (*chránená pôda)

kód BPEJ	rozloha
0702015*	42,02
0790062	83,37
0733062	17,48
0790065	19,83
0729012*	9,77
0765012*	48,27
0864003*	13,61
0763012	57,57
0864433	5,32
0729012*	4,25
0887233	18,44
0729015	46,04
0733062	28,81
0787012	47,94

Hlavné pôdne jednotky podľa BPEJ

kód HPJ	Význam
02	Mmc - fluvizeme typické karbonátové, stredne ťažké
29	ČAm, ČA - čiernice typické a čiernice glejové, stredne ťažké až ťažké, na sprašových a svahových hlinách
33	ČA - čiernice (typ) plytké na aluviálnych sedimentoch, plytké, stredne ťažké, ťažké (veľmi ťažké)

kód HPJ	Význam
63	KMm - kambizeme typické na minerálne bohatých zvetralinách flyša, stredne ťažké
64	KMm - kambizeme typické na minerálne bohatých zvetralinách flyša, ťažké
65	KMm, KMI - kambizeme typické a kambizeme luvizemné na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké
87	Am, RAk - rendziny typické a rendziny kambizemné, stredne hlboké na vápencoch a dolomitoch, stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké)
90	Am - rendziny typické, plytké, stredne ťažké až ľahké

Svahovitosť a expozícia pôd podľa BPEJ

kód svahovitosti	význam	kód expozície	význam
0	rovina bez prejavu plošnej erózie (0°-1°)	0	rovina
1	rovina s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie (1° - 3°)	1	južná expozícia
2	mierny svah (3°-7°)	2	východná a západná expozícia
3	Stredný svah (7°-12°)		

Skeletovitosť a hĺbka pôdy podľa BPEJ

kód skeletovitosti	význam	kód hĺbky	význam
0	pôdy bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%)	0	hlboké pôdy (60 cm a viac)
1	slabo skeletovité pôdy (obsah skeletu v povrchovom horizonte 5 - 25%), v podpovrchovom horizonte 10 - 25%	1	stredne hlboké pôdy (30 – 60 cm)
2	stredne skeletovité pôdy (obsah skeletu v povrchovom horizonte 25- 50 %, v podpovrchovom horizonte 25- 50 %)	2	plytké pôdy (do 30 cm)
3	silne skeletovité pôdy (obsah skeletu v povrchovom horizonte 25- 50 %, v podpovrchovom horizonte nad 50 %. V prípade so striedaním stredne až silne skeletnatých pôd aj 25 – 50%)		

Zrinitosť pôdy podľa BPEJ

kód zrinitosti	Význam
2	stredne ťažké pôdy (hlinité)
3	ťažké pôdy (ilovitohlinité)
5	stredne ťažké pôdy - ľahšie (piesočnatohlinité)

*Zdroj: KEP obce Benice, Ing. Milan Hodas a kol., 2019

Bonita pôdy

Poľnohospodárske pôdy v Turčianskej kotline sú v rámci Slovenska hodnotené ako stredne produkčné pôdy. Z hľadiska kvality pôd, vyjadrenej BPEJ, sú tu pôdy zaradené do skupiny 5 - 8.

Pôda a jej ochrana

Väčšina tunajších pôd bola ovplyvnená činnosťou človeka. Nesystémové úpravy v krajine, ako napr. likvidácia rozptýlenej zelene, neopodstatnené melioračné úpravy a rekultivácie, narušili vodný režim v krajine (vysoký výpar, pokles hladiny podzemných vôd, urýchlenie odtoku vody) a podporili negatívny vplyv vodnej erózie, a tiež zasoľovanie pôd.

Z uvedeného dôvodu je nevyhnutná ochrana a kultivácia pôdneho krytu, ktorá vyplýva aj zo vstupu Slovenskej republiky do európskych štruktúr. Obec sa preto musí pri výkone činností v oblasti ochrany pôd riadiť platnou legislatívou.

Úhrnné hodnoty druhov pozemkov v k. ú. obce

Druh pozemkov	Výmera v ha	Podiel v %
orná pôda	135,54	63,02
záhrady	5,96	2,77
lúky a pasienky-TTP	46,17	21,47
sady	0,36	0,17
Poľnohospod. pôda spolu	188,03	87,43
lesná pôda	-	-
vodné plochy	18,63	2,89
zastavané plochy	64,37	10,00
ostatné plochy	22,98	3,57
Celkom	643,59	100,0

*zdroj : www.katasterportal.sk, 2019

Z uvedeného percentuálneho členenia je možné vyčítať charakteristické ukazovatele :

- poľnohospodárske využitie krajiny (% poľnohospodárskej pôdy z celkovej výmery)..... 87,43 %
- stupeň zornenia (% ornej pôdy z celkovej výmery poľnohosp. pôdy).....72,08 %
- stupeň zatrávnenia (% TTP z celkovej výmery poľnoh. pôdy).....24,55 %
- lesné pozemky sa podieľajú na celkovej výmere katastrálneho územia..... 0 %

Hydromelioračné zariadenia

V k. ú. sa nenachádzajú žiadne hydromelioračné zariadenia v správe Hydromeliorácie, š.p.

V k. ú. Benice je vybudované detailné odvodnenie poľnohospodárskych pozemkov povrchovým rigolom neznámeho vlastníka.

V k. ú. sa nachádza odvodňovací kanál (evid. č. 5306 178 001), ktorý bol vybudovaný v r.1972 o celkovej dĺžke 0,710 km v rámci stavby "OP ŠM Benice", ktorý je v správe Hydromeliorácie, š.p.

B.17.1.3 Zdôvodnenie urbanistického riešenia z hľadiska uplatnenia zásad ochrany poľnohospodárskej pôdy

Pri spracovaní návrhu urbanistickej koncepcie, funkčnej a priestorovej optimalizácie územia boli stanovené zásady, zohľadňujúce:

- historický vývoj obce, pri rešpektovaní jej prirodzenej vývojovej kontinuity, funkčných a priestorových predpokladov rozvoja,
- limity využitia plôch k. ú. v súlade s prírodnými danosťami a potrebou vytvoriť podmienky pre trvalé udržiavanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny, dosiahnutie a udržanie ekologickej stability, zachovania diverzity a rozmanitosti prírodného prostredia,
- technické limity územia a s nimi súvisiace obmedzenia.

V súlade s celkovou koncepciou rozvoja obce, boli rozvojové plochy situované v rámci zastavaného územia obce využitím voľných, nezastavaných prieluk, ktorých je však v súčasne zastavanom území málo a v priamej nadväznosti na z. ú.

Poľnohospodárska pôda v zastavanom území, ako aj v priamom dotyku s ním, **nie je zaradená** medzi chránenú najkvalitnejšiu poľnohospodársku pôdu.

V zmysle platného zákona o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy (v súčasnosti §13 a §14 zákona č.220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy, v znení jeho novelizácie č.57/2013 Z.z.), sa musí dbať na ochranu poľnohospodárskej pôdy a riadiť sa zásadami jej ochrany pri každom obstarávaní a spracovaní územnoplánovacej dokumentácie.

Pri urbanistickej koncepcii návrhu rozvoja územia boli uvedené zásady rešpektované nasledovne:

- zábery poľnohospodárskej pôdy pre rozvoj obce v návrhovom období boli navrhnuté v odôvodnenom a nevyhnutnom rozsahu,
- pre výstavbu je navrhnuté využiť prednostne plochy v blízkosti z. ú., priamo naň nadväzujúce,
- nie je narušená ucelenosť honov a nie je sťažené obhospodarovanie poľnohospodárskej pôdy nevhodným situovaním funkčných plôch, jej delením a drobením alebo vytváraním častí nevhodných na obhospodarovanie poľnohospodárskymi mechanizmami,
- v návrhu sú riešené prístupy a poľné cesty na poľnohospodársku pôdu mimo zastavaného územia obce.

B.17.1.4 Územné vymedzenie záberov poľnohospodárskej pôdy

Záber poľnohospodárskej pôdy je vypracovaný v zmysle požiadaviek, dotýkajúcich sa ochrany PP, ustanovených v zákone o ochrane a využívaní PP - zákon č. 220/2004 Z. z. a novelizácii vyhlášky 57/2013, ktorou sa mení a dopĺňa zákon č. 220/2004 Z. z.

Predmetom vyhodnotenia záberov poľnohospodárskej pôdy sú lokality, vyplývajúce z urbanistického návrhu, ktoré sú v grafickej časti vyznačené vo výkrese č.5. **Vyhodnotenie dôsledkov stavebných záberov a iných návrhov na poľnohospodárskej pôde.**

Výkres č.5 je v územnom rozsahu v M = 1: 5 000. Plochy sú označené poradovými číslami záberov č.1 – č.17 s vyznačením skupiny kvality poľnohospodárskej pôdy, aktuálneho 7 miestneho kódu BPEJ.

V tabuľke – **Vyhodnotenie dôsledkov stavebných záberov a iných návrhov na poľnohospodárskej pôde** sú vyhodnotené lokality, ktoré si vyžadujú záber poľnohospodárskej pôdy podľa návrhu ÚPN-O Benice.

Pri výpočte záberov v lokalitách určených pre výstavbu, sa výmera záberov znižuje v zmysle regulatívov záväznej časti na jednotlivé funkčné plochy.

PREHLAD STAVEBNÝCH ZÁMEROV A INÝCH NÁVRHOV NA POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDE

PREDPOKLADANÁ VÝMERA POĽNOHOSPODÁRSKEJ PŮDY									
Číslo lokality	Funkčné využitie	Výmera lokality spolu v ha	Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy			Užívateľ poľnohospodárskej pôdy	Vybudované hydromeliorač. zariadenia (závlaha, odvodnenie)	Časová etapa realizácie	Iná informácia - v zast. území k 1.1. 1990
			Spolu v ha	Z toho					
				Kód/skupina BPEJ	Výmera v ha				
01	SP02	1,537	0,39	0790065/8 0729012/6	0,36 0,03	PD Valča	nie		nie
02	OV02	0,778	0,16	0790065/8	0,16	PD Valča	nie		nie
03	BI06 +komun.	2,106	0,84	0790062/8 0790065/8	0,23 0,61	PD Valča	nie		nie
04	ZI01	0,437	0,44	0790062/8 0790065/8	0,06 0,38	PD Valča	nie		nie
05	OV03	1,443	0,43	0790062/8 0790065/8	0,05 0,38	PD Valča	nie		nie
06	ZV04	0,911	0,91	0790065/8	0,91	PD Valča	nie		nie
07	DP06	0,184	0,19	0790062/8 0790065/8	0,03 0,16	PD Valča	nie		nie
08	ZC02	0,260	0,26	0790065/8	0,26	Fyzické osoby	nie		áno (časť)
09	RU02	0,221	0,03	0790062/8	0,03	PD Valča	nie		nie
10	DP03	0,751	0,67	0790062/8	0,67	PD Valča	nie		nie
11	BH02	0,187	0,07	0790062/8	0,07	PD Valča	nie		nie
12	BI05 +komun.	3,870	1,55	0790062/8	1,55	PD Valča	nie		áno (časť)
13	ZV05 + komun.	0,361	0,36	0790062/8	0,36	Fyzické osoby	nie		nie
14	BI03	1,050	0,42	0790062/8 0729012/6	0,40 0,02	Fyzické osoby	nie		áno
15	BI04 +komun	1,758	0,89	0729012/6 0790062/8	0,06 0,83	PD Valča	nie		nie
16	BI01	0,343	0,14	0790065/8 0729012/6 0790062/8	0,07 0,01 0,06	Fyzické osoby	nie		áno (časť)
17	ZU02	0,520	0,08	0729012/6	0,08	Fyzické osoby	nie		áno
SPOLU		16,717	7,83		7,83				

Celkový predpokladaný záber poľnohospodárskej pôdy je v k. ú. Benice cca **7,83 ha**.

V k. ú. Benice sme navrhli v rámci ÚPN – O časť poľnohospodárskej pôdy na zmenu kultúry– **na produkčný ovocný sad:**

ZS01 - o výmere 0,546 ha

ZS02 - o výmere 0,306 ha

o celkovej výmere 0, 852 ha (nezahrnuté do záberov)

Poznámka :

V stĺpci "kód/BPEJ" sú hrubo vyznačené BPEJ, zaradené medzi najkvalitnejšie v kat. území (príloha č.2 Nariadenia vlády SR č.58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber PP).

Vysvetlivky :

Funkčné využitie: BI - bývanie individuálne, BH - bývanie hromadné, DP - dopravná plocha, OV - občianska vybavenosť, RU - rekreačné územie, SP - športová plocha, ZI – zeleň izolačná, ZV - zeleň verejná

B.17.2 VYHODNOTENIE DÔSLEDKOV STAVEBNÝCH ZÁMEROV A INÝCH NÁVRHOV NA LESNÝCH POZEMKOCH V ÚPN-O KOŠTANY NAD TURCOM

V k. ú. obce Benice sa lesná pôda nenachádza.

B.18 HODNOTENIE NAVRHOVANÉHO RIEŠENIA Z HĽADISKA ENVIRONMENTÁLNYCH, EKONOMICKÝCH, SOCIÁLNYCH A ÚZEMNOTECHNICKÝCH DÔSLEDKOV

Navrhovaná koncepcia rozvoja obce, prezentovaná v územnom pláne, vychádza z požiadaviek formulovaných v schválenom Zadaní pre ÚPN obce Benice. Navrhované funkčné a priestorové využívanie územia bolo pri procese návrhu posúdené zo všetkých rozhodujúcich hľadísk, ktoré by mohli ovplyvniť kvalitu výsledného riešenia vo vzťahu jednak ku krajine a kultúrohistorickému dedičstvu, či životnému prostrediu ako aj k budúcim „užívateľom“. V neposlednom rade prihliada na komplexnosť a vzájomný súlad navrhovaného riešenia.

B.18.1 ENVIRONMENTÁLNY ASPEKT

Navrhované riešenie funkčného využitia a jeho budúce dôsledky nebude mať, z hľadiska environmentálneho, negatívny vplyv na riešené územie. Pri tvorbe koncepcie boli vyhodnotené a zohľadnené všetky možné vplyvy, ktoré by mohli ovplyvniť kvalitu životného prostredia. Návrh ÚPN rešpektuje kosť Regionálneho územného systému ekologickej stability, vrátane navrhovaných nových prvkov miestneho územného systému a premieta ju do záväznej časti dokumentácie, rešpektuje chránené územia vyššieho významu. Do záväznej časti boli zapracované výstupy z Krajinného ekologickeho plánu, ako aj rôzne opatrenia na zmiernenie rôznych stresových javov v krajine.

Realizáciou navrhovanej kanalizácie, ďalšou plynifikáciou, dôsledným zberom druhotných surovín, zneškodňovaním odpadov, výsadbou nových línii a plôch zelene, ap. dôjde k zlepšeniu životného prostredia.

B.18.2 EKONOMICKÝ ASPEKT

Navrhované komplexné riešenie bude mať pre obec z dlhodobého hľadiska v konečnom dôsledku pozitívny ekonomický prínos. Územie priamo nadväzujúce na z. ú. obce, navrhujeme efektívne dostavať, čo bude mať vplyv na ekonomiku a efektívnosť dopravnej a technickej infraštruktúry, čo sa prejaví v nákladoch na investície a prevádzku územia. Navrhované plochy občianskej vybavenosti umožnia umiestniť nové prevádzky a tým zabezpečiť obci ďalší ekonomický rast a zároveň ponúknuť ďalšie nové pracovné príležitosti priamo v obci.

B.18.3 SOCIÁLNY ASPEKT

Navrhovaným posilnením urbanizačnej osi v centre obce o územie s polyfunkčným využitím sa posilnia sociálne a kultúrne väzby medzi obyvateľmi. Vytvorením nových verejných priestorov, vybudovaním a úpravou nových oddychových plôch v zeleni bude do istej miery ovplyvnená aj úroveň sociálneho prostredia s priamym dopadom na obyvateľov aj na budúcich návštevníkov obce.

B.18.4 ÚZEMNO-TECHNICKÝ ASPEKT

Navrhované riešenia z hľadiska územno-technických dôsledkov, ktoré vychádzajú z koncepčných rozvojových zámerov, ovplyvnia riešenia v danej lokalite a to hlavne vzhľadom na dopravnú a technickú infraštruktúru a optimálne umiestnenie objektov, hlavne rodinných domov, výrobných prevádzok, resp. objektov občianskej vybavenosti, ale v neposlednom rade aj posilnenia urbanizačných zámerov v centrálnej polohe obce. Priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia koncipované a zaregulované v územnom pláne sa prejaví aj zväčšením rozsahu zastavaných plôch a dobudovaním dopravnej a technickej infraštruktúry.

B.18.5 ZÁVER

Z hľadiska dopravnej dostupnosti, pekného prírodného prostredia, môžeme obec zaradiť do oblasti priaznivej na bývanie. Z hľadiska výskytu negatívnych prvkov v životnom prostredí ide o územie bez výskytu pôsobenia negatívnych javov. Súčasná ekologická kvalita krajiny obce Benice, sa po realizácii opatrení navrhovaných v ÚPN-O zlepší. Celkovo možno územie obce zaradiť do oblasti s vysokým potenciálom na funkciu bývania.

Vytvorenie ponuky využiteľných plôch napomôže rozvoju všetkých funkcií - bývania s občianskou vybavenosťou (priaznivé dôsledky na vývoj počtu obyvateľov obce, vekovú štruktúru, spokojnosť obyvateľov), služieb (priaznivý vplyv na zamestnanosť a rozpočet obce), športu, rekreácie a verejnej zelene (priaznivý vplyv na atraktivitu obce pre obyvateľov a návštevníkov, vytvorenie podmienok pre zdravý životný štýl obyvateľov).

Navrhovaná koncepcia riešenia nebude mať za následok zhoršenie životných podmienok obyvateľov a po jej realizácii bude mať také dôsledky, ktoré vo všetkých posudzovaných aspektoch pozitívne ovplyvnia obytné prostredie.

Celkovo možno navrhované riešenie hodnotiť ako vhodné a primerané.

DOPLŇUJÚCE ÚDAJE

Pri spracovaní ÚPN-O Benice boli k dispozícii nasledovné podklady, z ktorých boli čerpané a následne zapracované relevantné doplňujúce údaje do riešenia:

- Zadanie Územného plánu obce Benice, schválené uznesením OZ č.002/2022 zo dňa 11.02.2022,
- Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Martin, SAŽP B. Bystrica, 2015,
- Krajinno-ekologický plán obce Benice, Ing. Milan Hodas. a kolektív, 2019, s doplnením návrhu MÚSES, 2022,
- Stratégia adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, Uznesenie vlády SR č.148/2014, 26.03.2014 a je aktualizácia z r.2018, Uznesenie vlády SR č.478/2018,
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Benice 2014 – 2020 s výhľadom do r.2020, Benice, 2014
- stanoviská dotknutých orgánov a organizácií, doručené po oznámení o začatí obstarávania ÚPN - O Benice

DOKLADOVÁ ČASŤ

Dokladová časť je samostatnou prílohou územnoplánovacej dokumentácie "Územný plán obce Benice".

C. ZÁVÄZNÁ ČASŤ RIEŠENIA

Návrh záväznej časti riešenia a Schéma záväznej časti riešenia a verejnoprospešných stavieb sa nachádza na nasledujúcich stranách.